

Peltomaa Anna

Miksi teen lauluja? Ammattilauluntekijöiden kertomuksia laulunkirjoitusmotivaatiosta

Musiikkikasvatuksen pro gradu -tutkielma
KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA
Musiikkikasvatuksen koulutus
2019

Oulun yliopisto

Kasvatustieteiden tiedekunta

Miksi teen lauluja? Ammattilauluntekijöiden kertomuksia laulunkirjoitusmotivaatiosta (Anna Peltomaa)

Musiikkikasvatuksen pro gradu -tutkielma, 84 sivua, 2 liitesivua

Marraskuu 2019

Tämä pro gradu -tutkielma käsittelee laulunkirjoitusmotivaatiota. Kiinnostus laulunkirjoittamista kohtaan on kasvanut viimeisen vuosikymmenen aikana. Tämä näkyy esimerkiksi valtakunnallisissa opetussuunnitelmissa niin musiikin kuin taiteenkin perusopetuksen opetussisälöissä. Lauluntekijöiden koulutustarjonta on kasvanut ympäri Suomen. Lauluntekijät ja tarinat kappaleiden taustalla tuntuvat kiinnostavan myös mediaa, sillä aihe on esillä useissa tv-formaateissa. Lauluntekijät ja laulunkirjoitus ovat näkyvillä myös musiikin tutkimuskentällä.

Tutkielmani tutkimuskysymykset ovat: mikä motivoi laulunkirjoittajia tekemään lauluja ja mitkä motiivit ohjaavat laulunkirjoitusprosessin eri vaiheita? Tutkimus on toteutettu kerronnallisella tutkimusotteella ja aineisto kerätty kerronnallisina haastatteluina. Tutkimusaineisto koostuu neljästä suomalaisesta ammattilauluntekijästä. Aineiston analyysi on tehty kerronnallisen, temaattisen analyysin menetelmin.

Tutkielman teoreettinen viitekehys sisältää kaksi päälukua. Ensimmäisessä luvussa kuvataan laulunkirjoittamista luovana prosessina. Luvussa määritellään laulunkirjoittamiseen liittyviä ydinkäsitteitä ja nostetaan esiin yleinen luovan prosessin malli sekä erilaisia laulunkirjoitusprosessin teoreettisia malleja. Toisessa teorialuvussa käsitellään motivaatiota psykologisena ilmiönä. Luvussa esitellään tämän tutkielman tutkimuskysymyksien kannalta hyödyllisiä motivaatioteorioita. Luvun lopussa on kootusti erilaisia laulunkirjoitusmotivaation liittyviä päätelmiä, jotka perustuvat aikaisempaan tutkimukseen.

Tutkimusaineistosta nousi esiin kahdeksan (8) pääteemaa, jotka sisältävät erilaisia motiiveja laulujen kirjoittamiselle. Lauluntekijöiden kertomuksista ilmeni laulunkirjoittamiseen liittyvän monia motivoivia tekijöitä. Aineiston perusteella laulujen tekeminen on ennen kaikkea itsessään palkitsevaa ja sisäisesti motivoivaa toimintaa. Erilaiset motiivit ohjaavat prosessia sen eri vaiheissa. Ideat toimivat ylläkkeinä kappaleiden aloittamiselle, ja erilaiset konkreettiset päämäärät motivoivat kappaleiden loppuunsaattamisessa. Kertomuksissa tuli esiin myös tekijöitä, jotka eivät laulunkirjoittamiseen motivoi.

Avainsanat: laulunkirjoitusprosessi, lauluntekijä, motivaatio, kerronnallinen tutkimus

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Laulunkirjoittaminen luovana prosessina.....	7
2.1	Luovuus ja luova prosessi.....	7
2.2	Säveltäminen ja improvisaatio	9
2.3	Laulunkirjoitusprosessi.....	11
2.3.1	<i>Kappaleen syntymiseen vaikuttavat tekijät.....</i>	<i>12</i>
2.3.2	<i>Laulunkirjoitusprosessin teoreettisia malleja.....</i>	<i>13</i>
2.3.3	<i>Lauluteksti.....</i>	<i>17</i>
2.3.4	<i>Laulu luovan prosessin lopputuloksena .....</i>	<i>18</i>
3	Motivaatio.....	20
3.1	Motivaation määritelmä.....	20
3.2	Motivaatioteoriat	21
3.2.1	<i>Tavoitteet motiiveina.....</i>	<i>21</i>
3.2.2	<i>Deci ja Ryan: itseohjautuvuusteoria.....</i>	<i>22</i>
3.2.3	<i>Csikszentmihalyi: Flow .....</i>	<i>24</i>
3.2.4	<i>Erja Kosonen: soittamisen motiiviluokitus.....</i>	<i>26</i>
3.3	Laulunkirjoittamisen motivaatio	29
4	Metodologia ja toteutus	33
4.2	Kerronnallinen tutkimus	33
4.3	Kerronnallinen aineisto.....	36
4.3.1	<i>Haastateltavat.....</i>	<i>37</i>
4.3.2	<i>Haastattelujen toteuttaminen.....</i>	<i>39</i>
4.4	Aineiston analyysi	40
5	Tulokset ja yhteenveto.....	44
5.1	Ideoihin ja inspiraatioon perustuvat motiivit.....	44
5.1.1	<i>Ideat ja aihiot .....</i>	<i>44</i>
5.1.2	<i>Esikuvat ja toisten tekijöiden musiikki .....</i>	<i>46</i>
5.1.3	<i>Maailman katsominen lauluntekijän silmin.....</i>	<i>47</i>
5.2	Laulunkirjoitusprosessiin tai siihen liittyviin elämyksiin perustuvat motiivit.....	47
5.2.1	<i>Laulunkirjoittaminen itsessään.....</i>	<i>47</i>
5.2.2	<i>Uuden luominen.....</i>	<i>49</i>
5.2.3	<i>Sattumanvaraisuus.....</i>	<i>50</i>
5.2.4	<i>Ratkaisujen löytäminen .....</i>	<i>51</i>
5.2.5	<i>Vapaus laulunkirjoitusprosessissa.....</i>	<i>52</i>
5.3	Itsensä kehittämiseen perustuvat motiivit	54
5.3.1	<i>Itsensä kehittäminen.....</i>	<i>54</i>

5.3.2	<i>Itsekriittisyys</i>	55
5.3.3	<i>Usko omaan tekemiseen</i>	55
5.4	Itseterapiaan perustuvat motiivit	56
5.5	Tavoitteisiin perustuvat motiivit.....	56
5.5.1	<i>Päämäärät</i>	56
5.5.2	<i>Toiveet ja odotukset</i>	58
5.5.3	<i>Ulkoisen menestys</i>	59
5.6	Lauluntekijän ammattiin liittyvät motiivit	60
5.6.1	<i>Omaehtoisuus</i>	60
5.6.2	<i>Artistina toimiminen</i>	61
5.6.3	<i>Esiintymiset</i>	62
5.7	Vuorovaikutukseen perustuvat motiivit.....	62
5.7.1	<i>Sosiaalinen kommunikointi ja jakaminen</i>	62
5.7.2	<i>Kannustus ja palaute</i>	63
5.8	Mikä ei motivoi	64
5.8.1	<i>Raha, musiikkiteollisuus ja väkisin tekeminen</i>	64
5.9	Tulosten yhteenveto.....	65
6	Pohdinta	70
6.1	Johtopäätöksiä.....	70
6.2	Luotettavuus ja eettisyys.....	75
6.3	Jatkotutkimusaiheita	78
	Lähteet	79

1 Johdanto

Pro gradu -tutkielmani aiheena on ammattilauluntekijöiden laulunkirjoitusmotivaatio. Tutkimusaineisto koostuu neljän suomalaisen populaarimusiikin kentällä toimivan artistin kertomuksista omista laulunkirjoitusprosesseistaan. Tutkielman tarkastelun kohteena ovat motiivit luovan prosessin taustalla. Tähän tutkielmaan osallistuneet lauluntekijät esiintyvät tutkielmassa omilla nimillään tai taiteilijanimellään. Haastattelin tutkielmaa varten Jussi Pelkosta, Olavi Uusivirtaa, Yonaa ja Jarkko Martikaista. Artistit ovat uransa eri vaiheissa, ja heidän musiikkinsa edustavat eri musiikkigenrejä. Kaikkia artisteja yhdistää se, että he ovat ammattilauluntekijöitä ja toimivat parhaillaan aktiivisesti suomalaisessa musiikkielämässä. Keskustelut lauluntekijöiden kanssa olivat inspiroivia.

Tutkielma on toteutettu kerronnallisella tutkimusotteella. Tämän tutkielman on tarkoitus selvittää, mitkä asiat motivoivat lauluntekijöitä kirjoittamaan laulujaan, ja mitkä eri tekijät ohjaavat lauluntekijöitä luovan prosessin eri vaiheissa. Selvitän myös, minkälaiset tekijät sysäävät laulunkirjoittamisen alkuun, ja mitkä tekijät puolestaan vaikuttavat siihen, että kappaleet saatetaan valmiiksi. Maailmassa voi tehdä monia asioita elääkseen, ja minua kiinnostaa tietää, miksi jotkut ovat päättäneet tehdä leipätyönsä lauluntekijöinä.

Kiinnostus tutkielman aiheeseen viriää omakohtaisesta intohimostani laulunkirjoittamista kohtaan. Erityisesti parin viimeisen vuoden aikana laulunkirjoittaminen on noussut yhä tärkeämpään rooliin omassa elämässäni, minkä seurauksena sekä arjessani että työssäni olen päätenyt pohtimaan monia erilaisia laulunkirjoitusprosessiin liittyviä kysymyksiä. Samaan aikaan olen huomannut musiikin luovien työskentelytapojen, kuten säveltämisen ja laulunkirjoittamisen, nousseen myös laajemmin entistä merkittävämmäksi osaksi myös valtakunnallisia opetussuunnitelmia niin peruskouluissa kuin taiteen perusopetuksen puolella (Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017; POPS 2014). Ammattilaisten kiinnostus aiheeseen ilmenee myös säveltäjien sekä lauluntekijöiden koulutuksen nopeana kehittymisenä Suomessa (Partti 2016, 48).

Innostuksen aalto lauluntekijöitä ja kappaleiden taustatarinoita kohtaan on näkyvissä myös mediassa. *Vain elämää*, *Minun musiikkini* sekä *unelmia & studiohommia* ovat esimerkkejä tv-formaateista, joissa tarkastellaan kappaleiden tarinoita tuoden lauluntekijöiden äänet esiin. Kiinnostus tulee esille myös siinä, että lauluntekijäklubeja järjestetään nykyään ympäri Suomen

mainitakseni esimerkiksi Oulussa toimivan Taustatarinaklubin ja Helsingissä pyörivän Juuressa-klubin.

Lauluntekijät ja laulunkirjoittaminen ovat löytämässä paikkansa myös musiikin tutkimuksen kentältä: Laura Sippola väitteli Suomen ensimmäiseksi lauluntekijätohtoriksi vuonna 2017. Sippolan (2017) tutkimus keskittyy laulaja-lauluntekijyyteen ja lauluntekijämusiikkiin niin tekijän, taiteilijan kuin tutkijankin näkökulmasta. Suomessa laulunkirjoittamiseen liittyvää aikaisempaa tutkimusta on myös esimerkiksi Yrjö Heinosen (1995) Beatles-yhtyeen laulunkirjoitusprosesseihin keskittyvässä väitöskirjassa. Ulla Pohjannoron (2013) väitöskirja keskittyy erään länsimaisen taidemusiikin säveltäjän säveltämistoiminnan aikaisen ajattelun tarkasteluun. Väitöstutkimus käsittelee laulun syntyprosessia refleктоimisen kautta. Erja Kosonen (Kosonen, 2001) on väitöstutkimuksessaan perehtynyt nuorten pianistien soittamisen motivaatioon.

Kansainväliset tutkimukset käsittelevät esimerkiksi laulunkirjoitusprosessiin liittyvää ongelmanratkaisua (Burnard & Yonker 2004). Long ja Barber (2017) tutkivat, miten ammattilauluntekijät käsittävät luovuuden, ja mitä strategioita he käyttävät laulunkirjoituksessa. Baker ja McDonald (2017) puolestaan käsittelevät artikkelissaan terapeutista laulunkirjoittamista.

Äänitteet ovat viime vuosina olleet populaarimusiikin tutkimuksen keskiössä, jolloin lauluntekijöiden ja lauluntekoprosessien tutkiminen on saanut vähemmän huomiota (Long & Barber 2017). Laulunkirjoitukseen liittyvät tutkielmat ovat sijoittuvat usein koulumaailmaan ammattilauluntekijöiden tutkimisen jäädessä varjoon. Hiltunen (2016) toteaa populaarimusiikin tutkimuksen keskittyneen toistaiseksi enemmän luoviin yksilöihin sekä helpommin saavutettavissa olevien opiskelija- tai harrastelijäsäveltäjien tutkimiseen (Bennett 2012; Hiltunen 2016).

Tämä tutkielma sijoittuu populaarimusiikin tutkimuksen kentälle, ja tutkimushenkilöt ovat toimineet musiikin ammattilaisina vuosia. Tutkielmani tavoite on selvittää laulunkirjoitusprosessin taustalla vaikuttavia motiiveja. Tutkimuskysymykseni ovat:

Mikä motivoi laulunkirjoittajia tekemään lauluja?

Mitkä motiivit ohjaavat laulunkirjoitusprosessin eri vaiheita?

2 Laulunkirjoittaminen luovana prosessina

Luova prosessi on hyvin monitahoinen ilmiö, jonka selittämiseksi on esitetty useita teoreettisia malleja. Lähestyn asiaa ensiksi yleisen luovan prosessin teoreettisen mallin avulla, ja sitten laulunkirjoitusprosessin mallien kautta.

Pekka Hako (2002) on toimittanut kaksiosaisen *Minä, säveltäjä* -kokoelmateoksen, joka sisältää kymmenien ammattisäveltäjien esseitä. Kirjoituksissa säveltäjät avaavat ainutlaatuisella tavalla oman työnsä lähtökohtia ja olemusta. Esseet ovat olleet hyvin hedelmällistä luettavaa tutkimuskysymyksen kannalta, ja niiden kautta saan tutkielmani teoreettiseen viitekehykseen tutkijoiden ja säveltäjien vuoropuhelua. Mielenkiintoisella tavalla säveltäjät nostavat esiin samoja havaintoja, joita tutkijat ovat tehneet mutta tekijöiden itsensä näkökulmista.

2.1 Luovuus ja luova prosessi

Laulunkirjoittaminen on prosessi, joka pohjautuu luovaan toimintaan. Mitä luovuus on? Voidaan todeta, että kaikissa ihmisissä on luovuuden aineksia. Poikkeukselliselta vaikuttava, johonkin erityisalaan liittyvä luovuus edellyttää syvällisiä tietoja ja taitoja. Eteväksi ja luovaksi taiteilijaksi ei muututa hetkessä. (Uusikylä 2012, 41.) Ervasti, Muhonen ja Tikkanen (2013, 249) toteavat luovuuden olevan sekä yksilön ominaisuus että yhteisöllisesti jaettu ilmiö. Luovuus ei ole pelkästään yksilön ominaisuus, vaan siihen liittyy myös ihmisen erityisala ja kenttä. Erityisala voi olla esimerkiksi musiikki, jonka kenttä on se ympäristö, joka arvottaa, antaa tunnustusta tai moittii ideoiden luovuustasoa. Luovuus voi ilmetä ideana, toimintana tai tuotteena, joka muuttaa tai muuntelee erityisalaa. (Uusikylä 2012, 48–49.) Luovuutta tarkastellaan siis aina tietyssä kontekstissa. Tämän tutkielman kontekstina toimii populaarimusiikin kenttä.

Luovuutta on tutkittu paljon, ja luovuuteen liittyy erilaisia näkemyksiä. Eri luovuuden tutkijoiden havainnoissa on kuitenkin löydettävissä yhteneväisyyksiä. Luovuus liittyy kykyyn luoda jotain uutta, ja luovaan prosessiin liittyy myös tiedostamattomia mielen toimintoja. Se uusi, mitä luova prosessi tuottaa, on yksilön tuottama produkti. Luovuutta voidaan lähestyä kolmen osatekijän näkökulmasta: *tuotoksen, prosessin ja persoonan*. Kyseiseen kolmeen tekijään liittyy esimerkiksi omaperäisyys, esteettinen harmonia, uutuus, epätavallisuus ja nerokkuus. Luovan prosessin tuotokset voivat olla erilaisia, kuten matemaattinen ongelmanratkaisu, runo tai uuden filosofisen systeemin kehittäminen. Luovia ihmisiä yhdistää usein herkkyyys ja vahva

tietoisuus sekä sisäisestä että ulkoisesta maailmasta. He havainnoivat ympäristöään ja ovat uteliaita. Heitä yhdistää myös riippumattomuus, joten he toimivat siten kuin oikeaksi kokevat. (Uusikylä 2012, 55–59, 93.)

Luovuuden käsitteeseen ja määritelmään on liittynyt luovuustutkimuksen kentällä tietynlaisia romanttisia näkemyksiä, joiden mukaan luovuus on yksilön synnynnäinen, jopa mystinen tai yliluonnollinen kyky, jota ei voi hankkia tai oppia. Kuitenkin populaarimusiikin tutkimuksessa on otettu kriittinen suhtautuminen kyseisiin yksilökeskeisiin näkemyksiin. (Hiltunen 2016, 8 – 9.) Uusikylä (2012, 23) mainitsee, että luovuuden käsitykseen on kautta historian liitetty mystisiä piirteitä.

Impettin (2009) mukaan monissa luovuuden teorioissa korostetaan, että joka päivä tapahtuva ajatuksen vaihto tai ideoiden vastaanottaminen ovat luovaa toimintaa (Impett 2009, 405). Luovassa työskentelyssä on kyse jatkuvasta valintojen tekemisestä. Esimerkiksi musiikintekijä tekee erilaisia valintoja hankkimansa erityisalaan liittyvän musiikillisen osaamisen ja osittain intuitiivisen tiedon avulla. (Hiltunen 2016, 17.) Kurkela (1993, 396) toteaa, että luovassa työskentelyssä voidaan hyödyntää vapaasti omia kokemuksia mutta olla samalla avoinna myös uusille ratkaisuille ja mahdollisuuksille. Luova ihminen ei pelkää sisäisiä impulssejaan (Uusikylä 2012, 41). Luovuus on siis jotain, joka ilmenee enemmänkin tavoissa tehdä asioita kuin jonain mystisenä ihmisenä ominaisuutena.

Laulunkirjoittaminen on esimerkki luovasta prosessista. Jokainen luova prosessi on yksilöllinen ja ainutlaatuinen riippumatta siitä, että joku toinenkin ihminen on joskus tuottanut lähes samanlaisen produktin. Luovan prosessin kesto voi vaihdella suuresti. (Uusikylä 2012, 43, 119.) Eri tutkijat ovat pyrkineet määrittelemään luovaa prosessia aina 1900-luvun alusta lähtien erilaisten vaihekuvausten avulla. Varhaiset havainnot keskittyivät enemmän ongelmanratkaisua koskeviin pohdintoihin kuin prosessin empiiriseen tutkimukseen. (Heinonen, 1995, 15–16.)

Yrjö Heinonen (1995) nostaa väitöskirjassaan esiin kaksi luovan prosessin teoreettista mallia: Graham Wallasin (1926) ja Ernst Krisin (1979) mallit. Näiden mallien pohjalta hän on koonnut oman seitsemän vaihetta käsittävän luovan prosessin mallin (Heinonen 1995). Mahdollisesti tunnetuin ja siteeratuin luovan prosessin kuvaus on Wallasin esittämä *ongelmanratkaisuprosessi-malli*, joka sisältää neljä vaihetta. Nämä ovat:

- 1) *Valmistelu*, jonka aikana tehtävää tarkastellaan eri näkökulmista.
- 2) *Kypsyminen*, jonka aikana ongelmaa ei ajatella tietoisesti.

- 3) *Oivallus* eli ratkaisun silmänräpäyksellinen ilmaantuminen.
- 4) *Todentaminen*, jonka aikana testataan ratkaisun toimivuutta.

(Heinonen 1995, 16.)

Kyseisessä mallissa prosessin ensimmäinen vaihe päättyy valintaan käyttää jotain tiettyä vaihtoehtoa tulevaa kypsyttelyä varten. Mallin luonut Wallas esittää valmisteluvaiheen jakamista kahteen osaan, jolloin se laajassa merkityksessä sisältää yksilön aikaisemmat kokemukset ja suppeammassa mielessä tietyn ongelman ratkaisemiseen liittyvät vaiheet. Kypsyttelyvaihe perustuu mielen tiedostamattomille prosesseille, jonka aikana luovaa prosessia tekevä yksilö käy läpi mielessään sarjan tiedostamattomia tai esitietoisia mielen prosesseja. Oivalluksen vaiheessa tapahtuu idean odottamaton ilmaantuminen, johon ei pyritä vaikuttamaan tarkoituksellisella yrittämisellä. Viimeinen vaihe, todentaminen, on valmisteluvaiheen kaltainen. (Heinonen 1995, 19–23.)

Ernst Krisin (1979) *kolmivaihemalli* sisältävät seuraavat vaiheet (Heinonen 1995, 16):

- 1) *Inspiraatio* eli tila, jossa erilaiset impulssit saapuvat esitietoisuuteen helpommin kuin muissa olosuhteissa.
- 2) *Työstäminen* eli järjestelmällinen ja tarkoituksellinen pyrkimys ongelmanratkaisua kohti.
- 3) *Kommunikaatio*, joka tarkoittaa kirjaimellisen merkityksensä lisäksi yleisön roolin projisoimista yhdelle tai useammalle todelliselle tai kuvitteelliselle henkilölle.

Wallasin ja Krisin teoreettiset mallit luovasta prosessista ovat osittain päällekkäisiä, ja toisaalta ne täydentävät toisiaan. Nämä mallit voidaan yhdistää seitsemän vaihetta käsittäväksi luovan prosessin malliksi. Silloin saadaan seuraavat vaiheet: *mallien sisäistäminen* (valmistelu laajassa merkityksessä), *valmistelu* (suppeassa merkityksessä), *kypsyminen*, *oivallus*, *inspiraatio*, *todentaminen* ja *kommunikaatio*. Heinonen olettaa, että kyseisiä vaiheita voi soveltaa esimerkiksi laulunkirjoituprosessiin. (Heinonen 1995, 16.)

2.2 Säveltäminen ja improvisaatio

Säveltäminen ja laulunkirjoittaminen ovat rinnakkaisia käsitteitä, sillä ne ovat toiminnallisesti hyvin samankaltaisia. Laulunkirjoittamisessa ja säveltämisessä sanat ja sävelet liittyvät toisiinsa heijastaen musiikillisia ajatuksia ja tunteita, jotka liittyvät laulun tematiikkaan. Säveltä-

miseen liittyvä termistö on niin moninainen ja toiminnallisesti rikas, että säveltäminen käsitteenä sisältää useita eri mahdollisuuksia yhdistää luovia musiikillisia toimintatapoja (Ervasti, Muhonen, Tikkanen 2013, 250). Heinonen (1995) toteaa, että laulunkirjoittaminen voidaan ajatella synonyymiseksi säveltämisen tai kirjoittamisen kanssa (Heinonen 1995, 13). Säveltämiseen liittyvä tutkimusaineistoa on kerätty pääasiassa kuudesta erilaisesta lähdetyypistä: musiikianalyttisistä tutkimuksista, säveltäjäelämäntarroista ja muista säveltäjää koskevista kirjoituksista; säveltäjien omista kirjoituksista, haastatteluista, luonnostutkimuksesta sekä improvisaation tai varsinaisen säveltämisen empiirisestä tutkimisesta (Sloboda 1986; Pohjannoro 2013, 38; Pohjannoro 2012).

Englannin kielen vastine säveltämiselle (*to compose*) sisältää ajatuksen aktiivisesta järjestelystä ja sommittelusta. Sana juontuu latinankielisestä verbistä (*componere*), joka viittaa niin järjestämiseen, yhteen liittämiseen, sekoittamiseen, muokkaamiseen, asettamiseen ja muuntamiseen. Tähän pohjaten voi todeta, että sävelttäessään ihminen siis luo, muuttaa ja järjestelee ympäröivää todellisuutta ja sitä kautta itseään. (Partti 2016, 21.) Säveltämisessä mielen sisäisestä todellisuudesta muokataan musiikillisia rakenteita, jotka kehittyvät partituuriksi tai äänitallenteiksi. Säveltäminen on yksinkertaisesti erilaisten äänten keksimistä, valitsemista ja järjestämistä. (Pohjannoro 2013, 17, 21). Partin (2016) mukaan säveltäminen on musiikillista tutkimusmatkailua, jossa leikitellään äänillä ja sointikuvilla sekä niihin liittyvillä tunteilla. Se on erilaisten ratkaisumallien kokeilemistä ja vertailua, uuden luomista vanhoja musiikillisia palikoita hyödyntäen ja myös vanhan perinteen matkimista. (Partti 2016, 27, 29.) Räihälä (2002, 200) pitää sävellystyötä samankaltaisena kuin kuvanveistäjän työtä, mutta säveltäjän materiaali ei ole yhtä konkreettista.

Säveltämisellä tarkoitetaan musisoinnin muotoa, jolla on erilaisia ilmiäsuja, arvoja tai arvotuksia eri musiikillisissa käytänteissä (Ervasti ym., 2013, 251). Säveltäminen voidaan käsittää myös uusien musiikillisten ideoiden kehittelyyn ja toteuttamiseen osallistumisena. Sävellykset eivät synny tyhjiössä, vaan ovat aina linkitettynä aiemmin tehtyyn ja kaikkeen ympärillä olevaan. Vaikka sävelletty kappale päätyisi vain pöytälaatikkoon, osallistuu se silti vuorovaikutukseen ympäröivän todellisuuden kanssa. (Partti 2016, 27, 29.)

Improvisaatio nousee usein esiin säveltämisen käsitteen yhteydessä. Perinteisesti säveltämistä ja improvisointia pidetään samankaltaisina musiikillisina toimintoina, ja improvisointi sisältää piirteitä säveltämisestä sekä esittämisestä (Pohjannoro 2013, 17; Sloboda 1986, 138–150). Poh-

jannoron (2013) mukaan säveltämiseen kuuluu improvisaatiota, joka edustaa toimintana kokeilevaa sekä leikillistä kuulohavainnon mahdollistavaa auditiivista arviointia. Improvisoinnin lisäksi säveltämiseen kuuluu paljon suunnitelmallisuutta. (Pohjannoro 2013, 17.) Säveltäjä Sampo Haapamäki (2002, 39) kertoo hänen matkansa säveltäjyyteen alkaneen improvisaation kautta. Haapanen (2002) toteaa, että improvisaatiossa on mahdollista löytää ilmiöitä, joita myöhemmin voi työstää sävellysprosessissa. Sen avulla voi myös testata ideoiden käyttökelpoisuutta. Improvisointi voi tapahtua monella tavalla, kuten laulamalla, soittamalla, äänтелеillä tai nykyään tietokoneen mahdollisuuksia hyödyntämällä. (Haapanen 2002, 55.) Improvisaatiossa säveltäjällä ei ole mahdollisuutta muokata materiaaliaan (Sloboda 1986, 138).

Säveltäminen ja laulunkirjoittaminen sisältävät vaivannäköä, taitoja, tietoa ja ymmärrystä. Lauluntekijät ovat keränneet joukon erilaisia joko yksilöllisiä tai yhteisesti omaksuttuja lähestymistapoja kappaleiden tekemiseen. Laulunkirjoittaminen ja musiikin tuottaminen ovat hyvin erityislaatuisia toimintoja huolimatta siitä, että usein niitä verrataan muihin luoviin toimintoihin, kuten runojen kirjoittamiseen tai maalaamiseen. (Long & Barber 2017, 570.)

2.3 Laulunkirjoitusprosessi

Valmis kappale ei ole olemassa ilman sitä edeltänyttä prosessia, ja valmiiksi saatettu teos edellyttää siihen liittyviä kokeiluja ja päätöksiä. Laulunkirjoittaminen on älyllinen, fyysinen ja emotionaalinen prosessi. (Ervasti ym., 2013, 254.) Musiikillisen kappaleen syntymisen taustalla on siis valtavan monimuotoinen prosessi (Sloboda 1986, 122). Sitä voi verrata nopeutettuun monimuotoiseen oppimisprosessiin ja ongelmanratkaisuun (Pohjannoro 2013, 20 – 21). Prosessiin vaikuttavat lauluntekijän yksilöllisten tekijöiden lisäksi ympäröivät kulttuuriset tekijät. Ne ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään, ja niiden erottaminen toisistaan on mahdotonta (Heinonen 1995, 39).

Sävellysprosessi etenee osittain tietoisesti ja osittain tiedostamatta (Heinonen 1995, 15; Sloboda 1986, 166). Säveltäjä Sampo Haapamäki (2002, 39) toteaa osuvasti, että säveltämiseen kuuluu tiedostamattomia piirteitä, joiden täsmällinen sanallistaminen on vaikeaa. Prosessin etenemisen taustalla ovat samat kognitiiviset prosessit ja strategiat, jotka kontrolloivat muutakin inhimillistä toimintaa (Heinonen 1995, 57). Pohjannoro (2013) puolestaan esittää säveltämisen sisältävän kaksi ydintoimintoa. Ensimmäiseksi sävellysprosessi sisältää erilaisten ei-soivien mielikuvien muuttumista soiviksi mielikuviksi. Toiseksi säveltämisprosessi on esitiedostetun eli intuitiivisen aineksen muuttumista tietoiseksi ja sitä kautta rationaalisten mielen prosessien

käsiteltäviksi. (Pohjannoro 2013, 21.) Sävellysprosessin eri vaiheissa tapahtuu aina sekä intuitioon että rationaalisuuteen perustuvia toimintoja (Pohjannoro 2012, 7; Pohjannoro 2013, 21).

Haapamäki (2002) kuvailee olevansa säveltäjänä sekä intuitiivinen että rationaalinen. Nämä kaksi puolta vahvistavat toisiaan eri näkökulmista saman päämäärän saavuttamiseksi. Rationaalinen ajattelu ilmenee prosessissa tekniikkana, jota voidaan verrata rakentamisen ideaan, kun taas intuitio ilmenee prosessissa enemmänkin tuntemuksina. Intuitio auttaa selkeyttämään monimutkaisimmankin teoreettisen materiaalin musiikilliseksi organismiksi. (Haapamäki 2002, 39.) Vainio (2002, 287) summaa sävellysprosessinsa olevan intuitiivinen ja vapaa, jolloin hän ei prosesseissaan noudata ennalta tehtyjä malleja orjallisesti.

2.3.1 Kappaleen syntymiseen vaikuttavat tekijät

Luovat prosessit lähtevät liikkeelle ideasta. Uusikylän (2012, 79) mukaan luova idea pyrkii tietoisuuteen vähitellen, mikä vaatii aikaa ja epävarmuuden sietoa. Säveltäjä Harri Vuori (2002, 48) toteaa, että kun tutkijoiden kaaviokuvissa sävellysprosessi todetaan alkavan ”idea”-nimisestä vaiheesta, todellisuudessa se alkaa jostain paljon hämärämmästä kohdasta. Säveltämistä ja laulukirjoitusta kokevissa teorioissa ja malleissa oletetaan musiikillisten teosten syntyvän abstraktien hahmotelmien eli ideoiden pohjalta, ja kappaletta luodessa ideaa muotoillaan ääniksi, jotka joku voi soittaa. (Heinonen 1995, 15; Pohjannoro 2002, 164.)

Idealla tarkoitetaan laajassa merkityksessä sellaista aihetta tai ajatusta, joka voi toimia sävellyksen perustana. Idea on jokin rakenteellinen muodostelma, joka perustuu esimerkiksi melodiaan, rytmiin tai harmoniaan. Luonnollisesti idea on alussa epämääräinen, mutta se tarkentuu prosessin edetessä. (Heinonen 1995, 11–12.) Säveltäjä Hannu Pohjannoro (2002, 164) kuvailee musiikillisen idean olevan potentiaalista musiikkia, jossa on vielä tottumattomuuden viehätys. Alkuperäiset ideat mahdollistavat uusien ajatusten tai vaihtoehtoisten ratkaisujen käyttökelpoisuuden arvioimisen, eli ideat ohjaavat musiikillisten tapahtumien valintaa ja rakenteiden muodostumista (Pohjannoro 2013, 53; Pohjannoro 2002, 165). Kilpiö (2002, 95) kertoo ideoidensa olevan yleensä irrallisia fragmentteja tai jopa pienoisteoksia, joilla on usein tarkka säveltasorakenne, tekstuuri ja rytmi.

Lähtökohdat kappaleen säveltämiselle voivat olla ulkomusiikillisia tai musiikin sisäisiä. Sävellysprosessin voi käynnistää jonkin tunnelma, tapahtuma, kirjallinen teos, maisema tai yliaistil-

linen kokemus. (Torvinen 2005, 71.) Idean herättelijänä voi toimia jokin ulkomusiikillinen ilmiö kuten luonto, kuva tai tarina (Vuori 2002, 244). Osmo Räihälän (2002, 202) inspiraation synnyttää mielessä soiva sana tai sanapari, joka lopulta tulee esiin sävellyksen nimenä.

Ideat voivat liittyä koko elämänmittaiseen säveltämiseen tai vaikka yhteen ainoaan musiikin siruun. Ideat kerrostuvat; niitä voi sommitella, kehitellä, ryhmitellä, sovittaa tai esimerkiksi sitoa toisiinsa. Joskus jotkut ideat poissulkevat toisten ideoiden olemassaolon, jotkut taas ovat riippuvaisia toisistaan. (Haapamäki 2002, 40.) Idea lauluun voi kummuta oikeastaan mistä vain, ja toisinaan impulssina voi toimia myös jokin toimeksianto. Toimeksiantaja voi olla myös laulunkirjoittaja itse. (Sippola 2017, 52.)

Lauri Kilpiö (2002) kertoo, että hänellä soi lähes jatkuvasti musiikkia päässään. Osa siitä on hänen omaansa, osa ei. Omien ideoiden keksimistä tapahtuu jatkuvasti, eivätkä parhaat oivallukset tapahdu työpöydän ääressä. (Kilpiö 2002, 94.) Olli Koskelin puolestaan (2002, 65) toteaa, että hänen täytyy houkutella oivallukset ja ideat esiin säveltämällä. Torvinen (2005, 72) yhtyy samaan ajatukseen kertomalla, että säveltäjien keskuudessa vallitsee yleinen ajatus, että inspiraatio syntyy työn kautta, musiikin parissa puurtaen. Laulaja-lauluntekijä Laura Sippola (2017) kertoo, että sävellys saa syntynsä usein sillä tavoin, että se yksinkertaisesti alkaa soida päässä. Joskus mielessä soiva sävel alkaa muotoutua lauluksi heti, jos siihen keksii muutamia sanoja. Joskus muistivihkoon kirjoitetaan lauseita ilman musiikkia. Kappaleisiin voivat innoittaa niin omat elämäkokemukset kuin muidenkin ihmisten kertomat tarinat ja kokemukset. Inspiraatioksi riittää, että jokin asia koskettaa häntä. (Sippola 2017, 41, 50–51.)

2.3.2 Laulunkirjoitusprosessin teoreettisia malleja

Laulunkirjoitusprosessin ymmärtämiseksi ja hahmottamiseksi on kehitelty erilaisia teoreettisia malleja, joiden avulla prosessia ja sen eri vaiheita on helpompi ymmärtää. Heinosen (1995) mukaan säveltämistä koskevissa teorioissa ja malleissa oletetaan musiikin syntyvän erilaisten abstraktien hahmotelmien ja ideoiden pohjalta. Sävellysprosessissa voidaan erottaa erilaisia vaiheita alkuperäisestä ideasta sen lopulliseen toteutukseen. Säveltäminen on erityistapaus luovasta toiminnasta, johon voidaan soveltaa yleisesti luovan prosessin vaiheita ja rakennetta. (Heinonen 1995, 15.)

Bennett (2012) huomauttaa, että populaarimusiikkiin lukeutuvan laulun luomisprosessi eroaa esimerkiksi länsimaisen taidemusiikin teoksen sävellysprosessista erityisesti kahdesta syystä.

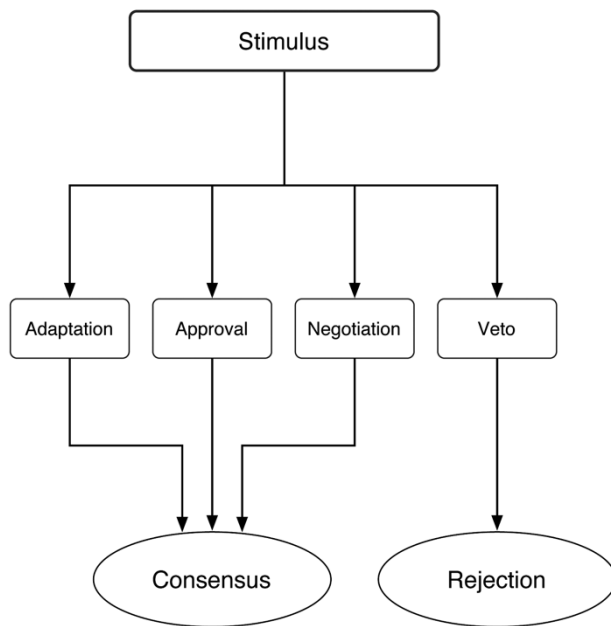
Ensinnäkin laulun tekeminen sisältää musiikillisen ulottuvuuden lisäksi myös kielellisen ulottuvuuden, sanoituksien tekemisen. Toiseksi usein kappaleella voi olla useampia tekijöitä. (Bennett 2012, 139.) Tässä kappaleessa käsittelen muutamia erilaisia teoreettisia malleja, joissa kaikissa pyritään erottelemaan laulunkirjoitusprosessin erilaisia vaiheita.

Tämän tutkielman tarkastelun kohteena on nimenomaan laulunkirjoitusprosessi, jonka lopputuloksena on laulu. Heinonen (1995) on keskittynyt tutkimuksessaan nimenomaan laulunkirjoitusprosessiin. Hän on tutkimuksessaan tarkastellut laajaa biografista aineistoa kvalitatiivisen sisällönanalyysin avulla tutkien John Lennonin ja Paul McCartneyn kappaleiden tyypillisiä syntymisprosesseja. Hän on erotellut laulunkirjoitusprosessin koostuvan kuudesta vaiheesta (Heinonen 1995, 59):

- 1) Idean saaminen ja sen kehittäminen
- 2) Säkeistön (A-osa) syntyminen
- 3) Kertosäkeen (B-osa) syntyminen ja kokonaismuodon perustana olevan yksikön hahmottuminen
- 4) Kokonaismuodon hahmottaminen eli säkeistöjen määrä ja järjestys ja eri musiikillisten osien hahmottuminen
- 5) Sovittaminen ja sointikuvan määrittäminen
- 6) Varsinainen äänitystapahtuma.

Edellä mainitut vaiheet yleensä seuraavat toisiaan kyseisessä järjestyksessä mutta menevät väistämättä osittain päällekkäin. Laulunkirjoitusprosessissa saatetaan joskus palata vaiheissa myös takaisin päin. Idean saaminen voi tapahtua montaa reittiä: idea voi ilmaantua yllättäen muistuttaen selittämätöntä inspiraatiota tai idea voi kummuta esimerkiksi muiden tekemistä lauluista. Idean saamisen jälkeen lähdetään muovaamaan säkeistöä ja kertosäettä ja sitä kautta koko kappaleen muotoa. Kuuden vaiheen voidaan katsoa sisältävän myös kaksi isoa vaihetta: kirjoitusvaiheen ja studiovaiheen. Karkeasti ajateltuna kirjoitusvaihe käsittää idean saamisen ja sen kehittämisen johonkin vakiintuneeseen muotoon, kun taas studiovaihe käsittää kokonaismuodon hahmottamisen, sovituksen ja äänittämisen. Sovituksen ja sointikuvan hahmottaminen etenee yleensä niin, että lauluntekijät esittävät kappaleen yhtyeen muille jäsenille, jonka jälkeen yhtyeen muut jäsenet tekevät omat osuutensa sovitusyöstä. Äänitysvaiheessa edetään kohta kohdalta ensimmäisistä ostoista miksaukseen. (Heinonen 1995, 57 – 60.)

Bennettin (2012) tutkimuksessa tarkastellaan, kuinka kappaleita kirjoitetaan yhteistyössä niin kutsutulla co-writing -menetelmällä. Tutkimuksessa hän tarkasteli laulunkirjoitusprosessia esimerkiksi kirjoittamalla kappaleita eri laulunkirjoittajien kanssa, nauhoittamalla prosessia reaaliajassa ja haastattelemalla lauluntekijöitä heti laulunkirjoitusprosessin jälkeen. (Bennett 2012, 150.) Hän kuvaa laulunkirjoittamisprosessia kehittämänsä ideanarviointimallin avulla. Bennettin mukaan laulunkirjoitusprosessi voidaan hahmottaa viiden prosessin kautta, jotka johtavat joko yhteisymmärrykseen tai hylkäämiseen:

Kuvio 1. Stimulus evaluation model for collaborative songwriting (Bennett 2012).

Bennettin (2012) mallin prosessit ovat: idea (*stimulus*), mukautuminen (*adaptation*), hyväksyntä (*approval*), neuvottelu (*negotiation*) ja veto-oikeus (*veto*), jotka johtavat joko yhteisymmärrykseen (*consensus*) tai hylkäämiseen (*rejection*). Tyypillinen idea voi olla melodinen fraasi, sointukulku, lyhyt laululyriikka tai jopa visuaalinen kuva. Se voi syntyä myös improviisaation kautta esimerkiksi jotain soitinta soittamalla. Ideoita arvioidaan, niitä muutetaan ja niistä neuvotellaan yhdessä laulunkirjoittajaryhmän kanssa. Arviointivaiheessa laulunkirjoittajat voivat käsitellä ideaa neljällä tavalla: hyväksymällä, neuvottelemalla, käyttämällä veto-oikeutta tai sopeutumalla eli mukautumalla. Hyväksyntä tarkoittaa, että ideaa lähdetään kehittämään kappaleeseen. Toinen laulunkirjoittaja voi kuitenkin haastaa kirjoittajakollegan idean, joka johtaa idean hylkäämiseen, neuvotteluihin tai sopeutumiseen. Sopeutumistilanteessa ideaa muunnell-

laan, kunnes se johtaa jälleen hyväksyntään tai hylkäämiseen. Kun työryhmä pääsee yhteisymmärrykseen, kappale saatetaan onnistuneesti loppuun. Nämä prosessit ovat vuorovaikutteisia keskenään eivätkä etene lineaarisesti. (Bennett 2012, 155.)

Ulla Pohjannoron (2009, 2013) tutkimuksissa tarkastelun kohteena on länsimaisen taidemusiikin teos. Ulla Pohjannoro (2009) tutkii lisensiaatintutkimuksessaan länsimaisen modernistisen taidemusiikin piirissä työskentelevän ammattisäveltäjän sävellysprosessia. Tutkimus perustuu aineistoon, joka liittyy yhden sävellyksen syntyyn alkuideoista valmiiseen teokseen asti. (Pohjannoro, 2009.) Pohjannoro (2009, 46–47) jäsentää sävellysprosessin seitsemään vaiheeseen:

- 1) Kokonaismuodon hahmottaminen ja luonnostelu ennen varsinaista säveltämistä
- 2) Jakson alun ja lopun säveltäminen, jonka jälkeen niiden välillä olevan prosessin keksiminen
- 3) Jakson suurpiirteinen kirjoittaminen myöhempää kehittelyä varten
- 4) Analyytinen tarkastelu, jonka avulla yritetään löytää analogisia prosessointitapoja aikaisemmin sävelletyistä jaksoista uuteen kontekstiin
- 5) Materiaalin systemaattinen tutkiminen
- 6) Vaihtoehtoisten ratkaisumallien keksiminen sekä niiden seurausten pohtiminen ja kokeilu
- 7) Ratkaisujen tekemisen lykkääminen, josta seuraa ongelmien kriittinen kasautuminen ja lopulta näiden ongelmien toisiinsa kytkeytyvä ratkaiseminen.

Pohjannoron (2009) mukaan alussa syntyneet ideat toimivat kimmokkeena varsinaisen sävellystyön aloittamiseen ja ohjaavat sävellysprosessia sekä toimivat kriteereinä ja perusteina erilaisissa valintatilanteissa. Kun teos etenee, kysymyksiä jää prosessin aikana auki, ja niiden ratkaiseminen on mahdollista myöhemmissä, kriittisissä vaiheissa. Kaikki sävellysprosessiin liittyvät ratkaisut ovat toisistaan riippuvaisia. Sen vuoksi sävellysprosessi ei ole lineaarinen. (Pohjannoro 2009, 47.)

Miten säveltäjät ja lauluntekijät itse kuvailevat sävellysprosessejaan ja sen eri vaiheita? Sävellysprosessin alussa työskentelään erilaisia musiikillisia ideoita, joista toiset alkavat kiinnostaa enemmän kuin toiset (Pohjola 2002, 170 – 171). Perttu Haapanen (200, 542) kuvailee sävellysprosessin olevan aluksi luonnostelua ja suunnittelua, kuten maalari sekoittaa värisävyjä tai arkkitehti hahmottelee mittasuhteita ja erilaisten materiaalien käyttökelpoisuutta. Sippola (2017) puolestaan kertoo alkuvaiheen olevan yhtä sekasotkua, jossa asiat ja ajatukset etenevät epämääräisesti mielessä. Vaiheessa ideat ikään kuin hautuvat mielessä. Ideat kehittyvät aikansa, jonka

jälkeen ne alkavat saada suuntia, ja kappaleen kuvio alkaa hahmottua. (Sippola 2017, 35.) Teoksen kulkua voi hahmotella esimerkiksi teksteillä ja erilaisilla ei-musiikillisilla luonnoksilla (Pohjannoro 2012, 165). Säveltäjä Veli-Matti Puumala (2002, 180–181) hyödyntää sävellysprosessissa graafisia luonnoksia, joiden avulla voi hahmottaa nopeasti kokonaisuuksia ja mielessä kuuluneita tapahtumia.

Sävellysprosessit vaihtelevat huomattavasti vaiheiden ja keston sekä suunnitelmallisten ja automaattisten toimintojen puolesta. Sävellysprosessiin liittyvät työtehtävät voivat olla hyvin vaihtelevia, ja on luonnollista, että usein toistuvista sävellykseen liittyvistä toiminnoista tulee vähitellen tuttuja. (Heinonen 1995, 52.) Säveltäjä Sampo Haapamäki (2002, 41) kertoo, että prosessi ei ole jatkuvaa keksimistä, vaan se sisältää myös valintatilanteiden kohtaamista. Sävellysprosessi sisältää usean osatavoitteen toteutumisen, ja jokainen osatavoite muodostaa ikään kuin pienimuotoisen sävellysprosessin (Heinonen 1995, 36). Slobodan (1986, 138) mukaan sävellysprosessi sisältää musiikillisten ideoiden muotoilua ja täydentämistä.

Sävellysprosessi etenee harvoin lineaarisesti (Pohjannoro 2013, 17). Prosessin eri vaiheet seuraavat usein toisiaan. Vaiheet menevät väistämättä myös limittäin, ja järjestys voi myös vaihtua. Joskus tietyt vaiheet seuraavat toisiaan niin nopeasti, että voi olla haastavaa ja jopa keinotekoisia erottaa niitä toisistaan. Joskus prosessi saattaa seisahtua tiettyyn vaiheeseen päivien, viikkojen, kuukausien tai jopa vuosien ajaksi. (Heinonen 1995, 59; Heinonen & Eerola, 1998, 9; Sloboda 1986, 138.) Hiltunen (2016, 26) toteaa, että musiikin tekemisen ja julkaisemisen välillä voi kulua aikaa useasta kuukaudesta jopa vuosiin.

2.3.3 Lauluteksti

Oksasen (2007, 161) mukaan kielellä on oma musikaalisuutensa ja rytminen taustansa. Heikki Salo (2014) toteaa laululyriikan olevan oma tekstilajinsa omine erityispiirteineen. Vaikka esimerkiksi runoudessa ja lauluteksteissä on samankaltaisuutta, ovat ne lopulta kaukana toisistaan. On tärkeää muistaa, että lauluteksti on lähtökohtaisesti tehty kuultavaksi painetun ja luettavan muodon sijaan. Suurin erottava tekijä runouden ja laulutekstin välillä on suhde musiikkiin. Runo voi toki tietyllä tavalla soida, ja runous voi sisältää musiikillisia tehokeinoja kuten tiettyjen äänteiden sointuisuutta. Laulutekstin suhde musiikkiin on kuitenkin todellinen, sillä laulutekstin on sulauduttava esimerkiksi sävellyksen melodiaan. (Salo 2014, 36–37.)

Sippola (2017) ilmaisee osuvasti: ”Laululyriikka tulee säveltää”. Laulettu musiikissa on sävelletyn musiikin lisäksi mukana myös verbaalista kerrontaa, ja lause musiikissa voi ilmentää monia asioita. Sen voi säveltää toteavaksi, kliimaksiseksi tai vastakohtana latteaksi tai paikallaanpysyväksi. Lauluteksti ja musiikki tarvitsevat toisiaan, ja lyriikka ja sävel ovat toisistaan riippuvaisia koko laulunkirjoittamisen ajan. Sävelletty musiikki luo tiettyjä raameja kuten pakottaa sanoituksen esimerkiksi tiettyyn tavumäärään. Lauluteksti puolestaan saattaa pakottaa sävellyksen tiettyyn rakenteeseen. Laulutekstissä ilmaistaan olennaisia asioita pienessä tilassa. (Sippola 2017, 13, 37, 52, 59.)

Sävellyksen tavoin lyriikkakaan ei synny tyhjästä, vaan jokainen lauluteksti syntyy suhteessa aiempiin teksteihin. Täten lyriikka kantaa mukanaan pitkiä traditiota, konventioita, kielikuvia, sanomisen tapoja ja genreluokitteluja. Lisäksi lyriikka on väistämättä sidottu ympäröivään yhteiskuntaan ja kulttuuriin. (Oksanen 2007, 164.) Laulutekstin kirjoittamisessa on kyse siitä, että lauluntekijällä on jotain sanottavaa. Jokaisen laululla pyritään ilmaisemaan jotain ajatusta tai näkökulmaa. (Sippola 2017, 52, 64.)

2.3.4 Laulu luovan prosessin lopputuloksena

Tätä tutkielmaa varten olen haastatellut lauluntekijöitä, jotka sekä tekevät että esittävät materiaalinsa itse. Käytän tässä tutkielmassa laulunkirjoittajan ja lauluntekijän käsitteitä synonyymeina. Vaikka muusikoiden voidaan olettaa olevan jollain tapaa luovia, kaikki muusikot eivät kirjoita kappaleita. Kaikki levyttävät artistit eivät ole laulunkirjoittajia, mutta toisaalta myöskään kaikki lauluntekijät eivät ole esiintyviä taiteilijoita. (Long & Barber 2017, 557.) Käsitteellä laulunkirjoittaja tai viitataan erityisesti populaarimusiikintekijöihin. Laulunkirjoittajista alettiin keskustella laajemmin muiden säveltäjien ohella siitä lähtien, kun he alkoivat saada elantonsa pääosin tekemiensä kappaleiden tuotosta. Ammatillisen laulunkirjoittamisen syntymiseen ja kehittymiseen vaikutti myös tekijänoikeusjärjestöjen muotoutuminen ja tekijänoikeuslakien hyväksyminen. (Root 2001.) Laulunkirjoittajan koulutus on kehittynyt ja muuttunut Suomessa 2010-luvulla nopeasti. Nykyään ammattiin valmistavaa opetusta ja täydennyskoulutusta on tarjolla monissa toisen asteen oppilaitoksissa ja korkeakouluissa. Laulunkirjoittajia kouluttavat myös musiikkialan järjestöt. (Partti 2016, 48.) Lauluntekijäksi ei tulla pelkästään oppikirjoja lukemalla, vaan laulunkirjoittamista oppii erityisesti tekemällä. Oppikirjojen tarjoama tieto voi auttaa toki jäsentelemään jo omaksuttua taitotietoa ja innostaa kokeilemaan uutta. (Sippola 2017, 52.)

Laulunkirjoitusprosessin tuloksena syntyy laulu. Laulun määritelmä pitää sisällään kuitenkin lukuisan määrän erilaista laulettua musiikkia eri genreistä aina oopperasta kansanlauluihin (Bennett 2012, 140). Kuitenkin tässä tutkielmassa rajaan laulun käsitteen nimenomaan populaarimusiikin kentälle. Populaarimusiikki käsitteenä jättää ulkopuolelleen taide- ja perinnemuusiikin. Määritettä populaarimusiikki käytetään myös ilmaisemaan sellaista musiikkia, jota on muutoin hankala määritellä. Populaarimusiikin käsite on laaja, ja se käsittää useita tyytilajeja popmusiikista viihdemusiikkiin ja rhythm and bluesista gospelmusiikkiin. (Suomalainen asiansasto- ja ontologiapalvelu, 2019.) Middeltonin & Manuelin (2015) mukaan populaarimusiikkia on hankalaa määritellä, mutta sen varhaiset juuret ovat jo 1800-luvun Pohjois-Amerikassa, josta se on erityisesti toisen maailmansodan jälkeen kehittynyt maailmanlaajuiseksi ilmiöksi. Erityisesti Yhdysvallat ja Britannia ovat olleet suuressa roolissa populaarimusiikin tyylien ja trendien kehittämisessä. Populaarimusiikki nähdään perinteisesti suuren yleisön musiikkina. Radion, television, internetin ja äänitstekniikan kehittyminen on linkittynyt myös populaarimusiikin kehittämiseen luoden sille ison roolin massamediassa. (Middelton & Manuel 2015, 1–2.)

Populaarimusiikin kategoriaan luokiteltu kappale eli laulu sisältää tiettyjä tunnistettavia piirteitä. Laulutekstit ovat usein riimitettyjä, ja kappaleessa on toistuva summaushokema, joka kiteyttää kappaleen sanoman. Ihmissuhteet ovat suosittu laulujen aihe. Usein laulu menee tasaisessa tahtilajissa (esimerkiksi 4/4) ja noudattaa tiettyä muotoa, jossa säkeistö ja kertosäe vaihtelevat. Laulu noudattaa rakenteellisesti usein systemaattista kaavaa, ja kappaleen eri osat ovat esimerkiksi neljän, kahdeksan tai 16 tahdin mittaisia. Tyypillinen populaarimusiikkiin kategoriaan kuuluva laulu on usein pituudeltaan kahdesta neljään minuuttiin. (Bennett 2012, 140–143.)

3 Motivaatio

Motivaatio-käsite antaa selityksen sille, miksi ihmiset ajattelevat ja toimivat juuri niin kuin he toimivat. Lähestyn aihetta tämän tutkielman kannalta hyödyllisten motivaatioteorioiden kautta. Aikaisempaa spesifiä tutkimusta juuri laulunkirjoitusmotivaatiosta ei toistaiseksi löydy, mutta monissa tutkimuksissa on sivuttu aihetta. Tarttumapintaa löytyy siis myös minun tutkimuskysymykseeni.

3.1 Motivaation määritelmä

Motivaatiotutkimus pyrkii löytämään vastauksia siihen, mitkä tekijät ohjaavat ihmisen toimintaa (Salmela-Aro & Nurmi 2005, 10). Motivaatio juontuu sen kantasanaista, motiivista. Sillä viitataan ihmisen tarpeisiin, haluihin, vietteihin ja erilaisiin liikkeelle paneviin voimiin sekä ulkoisiin palkintoihin tai rangaistuksiin. Motiivit ohjaavat yksilön yleistä käyttäytymisen suuntaa ja virittävät erilaisiin toimintoihin. Ytimekkäästi todettuna motivaatio on erilaisten motiivien aikaansaama tila. (Ruohotie 1998, 36–37.) Kosonen (2010, 296) summaa motiivin tarkoittavan toiminnan perustetta, joka antaa syyn aloittaa jonkin toiminnan, jatkaa toimintaa tai myös lopettaa toiminnan.

Motiivit vaihtelevat niin voimakkuudeltaan kuin kestoltaan, ja erilaiset motiivit vaikuttavat kaikki osaltaan motivaation rakentumiseen. On olemassa lyhytkestoisia, tilannekohtaisia motiiveja, joista hiljalleen rakentuu pitkäkestoinen motivaatio. Motivaatio on ilmiö, joka tulee esiin niin ihmisen yksittäisissä toiminnoissa kuin läpi elämän näyttäytyvänä laajempaan käyttäytymismallina (Kosonen 2010; 296; Salmela-Aro & Nurmi 2005, 11). Kaikki motiivit eivät ole ihmisen tietoisuudessa, ja siksi motivaatiotutkimuksessa kyetään tarkastelemaan vain ihmisen voimakkaimmin tiedostettavia motiiveja (Kosonen 2010, 296).

Motivaatio on jatkuvasti eri tilanteissa muuntuva moniulotteinen ilmiö. Sen vuoksi sitä on lähes mahdotonta määritellä ilman ulkoapain annettuja määritteitä kuten motiiviluokittelua tai motiivilistausta. (Kosonen 2010, 296.) Kun tutkimuksen kohteena on ihmisen motivaatio, hänen toimintaansa on helpompaa peilata johonkin valmiiseen teoreettiseen malliin. Austin, Renwick ja McPherson (2007) kuvaavat motivaation olevan dynaaminen prosessi, johon laajimmillaan sisältyvät:

- 1) Yksilön mielen sisäiset kognitiot kuten ajatukset, tunteet, odotukset ja uskomukset.

- 2) Sosiaalinen ulottuvuus eli vanhemmat, ystävät ja opettajat.
- 3) Motivoitunut toiminta.
- 4) Toiminnan lopputulokset eli tavoitteiden saavuttaminen ja oppiminen.

(Austin, Renwick, McPherson 2007, 213.)

3.2 Motivaatioteoriat

Koska motivaatio on niin moniulotteinen ilmiö, on sen selittämiseksi kehitelty monia eri teorioita. Vielä ei ole onnistuttu kehittämään yhtä yleisesti hyväksyttävää motivaatioteoriaa, joka kattavasti ja yksiselitteisesti kuvaisi ihmisen toimintaa. (Vartiainen & Nurmela 2005, 189; Hirvonen 2003, 76; Hallam 2009, 285.) Motivaatiotutkimuksessa on käytössä erilaisia käsitteitä ja mittareita. Motivaatioteorioita on olemassa useita kymmeniä, joita kaikkia yhdistää se, että niissä pyritään selvittämään ihmisen toiminnan virittymiseen ja ohjaamiseen liittyviä kysymyksiä. Monissa teorioissa ovat näkyvillä ihmisen henkilökohtaiset tavoitteet, uskomukset, oman toiminnan säätely ja emootioiden viriäminen (Kuusinen, Lehtinen & Vauras 2007, 177–179.) Hallam (2009, 285) kiteyttää useiden teorioiden vaihtelevissa määrin motivaation kumpuavan joko yksilöstä, ympäristöstä tai yksilön ja ympäristön vuorovaikutussuhteesta.

3.2.1 Tavoitteet motiiveina

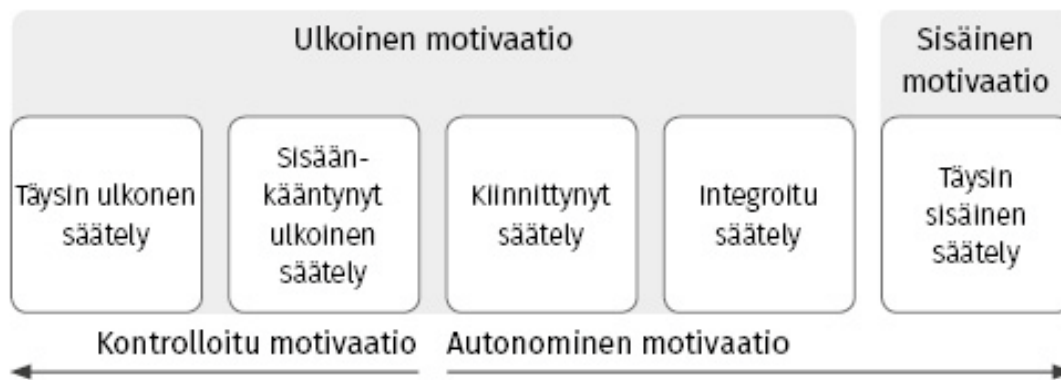
Tavoitteet ovat yksi tapa tarkastella motivaatiota. Malmberg ja Little (2005) määrittelevät tavoitteen asiaksi, jonka ihminen haluaa oppia, hallita, ymmärtää tai välttää (Malmberg ja Little 2005, 129). Nurmen ja Salmela-Aron (2005, 10) mukaan tavoitteilla ja päämäärillä tarkoitetaan tietoisia ja johonkin tiettyyn asiaan kohdistuvia motivaatorakenteita. Osittain tavoitteellisuus ja motivaatio ovat päällekkäisiä käsitteitä, ja tavoitteellisuus esimerkiksi voi määritellä motivaation voimakkuutta ja kestoa (Kosonen 2010, 296; Kosonen 1996, 71). Tavoitteellisuus on motivoitumisen edellytys. Toisaalta esimerkiksi soittotunnilla opettajan antamien kappaleiden harjoittelu on sinänsä tavoitteellista toimintaa mutta ei silti selitä täysin motivoitumista. Jotta tavoitteita voidaan saavuttaa, täytyy soittamiseen liittyvään toimintaan aina liittyä jonkinlainen kiinnostus. Pelkällä kiinnostuksen määrällä voidaan tilannekohtaisesti tarkastella esimerkiksi soittamisen intoa tai sen puutetta. (Kosonen 1996, 72.)

Yksilön itse itselleen asettamat tavoitteet ohjaavat hänen käyttäytymistään. Tavoitteiden asettamiseen vaikuttavat sekä ympäristöstä tulevat tekijät että ihmisen sisäiset persoonalliset tekijät. Mikäli ympäristö tyydyttää yksilön henkilökohtaisia tarpeita ja helpottaa henkilökohtaisten asetusten saavuttamista, motivaatio lisääntyy. (Hallam 2009, 285–286.) Tavoitteet voivat olla konkreettisia tai abstrakteja. Henkilökohtaisia tavoitteita voi arvioida muun muassa niiden tärkeyden, saavutettavuuden, kuormittavuuden, sosiaalisen tuen ja tunteiden perusteella. (Salmela-Aro & Nurmi 2005, 159–160.) Tavoitteet ovat usein myös päällekkäisiä, ja tutkimusten perusteella useat päällekkäiset tavoitteet parantavat esimerkiksi arvosanoja ja oppimistuloksia (Austin ym., 2007, 215).

3.2.2 Deci ja Ryan: itseohjautuvuusteoria

Edward L. Decin ja Richard M. Ryanin kehittämä itseohjautuvuusteoria on yksi tutkituimmista ihmisen toimintaa selittävistä motivaatioteorioista. Teorian oletus on, että ihmisellä on luontainen taipumus olla aktiivinen, motivoituva ja itseään ohjaava. Sen vuoksi ihminen asettaa itselleen tavoitteita ja pyrkii suoriutumaan ympäröivistä haasteista liittäen uusia kokemuksia osaksi minäkuvaansa. Motivaatiota määritellessään Deci ja Ryan olettavat, että yksilöt eivät eroa vain sen suhteen, kuinka paljon heitä kiinnostaa jokin asia, vaan myös sen suhteen, minkä vuoksi he ovat motivoituneet tekemään jotain. Hyvän suorituksen kannalta motivaation lähde tai motiivin laatu ovat siis olennaisempia kuin motivaation määrä itsessään. Tästä syystä teoria keskittyy erottelmaan erilaisia motiivityyppejä, joista keskeisin erottelu on jako sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. (Vasalampi 2017, 54–55.)

Sisäinen motivaatio tarkoittaa, että yksilö tekee jotain, koska pitää toimintaa itsessään kiinnostavana ja mielihyvää tuottavana. Ulkoisessa motivaatiossa ihminen puolestaan toimii tietyllä tavalla esimerkiksi muiden ihmisten tai tilanteen vaatimusten takia tai välttääkseen esimerkiksi negatiivisia tunteita. (Vasalampi 2017, 55; Byman 2002, 28, 32.) Deci kuvaa motivaatiota autonomian ja kontrolloidun toiminnan käsitteillä. Autonominen toiminta on sisäsyntyistä toimintaa ja ihminen voi itse vaikuttaa siihen. Kontrolloitu toiminta on ympäristön asettamien vaatimusten ohjaamaa. Teoriassaan hän esittää, että ulkoisen säätelyn, esimerkiksi palkkioiden avulla, ulkosyntyinen toiminta voi muuttua sisäsyntyiseksi toiminnaksi. Sisäsyntyisessä toiminnassa ihminen alkaa arvostaa toimintaa ja sen seurauksia itsessään ulkoisten palkkioiden sijaan. (Salmela-Aro & Nurmi 2005, 16–17.)

Kuvio 2. Ulkoisen motivaation sisäistyminen (Vasalampi 2017, mukaillen Deci ja Ryan 2000).

Itseohjautuvuusteorian mukaan ihminen pyrkii luonnostaan omaksumaan ympäristönsä sosiaalisesti tavat, säännöt ja arvostukset osaksi omaa arvomaailmaansa ja minäkuvaansa, jotta hän voisi kokea toiminnassaan itseohjautuvuutta. Ulkoiset motiivit voivat muuttua sisäisiksi motiiviksi vaihteittain. Kyseinen kehitysprosessi voidaan hahmottaa janaana, jonka toisessa päässä ovat täysin ulkoapäin säädellyt motiivit ja toisessa päässä täysin sisäiset eli keskeiset ihmisen minäkuvaan liittyvät motiivit. (Vasalampi 2017, 56–57.)

Motivaation sisäistyminen ulkoisesta motivaatiosta kohti sisäistä motivaatiota voidaan kuvata viiden vaiheen avulla. Täysin ulkoisen säätelyn ja täysin sisäisen säätelyn väliin mahtuvat eri asteittain sisäistyneet osin ulkoa ja osin sisäisesti säädellyt motiivit. *Täysin ulkoisesti säädellyjen* motiivien ohjaamana ihminen motivoituu tekemään jotain esimerkiksi vain muiden ihmisten tilanteiden asettamien vaatimusten vuoksi. Täysin ulkoisiin vaatimuksiin perustuva toiminta voi sisäistyä siinä määrin, että yksilö toimii tietyllä tavalla esimerkiksi välttääkseen häpeän tai syyllisyyden tunteita tai säilyttääkseen itsearvostuksensa. Silloin toimintaa ohjaa *sisään kääntynyt ulkoinen säätely*. Kahdesta vähiten sisäistyneestä motiivista käytetään yhteistä nimitystä *kontrolloitu motivaatio*, koska ne ovat ensisijaisesti ulkoa päin säädelyjä. (Vasalampi 2017, 57.)

Ulkoiset motiivit voivat sisäistyä edelleen yksilön havaitessa ja hyväksyessä toiminnan arvon. Toisin sanoen yksilö voi kiinnittyä ympäristön tavoitteisiin ja sääntöihin, jolloin kyseessä on *kiinnittynyt säätely*. Kiinnittyneessä säätelyssä yksilö pitää ympäristön tavoitteita tärkeinä ja osittain myös jo omina tavoitteinaan, arvoinaan ja normeinaan, mutta toimintaa saattaa ohjata myös tavoite saada ympäristössä sosiaalista hyväksyntää. *Integroitu säätely* on ulkoisista motiiveista kaikista sisäistynein motiivi. Silloin ihminen on sulauttanut toiminnan tai tavoitteen

osaksi omia tavoitteitaan, ja toiminta on ihmiselle henkilökohtaisesti merkityksellistä. Se on lähellä sisäistä säätelyä ja johtaa voimakkaaseen sitoutumiseen. Kiinnittynyttä, integroitua ja täysin sisäistä säätelyä voidaan kutsua nimellä *autonominen motivaatio*, sillä näissä tapauksissa motivaatio on jo varsin itseohjautunutta. Viides taso eli *täysin sisäinen säätely* tarkoittaa sisäistä motivaatiota. (Vasalampi 2017,58; Ryan & Deci 2017 179–215.)

Tulkinani mukaan itseohjautuvuusteorian ajatus on, että yksilön toimintaa ohjaavat erilaiset sisäiset ja ulkoiset motiivit, ja ulkoiset motiivit voivat hiljalleen muuttua sisäisiksi motiiveiksi. Tässä prosessissa ympäristöllä ja sosiaalisella vuorovaikutuksella on vaikutusta motiivien sisäistymiseen. Sisäinen motivaatio linkittyy ihmisen koko minuuteen ja arvomaailmaan. Sisäisesti motivoitunut ihminen toimii autonomisesti ja itseohjautuvasti. Ulkoisessa motivaatiossa ihmisen toimintaa ohjaavat puolestaan enemmän tai vähemmän ulkoiset tekijät, jolloin ihmisen toiminta on ulkoapäin kontrolloitua. Sisäisiä ja ulkoisia motiiveja ei kuitenkaan tarkastella pelkästään motivaation kahtena ääripäänä, vaan väliin mahtuu eriasteisia motiiveja, jotka ovat osittain sisäisiä ja osittain ulkoisia.

3.2.3 Csíkszentmihalyi: Flow

Luova toiminta on usein sisäisen motivaation ohjaamaa, sillä luovat yksilöt usein nauttivat tekemisestään. He pitävät luovaa prosessia palkitsevana, ja ulkoiset asiat kuten raha, valta tai ihailu ovat toissijaisia asioita. Esimerkki äärimmäisestä sisäisestä motivaatiosta on tila, joka on nimetty ”flowksi”. Käsitteestä on tullut synonyymi huippukokemukselle (Uusikylä, 2012, 42, 99).

Kyseessä on Csíkszentmihalyin motivaatioteoria, joka kiteytyy flow-kokemukseen. Flow tarkoittaa tilaa, jossa ihminen on niin uppoutunut toimintaansa, että hän menettää ajan ja paikan tajunsa. Flow-kokemus lisää yksilön psyykkistä eheyden tunnetta, koska niin syvässä keskittymisen tilassa tietoisuus on epätavallisen hyvin järjestäytynyt. Flow-tilan kokemisen jälkeen yksilö tuntee enemmän yhteenkuuluvuuden tunnetta muita ihmisiä ja koko ympäröivää maailmaa kohtaan. Esimerkiksi soittaminen tai säveltäminen tarjoaa mahdollisuuden flow-kokemukseen. (Csíkszentmihalyi 2005, 19, 164, 167; Csíkszentmihalyi 1991,6, 41; Uusikylä 2012, 127; Woody & McPherson 2010, 403.)

Csíkszentmihalyin (1991) mukaan flow-kokemus koostuu seuraavasta kahdeksasta tekijästä: 1) Kokemus mahdollistuu tilanteessa, jossa ihminen toteuttaa jonkin toiminnan alusta loppuun

saakka. 2) Toiminta vaatii syvän keskittymisen. 3) Toiminnalla on selvät tavoitteet ja 4) siitä saa palautetta. 5) Flow-tilassa ihmisen toiminta on syvän keskittynyttä, mutta samalla vaivatonta. Siinä tietoisuudesta poistuu arjen huolet ja turhautumisen tunteet. 6) Yksilö kokee voidensa kontrolloida toimintaansa koko ajan. 7) Tilan aikana itseensä liittyvät huolet kaikkoon eli tietoisuus itsestä häviää, mutta paradoksaalisesti tietoisuus itsestä palautuu prosessin jälkeen entistä vahvempana. 8) Flow-tilassa käsitys ajasta katoaa. Edellä mainitut tekijät synnyttävät palkitsevan ja nautinnollisen kokemuksen, jota kutsutaan flowksi. (Csíkszentmihályi 1991, 49; Uusikylä 2012, 127.)

Flow-kokemus tiivistyy siihen, että siinä ihminen oppii kontrolloimaan omaa sisäistä elämäänsä ja käyttää psyykkistä energiaansa tietoisesti itselleen arvokkaaseen toimintaan. Tehokkain flow saavutetaan, kun toiminta on lähellä kapasiteetin ylärajoja. Silloin huomio kiinnittyy totaalisesti toimintaan, eikä psyykkistä energiaa jää muuhun. Ihminen lakkaa olemasta tietoinen siitä, mitä tekee, ja toiminta jatkuu kuin maagisesti eteenpäin. Myös palaute toiminnasta on tärkeää. (Uusikylä 2012, 129.)

Flow-tilassa ihminen unohtaa hetkellisesti elämän epämiellyttävät puolet. Jos arkielämän tilanteen saattavat herättää ahdistusta, flow-tilassa ei ole tarvetta itsensä tarkkailemiseen. Se ei kuitenkaan tarkoita, että ihminen menettäisi minätietoisuutensa. Esimerkiksi muusikon soittaessa hänen on oltava joka hetki tietoinen, mitä hän tekee sormillaan, mitä hän kuulee tai mikä on hänen soittamansa kappaleen muoto sekä analyyttisesti nuotti nuotilta että kokonaisuutena. (Uusikylä 2012, 129, 219–220). Maijala (2003) totesi väitöskirjassaan, että huippumuusikot erityisesti esiintyessään tavoittelevat flow-kokemuksia. Flow on tilana kaikista optimaalisin soittokokemus. Siinä hetkessä muusikot voivat olla todella tietoisia soittamisesta ilman tietoisuutta itsestä. Hänen haastattellessaan muusikoita tutkimushenkilöt totesivat, että flow-kokemukset lisäävät motivaatiota. Elämykset voidaan kokea niin palkitsevina, että muusikko on valmis tekemään töitä sen eteen, että voisi kokea musiikillisen flow-tilan uudestaan. (Maijala 2003, 170–175.)

3.2.4 Erja Kosonen: soittamisen motiiviluokitus

Erja Kosonen (2010, 305) on päätenyt motivaatiotutkimuksissaan lopputulemaan, että kaikista optimaalisimpaan soittokokemukseen sisältyy juuri flow-kokemus. Soittamisen aikaansaama flow-kokemus on ikään kuin eräänlaisen hurmoksen saavuttaminen, jolloin soittaminen, soittaja ja musiikki tuntuvat olevan yhtä ilman ajan tai paikan asettamia esteitä.

Kosonen (1996, 2001) on tutkinut nuorten pianistien soittamisen motivaatiota lisensiaatin työsään sekä myöhemmin väitöskirjassaan. Kosonen (1996, 54) on ryhmitellyt tutkimuksessaan esiin tulleet motiivit keskeisimpien toimintojen perusteella kuuteen kategoriaan, jotka jakautuvat alakategorioihin. Kyseisessä motiiviluokituksessa motiivit voidaan ajatella sisäisten ja ulkoisten motiivien käsitteiden kautta. Näkemykseni mukaan kyseinen motiiviluokittelu antaa hyvän peilauspinnan tutkimuskysymykselleni.

Taulukko 1: Soittamisen motiiviluokitus (Kosonen 1996).

1. Soittamiseen ja sen elämisiin perustuvat motiivit	- Soitettavaan ohjelmistoon perustuvat motiivit - Kulttuurin omaksuminen
2. Suoritus- tai saavutusmotiivit	- Hallintamotiivit - Motiivina musiikin esittäminen - Kilpailumotiivit - Epäonnistumisen pelko
3. Vuorovaikutukseen perustuvat motiivit	- Kontaktimotiivit - Malli - Auttamismotiivit - Kannustus
4. Ulkoiset virikkeet	- Ulkoiset virikkeet motiiveina
5. Välineelliset motiivit	- Erilaiset välineelliset motiivit
6. Persoonallisuuteen liittyvät motiivit	- Uteliaisuus ja kiinnostus - Vakiintuneet tottumukset - Velvollisuudentunto

Soittamiseen ja sen elämyksiin liittyvät motiivit liittyvät musiikkiin itseensä. Soittaminen ja musiikki saavat aikaan positiivisia kokemuksia ja merkityksiä, ja soittaminen koetaan palkitsevana toimintana. *Ohjelmistoon perustuvat motiivit* liittyvät sisällöllisesti edellä soittamisen elämyksiin liittyviin motiiveihin, ja ne ovat osittain päällekkäisiä. *Kulttuurin omaksuminen* liittyy soitettavaan ohjelmistoon ja heijastuu motiiveihin kulttuuristen ja esityksellisten perinteiden kautta. Sen vaikutus motivaatioon on usein tiedostamatonta. (Kosonen 1996, 54–57.)

Suoritusmotivaatiossa korostuvat nimenomaan erilaiset suoritteet. Se voi olla konkreettista ja tilannekohtaista kuten esimerkiksi uuden asian hallitseminen tai soittotutkinto. Se voi olla myös abstraktia kuten omien tavoitteiden saavuttaminen tai arvostus, jota saa muilta ihmisiltä opittuun taitoon liittyen. Suoritusmotiivit voivat olla soittajasta itsestään lähtöisin olevia sisäisiä motiiveja tai ulkoisten virikkeiden tai velvoitteiden aikaansaamia ulkoisia motiiveja. *Hallintamotiivit* painottuvat sisäiseen motivaatioon ja tiettyjen taitojen osaamiseen. *Esiintyminen* voi olla merkittävä motiivi saada jokin työstettävä kappale tai kokonainen ohjelmisto valmiiksi. Toisaalta kaikki soittajat eivät miellä esiintymistilanteita lainkaan motivaatiota lisäävinä tilanteina, ja esiintymiset tai tutkinnot voivat olla jopa syy lopettamiselle. Joskus suoritusmotiivi muuttuu *kilpailumotiiviksi*, jossa kilvoittelua voi tapahtua joko itsensä kanssa, tai se voi näkyä myös vertailuna toisiin soittajiin. Suorituksissa onnistumisten vastakohtana on *epäonnistumisen pelko*, joka voi olla tilannekohtaista tai pitkäkestoista. Pitkäkestoisena motiivina se on lähellä opittua avuttomuutta. (Kosonen 1996, 58–61.)

Erilaiset vuorovaikutussuhteet voivat vaikuttaa motivaation rakentumiseen. *Kontaktimotiivi* voi liittyä niin soittajan ja kuulijan väliseen vuorovaikutukseen kuin vertaisten väliseen vuorovaikutukseen. Kontaktimotiivi voi viritä myös erilaisista ryhmistä. Erilaiset roolimallit voivat motivoida soittajaa. *Malli* voi olla realistinen tai idealistinen esikuva, joka herättää arvostusta ja motivoi omalla esimerkillään. *Auttamismotiivit* voivat nousta esiin orkestereissa ja yhtyeissä, joissa taidoissaan pidemmällä olevat soittajat ohjaavat vähemmän soittaneita. Tämä motiivi liittyy enemmän tilannekohtaisena motiivina kuin pitkäaikaisena soittamisen motivaatiota määrittävänä tekijänä. Muiden ihmisten, kuten opettajan ja perheen, *kannustus* voi heijastua motivaatioon pitkäkestoisesti. (Kosonen 1996, 62–63.)

Ulkoisilla virikkeillä viitataan soittamisen motiiveihin, jotka voivat vaikuttaa soittajan ulkopuolelta. Niitä voivat olla esimerkiksi edellä mainitut esikuvat ja kannustus tai jonkin tietty kappale. Toisaalta soitin ja soittamisolosuhteet voivat vaikuttaa motivaatioon. Esimerkiksi uusi soitin tai

hienot harjoitustilat voivat luoda uutta tilannekohtaista motivaatiota. Joskus soittaminen itsessään ei ole päämäärä vaan keino jonkin muun asian saavuttamiseksi. Silloin kyseessä on *välineellinen motiivi*. Tällöin soittamista motivoi jokin ulkoinen palkkio, ja oppiminen jää pinnalliseksi. (Kosonen, 1996, 64–65.)

Motiivina soittamiselle voi lisäksi olla jokin soittajan *persoonallisuuteen liittyvä motiivi*. Soittamisen aloittamiseen voi motivoida pelkkä *uteliaisuus*, mutta soittotaidon opettelu vaatii myös pitkäaikaista kiinnostusta. Kiinnostus onkin relevantti ”yleismotiivi” soittamisen kokonaismotivaatiossa. Esimerkiksi muusikkoperheissä, joissa on useita musiikkia harrastavia lapsia, voi *tottumus* olla sekä positiivisesti että negatiivisesti vaikuttava motiivi. Tottumus voi vaikuttaa motivaatioon monella tapaa. Se voi motivoida soittamisen aloittamiseen ja toimia myös motivaatiota ylläpitävänä motiivina. Se voi johtaa myös väärin odotuksiin tai uhmaan toisten odotuksia vastaan.

Soittamisen motivaatioon voi liittyä myös *velvollisuudentunto*. Soittamiseen voi liittyä sisäisiä velvoitteita tavoitteiden toteuttamiseksi, ja mikäli velvollisuudet jäävät täyttymättä, on seurauksena syyllisyys, pettymys ja häpeä. Jos velvollisuudentunto itseä kohtaan muodostuu liian ahdistavaksi, se voi olla jopa soittamista estävä motiivi. Velvollisuudentunto vaikuttaa jollain tasolla kaiken aikaa, ja sitä vaaditaankin soittajalta harjoittelumotivaation yhteydessä. Lisäksi se voi nousta esiin erilaisia suoritusten ja esiintymistilanteiden yhteydessä. Joskus soittaminen koetaan *väkinäisenä* pakkona; yllykkeenä toimivat monesti ulkopuolelta tulevat vaatimukset. Pakko-motiivi on ei-musiikillinen motiivi. Se voi kuitenkin toisessa merkityksessä näyttäytyä musiikillisena motiivina, sisäisenä pakkona, joka voi olla lähes pakonomainen tarve päästä soittamaan ja purkamaan itseään musiikkiin. Soittamisella voi olla myös terapeutin merkitys. (Kosonen 1996, 67–68.)

Kosonen (2001, 2010) on myöhemmin jakanut motiivit kolmeen pääryhmään: 1) musiikillisiin motiiveihin, 2) kontaktimotiiveihin sekä 3) suoritus- ja saavutusmotiiveihin (Kosonen 2001, 37–38; Kosonen 2010, 304). Soittamisen motivaatio sisältää yleensä kaikkia kolmea motivaatiotyyppiä, ja musiikilliset motivaatiot ovat selkeästi päämotiiveja soittamiselle (Kosonen, 2010, 304). Hirvosen (2003, 77–78) pianonsoiton ammattiopiskelijoita käsittelevässä tutkimuksessa päädytään samaan havaintoon. Myös Maijalan (2003, 144–145) huippumuusikoiden soittomotiiveja tutkivassa väitöskirjassa päädytään lopputulokseen, että muusikot ovat lapsuudesta

alkaen kokeneet suurta kiinnostusta musiikkia kohtaan, ja muusikoille on muodostunut intohimoinen ja palkitseva suhde musiikkiin. Kyseiset tutkimukset kiteyttävät, että musiikki itsessään on suuri motivaation lähde.

3.3 Laulunkirjoittamisen motivaatio

Tämän tutkielman tarkoitus on tarkastella laulunkirjoittamisen motivaatiota. Laulunkirjoitusprosessin taustalla on useiden eri motiivien yhteisvaikutus. Osa motiiveista on tietoisia ja osa tiedostamattomia. (Heinonen 1995, 18.) Prosessin käynnistäviä tekijöitä lienee lähes yhtä monta kuin on tekijöitäkin (Torvinen 2005, 71). Tutkielmani tutkimuskysymyksiä vastaavaa, juuri laulunkirjoitusmotivaatioon kohdistuvaa tutkimusta, ei toistaiseksi ole. Monissa laulunkirjoitusprosesseihin liittyvissä tutkimuksissa kuitenkin sivutaan motivaatiota. Lisäksi suomalaisten säveltäjien esseissä on paljon pohdintaa liittyen säveltämisen motiiveihin.

Seuraavan taulukon luokitus kuvaa laulunkirjoittamisen motivaatiota:

Taulukko 2. Laulunkirjoituksen motiiviluokitus (Peltomaa 2019).

1. Musiikki itsessään
- Mieleinen musiikki
2. Luomisen tarve
3. Kommunikointi ja jakaminen
4. Musiikin itseterapeuttinen vaikutus
5. Leikillisuus
6. Itsensä kehittäminen
7. Todellisuuden hahmottaminen

Musiikki itsessään voi toimia voimakkaana motiivina musiikillisen toiminnan taustalla. Heinonen (1995, 21) uskoo, että inspiraation tuottama mielihyvän tunne on yksi merkittävimmistä laulunkirjoittamiseen motivoivista tekijöistä. Kurkelan (1993) mukaan musiikki itsessään voi toimia sisäisen ilon lähteenä, ja yksilön on mahdollista kehittää omat, parhaiten tyydytystä tuovat musiikilliset tapansa ja kehittyä haluamaansa suuntaan. Musiikki itsessään voi toimia päämääränä. (Kurkela 1993, 351 – 352.) Musiikin tarjoamat elämykset ovat tärkeä motiivi esimer-

kiksi soittamiselle. Musiikista kokonaisvaltaisesti nauttiminen ja sen kokeminen ovat varsinaista soittotaitoa tärkeimpiä. Soittotaito itsessään ei ole siis ensisijainen tavoite, vaan se toimii välineenä musiikista nauttimiselle. (Kosonen 2001, 73.) Kurkela (1993, 348) uskoo, että musiikillisen toiminnan ja luovuuden aikaansaama tyydytys voi koskettaa ihmisen alkuperäisimpiä pyrkimyksiä, tavoitteita ja kaipuun lähteitä. Se on tyydytystä tuottavaa toimintaa.

Myös *musiikin kuuntelu* voi toimia motiivina. Musiikin esittäjälle ja tekijälle eräs musiikin tekemisen motiiveista on se nautinto, jonka hän saa tekemänsä musiikin kuuntelemisesta (Kurkela 1993, 409.) Säveltäjä Chirstian Holmqvist (2002, 69) ymmärsi jo varhain, että pohjimmainen syy säveltämiseen oli yksinkertaisesti se, että hän halusi luoda sellaista musiikkia, jota itse olisi halunnut kuulla.

Luomisen tarve voi toimia voimakkaana motiivina (Heinonen 1995, 23). Laulunkirjoittaminen ja säveltäminen voidaan käsittää yksilön sisäisenä tarpeena (Torvinen, 2005, 76). Kun ammatissäveltäjät pohtivat omaa säveltämisen motivaatiotaan, kertomuksissa toistuu jatkuvasti ajastus siitä, että säveltäminen liittyy ihmisenä kasvamiseen ja oman itsensä syvällisempään tuntemiseen. Sävellysprosessi tarjoaa tekijälleen väylän tutkia niin itseään kuin ympäristöään ja etsiä uusia mahdollisuuksia ja vaihtoehtoja. (Partti 2016, 23.) Säveltäjä Lars Karlsson (2002, 35) toteaa, että hän säveltää juuri sisäisestä tarpeesta käsin kokien vahvan sisäisen kutsumuksen säveltämiseen. Torvisen (2005) mukaan säveltäminen voi olla välttämätön tapa olla olemassa. Siinä yhdistyvät intohimo, ahertaminen ja loputon laadunvaatimus, joka ei jätä tekijäänsä rauhaan. (Torvinen 2005, 64.) Sippola (2017) toteaa, että voisi tehdä laulun joka päivä. Hänelle on tärkeää pitää yllä sitä pyhyiden tunnetta, jota hän laulua kohtaan kokee. Joskus puolivalmis, hyvältä tuntuva laulu tyydyttää valmista kappaletta enemmän. (Sippola 2017 44, 63.)

Laulunkirjoittamiseen motivoi myös *jakamisen ja kommunikoimisen tarve* (Heinonen 1995, 23, 25). Sippola (2017, 67) kertoo kokevansa suurta onnellisuutta, kun hän saa musiikkinsa avulla ihmiset hyvälle tuulelle. Kurkela (1993) toteaa, että periaatteessa musiikin tekijä on musiikkinsa velkaa vain itselleen. Kuitenkin koska musiikin luominen on kokemuksellisesti niin merkityksellistä, sen haluaa jakaa myös muiden ihmisten kanssa. (Kurkela 1993, 346). Torvisen (2005) mukaan yksi ammattisäveltäjien nimeämistä säveltämisen päämääristä on tarjota kuuli-joille elämyksiä ja kokemuksia. Säveltäminen voi luoda sellaisia kommunikoinnin tasoja, johon sanalliset ilmaukset eivät yllä. Joillekin säveltäjille kommunikaatio ei ole niin suuressa merkityksessä heidän työssään. Esimerkiksi Kaija Saariaho ja Esa-Pekka Salonen nimeävät oman

itsen kautta tapahtuvan työskentelyn olevan kommunikaatiota tärkeämpää. (Torvinen 2005, 67–71.)

Laulunkirjoittamisen prosessin yhteydessä nousee esiin myös sen *terapeuttinen vaikutus*. Heinosen (1995, 62) mukaan musiikin tekeminen voi auttaa ratkaisemaan psyykeen sisäisiä ristiiriitoja, mikä auttaa yksilön itsen psyykkistä eheytymistä. Musiikin välityksellä voi tavoittaa hyvinkin autenttisia ja epäkäsitteellisiä mielenmaisemia. Musiikin avulla voidaan luoda kosketus myös sellaisiin merkityksiin, jotka on rajattu sanallisesti ilmaistavien todellisuuksien ulkopuolelle. Musiikin avulla voi käsitellä mielen torjuttuja ja piilotajuisia aineksia ilman, että niistä tarvitsee olla tietoinen missään vaiheessa. (Kurkela 1993, 451–452, 457.)

Kososen (2001, 78–79) mukaan soittamiskokemuksissa mahdollisuus säädellä tunteita ja purkaa mielialoja nousevat tärkeiksi tekijöiksi motivaatiota tarkastellessa. Musiikki vaikuttaa ihmisessä tajunnan ulottumattomissa, syvällä sisimmässä. Derringtonin (2005, 69) mukaan kappaleiden kirjoittamisen avulla voidaan vahvistaa käsitystä itsestään ja siitä, miten itse näyttäytyy suhteessa muihin. Laulujen kirjoittaminen voi helpottaa tunteiden ilmaisua ja auttaa sopeutumaan erilaisiin tunnetiloihin (Baker ym. 2005, 133). Bakerin ja Wigramin (2005, 12, 19) mukaan lauluilla on merkittävä asema terapiassa, ja laulunkirjoittaminen on myös musiikkiterapeuttinen menetelmä.

Laulunkirjoittamisen avulla voidaan käsitellä esimerkiksi kompleksista ihmissuhdetta. Myös esimerkiksi läheisen ihmisen menetyksestä johtuvat kielteiset ja tuhoiset tunteet voivat toimia luovaan toimintaan motivoivana tekijänä. Luova toiminta, esimerkiksi laulunkirjoittaminen, antaa tekijälleen hallinnan kokemuksia ja toisaalta kanavan purkaa kielteisiä kokemuksia sosiaalisesti hyväksyttävällä tavalla. (Heinonen 1996, 65–66.) Sippola (2017) kertoo, että joka kerta kun hän saa kappaleen valmiiksi, hän on tietää onnistuneensa käsittelemään jonkun asian mielessään. Luova toiminta on hänelle aina tapa purkaa asioita. Esimerkiksi soittaminen ja laulaminen pelkästään eivät sisällä samanlaisia hoivaavia ja jopa välttämättömiä toimintoja. Laulunkirjoittaminen on monessa mielessä keino purkaa ja prosessoida asioita. (Sippola 2017, 30, 50.)

Säveltäminen ja laulunkirjoittaminen sisältävät myös *leikillisiä* elementtejä, jotka koetaan motivoivana. Laulunkirjoittamisprosessin voi ajatella ikään kuin äänellä leikkimisenä (Haapanen 2002, 50). Musiikillinen luovuus elää samassa vapaudessa kuin lapsen leikki (Kurkela 1993, 346). Lapselle leikkiminen on luonnollista. Aikuisena ihminen jatkaa leikkimistä mitä moninaisimmilla tavoilla luovilla mielikuvituksen tavoilla, kuten esimerkiksi kirjoittamalla lauluja.

(Sippola 2017, 33.) Säveltäjä Seppo Pohjola (2002, 169) toteaa, että säveltäminen on yhtä hauskaa kuin jalkapallon pelaaminen. Taiteen tekeminen voi tuntua leikkimiseltä. Sana ”soittaa” onkin useissa kielissä synonyymina leikkimiselle ja motivaatio säveltämiselle voi syttyä siitä yksinkertaisesta syystä, että säveltäminen tuntuu mukavalta. (Hako 2005, 85.)

Useampi säveltäjä mainitsee hämmästyttävän yhdenmukaisesti *itsensä kehittämisen* ja henkisen kasvun tavoittelun olevan yksiä keskeisimmistä motiiveista säveltämiselle (Torvinen 2005, 65–66). Kurkelan (1993, 130) mukaan musiikillisten taitojen omaksuminen ja hallinta tuottaa hyvin suurta tyydytystä. Christian Holmqvist (2002, 69) toteaa säveltävänsä, koska hän kokee sen olevan ainoa asia, jonka hän todella tuntee hallitsevansa ja jonka avulla hän voi ilmaista itseään parhaiten. Sippola (2017, 29) kiteyttää, että häntä motivoi tavoite tehdä parempia lauluja.

Laulunkirjoitusprosessi voi auttaa tekijäänsä *hahmottamaan ympäröivää todellisuutta*. Motivaatio säveltämiselle voi kummuta halusta hahmottaa maailmaa (Torvinen 2005, 65). Pohjola (2002, 169) kertoo säveltämisen vastaavaan haluun organisoida toimiva maailma kokemani kaoottisen ulkomaailman tilalle. Säveltäminen on eräs tapa hahmottaa kokemuksiaan ja maailmaa (Haapanen 2002, 50; Torvinen 2005, 61).

Laulunkirjoittamisen motivaatiota tarkasteltaessa esiin nousevat erilaiset tarpeet sekä erityisesti sisäinen motivaatio, joka liittyy musiikkiin itseensä ja sen tuottamiin elämyksiin ja kokemuksiin. Luova prosessi ja musiikki itsessään voidaan kokea niin palkitsevana, että se motivoi kirjoittamaan lauluja. Tarve luoda ja ilmaista itseään sekä kommunikoinnin tarve sosiaalisena ulottuvuutena voivat toimia motiiveina laulunkirjoittamiselle. Myös laulunkirjoittamiseen liittyvä itseterapeuttinen näkökulma nousee vahvasti esiin. Prosessi tarjoaa väylän käsitellä erilaisia tiedostamattomiakin mielenmaisemia. Laulunkirjoittaminen voi olla yksinkertaisesti mukavaa ja koetaan jopa leikinomaisena prosessina. Laulunkirjoittaminen voi toimia myös välineenä hahmottaa maailmaa ja ympäröivää todellisuutta.

4 Metodologia ja toteutus

Pro gradu -tutkielmani tavoitteena on selvittää, mitkä tekijät motivoivat laulunkirjoittajia kirjoittamaan lauluja ja mitkä eri motiivit ohjaavat laulunkirjoittajien työskentelyä prosessin eri vaiheissa. Erilaisia lähestymistapoja pohtiessani päädyin valitsemaan tutkielmalleni kerronnallisen tutkimusotteen. Tutkielman aineisto koostuu neljän suomalaisen ammattilauluntekijän haastatteluista. Aineiston analyysi on tehty kerronnallisen, temaattisen analyysin menetelmin. Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Mikä motivoi laulunkirjoittajia tekemään lauluja?
2. Mitkä motiivit ohjaavat laulunkirjoitusprosessin eri vaiheita?

4.2 Kerronnallinen tutkimus

Kerronnallinen tutkimus nimensä mukaisesti suuntaa huomionsa kertomuksiin sekä kertomiseen tiedon välittäjänä ja rakentajana. Kertomus on inhimillisen tulkinnan perustavalaatuinen muoto, jonka ympärille kokemus elämästä kietoutuu luonnollisella tavalla. Maaailma ja todellisuus, jossa elämme, koostuu kertomuksista. Olemuksellisesti ihminen on ollut ja on yhä kertova ihminen. Kun ihmiseltä kysytään, miksi hän toimii tietyllä tavalla, vastaus tarjotaan juuri kertomuksen muodossa. Siispä kun tavoitteena on saada tietoa ihmisistä ja heidän toiminnastaan, kertominen ja kertomusten tutkiminen on luonteva tapa tehdä tutkimusta. (Heikkinen 2018, 170–172; Kaasila 2008, 41.) Tästä syystä koen, että juuri kerronnallinen tutkimusote tarjoaa luontevan väylän yrittää ymmärtää laulunkirjoittajien motiiveja laulujen tekemiselle.

Laajasti ajateltuna kaikki sellainen tutkimus, joka käyttää tai analysoi kerronnallisia aineistoja, voidaan katsoa kerronnalliseksi tutkimukseksi. Kerronnallisessa tutkimuksessa tutkija tulkitsee kertomuksia etsien merkityksiä niiden sisältä (Lichtman 2012, 95). Monet tieteen tekemisen perusasiat, kuten tiedon hankinta ja raportointi, luotettavuuden arviointi sekä tiedeyhteisön kriittinen keskustelu, yhdistyvät kertomuksellisuuteen. Kerronnallisen tutkimuksen materiaali koostuu kertomuksista, mutta toisaalta käänteisesti ajateltuna tutkimus voidaan ymmärtää jostain ilmiöstä tuotetuksi kertomukseksi. Tutkimuksen kohteena ovat tekstit tai muut kertomisen tuotokset. (Heikkinen 2018, 170–172.) Bold (2012, 7) tähdentää, että tutkimuksen mielenkiinnon kohteena on laajemmin koko kerronnallinen prosessi yksittäisten kertomusten sijaan.

Kerronnallinen lähestymistapa voidaan ymmärtää myös laajemmin taustafilosofiana koko tutkimukselle, ja kerronnallinen tutkimus on avoin ja moninainen tapa lähestyä tutkimusta. Kerronnallisen tutkimusotteen perusajatus kiteytyy siihen, että ihminen muodostaa tietoa kerroksellisesti pohjaten uutta tietoa aina suhteessa vanhaan. Tätä kutsutaan konstruktivistiseksi tiedonkäsitykseksi. Tieto rakentuu kertomuksista, ja kertomukset ovat ihmiselle tyypillinen tapa hahmottaa niin tapahtumia, itseään kuin ympäröivää todellisuutta. Kerronnallista tutkimusta voi tehdä monilla eri tavoilla, mikä näkyy myös kerronnalliseen tutkimukseen liittyvien käsitteiden kirjavana määrittelyinä. Kerronnallista tutkimusta ei voida ajatella selkeänä ja yhtenäisenä rakennelmana, vaan monitieteellisenä verkostona, joka sisältää erilaisia sääntökokoelmia. Ideaalia on, että tutkija soveltaa ja käyttää kerronnallista tutkimusta ja sen menetelmiä juuri omalle tutkimukselleen sopivalla tavalla. Kerronnallinen tutkimus jättää tutkijalle tilaa omille valinnoille ja soveltamiselle. (Heikkinen 2018, 176–178; Hänninen 2018, 188–189, Kaasila, Rajala & Nurmi 2008, 5.)

Heikkilä (2018) hahmottaa kerronnallisen tutkimusotteen neljän kategorian avulla. Ensinnäkin kerronnallinen tutkimus voidaan ymmärtää konstruktivistisena ja tulkinnallisena tutkimusotteena, jolloin se liittyy tietämisen tapaan ja tiedon luonteeseen. Kerronnallisen tutkimusotteen kontekstissa tieto rakentuu edellä mainitun konstruktivistisen tiedonkäsityksen perusteella. Toiseksi kertomuksen käsitettä voidaan käyttää kuvattaessa tutkimusaineiston luonnetta eli aineiston laatua. Tutkittava materiaali on kertomusmuotoista. Kolmanneksi kerronnallinen tutkimus voi viitata analyysimenetelmiin, ja neljäs tapa ymmärtää kerronnallisuus viittaa kertomusten käytännölliseen merkitykseen. (Heikkilä 2018, 176–183.)

Näkemykseni mukaan tarina, kertomus ja kertominen ovat kerronnallisen tutkimuksen ydinkäsitteitä. *Tarina* sisältää ajassa eteneviä tapahtumakulkuja, ja perinteisesti tarinalla on alku, keskikohta ja loppu, jotka tarinan juoni nivoo yhteen. Tarina on kertomuksen tapahtumankulun kuvaus, joka vastaa kysymykseen, mitä on tapahtunut. Tarinassa tapahtumat eivät ole neutraaleja, vaan niihin liittyy erilaisia tunne- ja arvolutauksia sekä syy-seuraussuhteita. Tarinoissa niiden luonteen kannalta olennaisessa osassa on se, miten ne päättyvät. Tarina voidaan kertoa monenlaisessa järjestyksessä, ja silti tarinan voidaan katsoa olevan sama. Se voidaan esittää hyödyntäen erilaisia kerronnan välineitä ja keinoja. Erilaisten tarinallisten tulkintojen perusteella samaan tapahtumakulkuun voi syntyä erilaisia aikajänteitä, arvottamistapoja tai syysselityksiä. (Heikkinen 2018, 172–173; Hänninen 2018, 190).

Kertomus kertoo tarinan vastaanottajalle jossain aistittavassa muodossa ja pyrkii saamaan tämän eläytymään tapahtumiin päähenkilön näkökulmasta. Kertomus ei aina välttämättä etene kronologisesti, vaan se voi sisältää takaumia tai harppauksia ajassa eteenpäin. (Hänninen 2018, 191.) Kertomusten avulla jaetaan kokemuksia ja luodaan suhteita toisiin ihmisiin. Kertomukset auttavat jäsentämään maailmaa. (Hyvärinen ja Löytynniemi 2005, 189.) Tilannesidonnaisuus, tapahtumaketjut, tarinamaailman luominen sekä siihen liittyvät häiriötilanteet ja kokemuksellisuus ovat kertomuksen perinteisiä elementtejä (Herman 2009, 14). Kertomus voidaan määritellä useilla tavoilla ja se voi liittyä esimerkiksi identiteetin ilmenemiseen ja kehittymiseen, tunteiden ilmaisuun, nykyisen tai menneen tilanteen kuvailuun tai kielen tarkasteluun (Squire ym. 2014, 6).

Kertominen on intentionaalista toimintaa, eli se tähtää aina johonkin tarkoitukseen. Kertomisen tarkoituksena on viestiä jotain toiselle ihmiselle. Se voi olla esimerkiksi tiedotus, valitus, hälytys, kehu tai selitys. Kertomisen tavoite voi olla mielen taakkojen keventäminen tai pyrkimys ymmärtää tiettyjä tapahtumia. (Hänninen 2018, 193–192.) Kertominen on sosiaalista toimintaa, eli se ilmenee aina jossain sosiaalisessa viitekehyksessä. Se on ihmiselle ominainen tapa jäsenellä omia kokemuksiaan ja identiteettiään. Tulevaisuuteen suuntaudutaan kertomusten keinoin. (Hyvärinen 2017a.)

Kertomukset antavat tietoa ihmisen erityisestä ja ainutkertaisesta toiminnasta (Kaasila 2008, 42). Kertomus tekeekin mahdolliseksi välittää ihmisen kokemusta tai tietoa jostain asiasta toiselle ihmiselle (Hyvärinen 2017a). Creswellin (2007) mukaan kerronnallinen tutkimusote soveltuu parhaiten juuri yksityiskohtaisten kokemusten tutkimiseen. Kerronnallisessa tutkimuksessa huomio kohdistetaan ihmisen antamiin merkityksiin tarinoiden kautta. Tieto rakentuu kerronnallisessa tutkimuksessa tutkijan ja tutkittavan välillä dialogisesti, ja kerronnallinen tutkimus tähtää saamaan subjektiivista ja paikallista tietoa tutkittavasta asiasta. (Heikkinen 2001, 155– 156.)

4.3 Kerronnallinen aineisto

Kerronnallisen tutkimuksen aineistot voivat olla monenlaisia, joista yleisimpiä ovat puhutut kertomukset, kuten haastattelut tai elämänkerralliset tekstit (Squire ym. 2014, 10; Hänninen 2018, 192). Tämän tutkielman aineisto on kerätty haastattelemalla, koska koin sen sopivimmaksi tavaksi hankkia tutkimuskysymyksiäni vastaavaa aineistoa. Tuomi ja Sarajärvi (2018, 83) mainitsevat laadullisessa tutkimuksessa haastattelun olevan yksi käytetyimmistä aineistonkeruun muodoista. Hännisen (2018) mukaan on olennaista, että aineistosta on jollain tavalla nostettavissa näkyviin tarinallinen merkitysrakenne. Helpoiten se onnistuu, jos aineistona on selvärajainen, ajallisesti etenevä kertomus. (Hänninen 2018, 192.) Yksinkertaisimmillaan aineistona voi toimia mikä tahansa materiaali, joka perustuu kerrontaan, eikä sen tarvitse välttämättä olla eheä tai juonellinen (Heikkinen 2015, 159). Kerronnallisessa haastattelussa oletetaan kertomuksen sisältävän merkittävää tietoa ihmisen kokemuksista (Hyvärinen 2017a).

Tutkimushaastattelu muistuttaa tavallista arkikeskustelua, ja siinä pätevät samankaltaiset säännöt. Erona on se, että tutkimushaastattelu on rakenteellisempi, ja asetelma on siinä mielessä erityinen, että tutkija ohjaa keskustelua tiettyihin puheenaiheisiin. Tutkimuksen tavoitteet luovat keskustelulle tietyt raamit, ja haastattelijalla on tiedon kerääjän rooli ja haastateltavalla puolestaan tiedon antajan rooli. (Ruusuvuori & Tiitula 2017, 46–47.) Haastattelu on joustava tapa kerätä materiaalia, sillä tutkijalla on mahdollisuus esimerkiksi toistaa kysymyksensä tai pyytää tarkennuksia. Kyselylomakkeeseen verrattuna haastattelussa tutkimusaiheesta voi keskustella avoimemmin ja laajemmin. Haastattelija voi vaikuttaa kysymysten esittämisen järjestykseen ja jatkaa haastattelua niin pitkään kuin on tarpeellista tarvittavan tiedon saamisen kannalta. (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 85–86.)

Kerronnallisen haastattelun tavoitteena on koota kertomuksista muodostuva aineisto. Kokeellisuus on yksi kerronnallisuuden keskeisistä piirteistä, ja kertomukset ovat yleensä kuvauksia haastateltavan maailman kokemisesta ja siinä tapahtuvista muutoksista. Kerronnallisessa haastattelussa tutkija antaa paljon tilaa kertomiselle ja esittää sellaisia kysymyksiä, joihin olettaa saavansa vastaukseksi tarinoita. (Hyvärinen & Löytynniemi 2005, 189–191.)

Kerronnallisen haastattelun ydin on kysymysten kysymisen sijaan kuunteleminen. Haastattelu ei näin ollen perustu suureen määrään ennalta määriteltäviä kysymyksiä, eli kertomushaastattelu on yleensä melko strukturoimaton. Tutkijan ei välttämättä tarvitse esittää kuin ensimmäinen kysymys tai lyhyt pohjustus, joka johdattelee haastateltavat kertomaan kertomuksia tutkitta-

vasta aiheesta. Haastattelun kertomuksista nousevia teemoja voidaan käsitellä joustavilla, tarkentavilla kysymyksillä. Tutkija voi esittää esimerkiksi tiivistäviä, peilaavia ja konkretisoivia kysymyksiä. Kysymysten strukturoimattomuus voi tuoda esille tutkittavasta aiheesta sellaisia teemoja, joita ei valmiiksi määriteltyjen kysymysten kautta välttämättä nousisi esiin. (Hyvärinen 2017a.)

Laadullisessa tutkimuksessa aineisto ei ole yhtä laaja kuin määrällisessä, sillä tutkimuksen tavoitteena ei ole antaa tilastollisia yleistyksiä tutkittavasta aiheesta. Sen sijaan tarkoituksena on ymmärtää tai kuvata jotain tiettyä ilmiötä syvällisesti. Mistä sitten tietää, onko aineistoa riittävästi? Yleisesti aineistoa on tarpeeksi, kun se alkaa saturoitua eli kun aineisto alkaa toistaa itseään eikä tutkimuskysymyksien kannalta merkittävää uutta tietoa enää synny. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 97–99.)

4.3.1 Haastateltavat

Tämän tutkielman aineisto kerättiin kerronnallisilla haastatteluilla, joka mahdollisti esimerkiksi tarkentavien kysymyksien esittämisen haastateltaville, mikä ei olisi ollut mahdollista kerronnallisissa kirjoitelmissa. Kun olin päättänyt aineistonkeruutavan, aloin etsiä tutkielmalleni haastateltavia. Tähän tutkielmaan haastattelin yhteensä neljää (4) lauluntekijää, jotka ovat kaikki eri levy-yhtiöillä ja uransa eri vaiheissa. Haastateltavat ovat eri ikäisiä ja kolme (3) heistä on miehiä ja yksi (1) nainen. Kaikkia haastateltavia yhdistää se, että he tekevät musiikkia suomeksi, ja musiikin tekeminen sekä artistina toimiminen ovat heidän pääasiallinen elinkeinonsa ja tulonlähteensä.

Sopivien haastateltavien löytämiseksi asetin kriteereiksi, että haastateltavat laulunkirjoittajat tekevät musiikkia ammatikseen, ovat levyttäviä artisteja ja kirjoittavat ja esittävät kappaleensa itse. Haastateltavien etsimisen aloitin helmikuussa 2019, ja lähestyin artisteja sekä heidän managereidensa kautta että laittamalla viestiä suoraan itse artisteille sähköpostin, Facebookin ja Instagram-sovelluksen kautta. Lähestyin yhteensä noin kymmentä lauluntekijää, joista lopulta neljällä oli mahdollisuus osallistua tutkielmaani. Alla on lyhyet taustatiedot jokaisesta lauluntekijästä.

JUSSI PELKONEN

Jussi Pelkonen on 27-vuotias muusikko ja lauluntekijä. Hän on toiminut laulunkirjoittajan roolissa useissa eri projekteissa, joista aktiivisimmin tällä hetkellä toimii garagerock-duo: *Ursus*

Factory. Jussi on mukana myös yhtyeissä: *Beibi B & Muovipapylon* sekä *Perna*. Jussi on pohjakoulutukseltaan ylioppilas ja konservatoriosta valmistunut muusikko pääaineenaan pop/jazz kitara. Myöhemmin hän on valmistunut musiikkikasvatuksen kandidaatiksi Sibelius-Akatemiasta, jossa hän suorittaa parhaillaan maisteriohjelmaa Global Music -linjalla. Jussi on tehnyt kappaleita alakouluikäisestä lähtien, ja lauluntekijänä hän kokee olevansa pääasiassa itseoppinut muutamia laulunkirjoittamiseen liittyviä kursseja/tehtäviä lukuun ottamatta.

OLAVI UUSIVIRTA

Olavi Uusivirta on 36-vuotias näyttelijä ja laulaja-lauluntekijä. Koulutukseltaan hän on teatteritaiteen maisteri. Musiikkiin liittyvissä opinnoissa hän on suorittanut konservatoriossa rummuissa instrumenttitutkinnot 3/3 tasoon asti. Olavin polku lauluntekijyyteen sai alkunsa hänen ollessa teini-ikäinen. Ensimmäisen levytyssopimuksen hän solmi vuonna 2002, ja lauluntekijänä hän on toiminut noin 20 vuotta keskittyen pääasiassa omaan projektiinsa, jota hän toteuttaa omalla nimellään. Hän on tehnyt myös jonkin verran tilaustöitä toisille artisteille. Laulunkirjoittukseen liittyvät taitonsa hän on kartuttanut informaalisti tekemisen kautta.

YONA

Yona on 35-vuotias laulaja-lauluntekijä. Pohjakoulutukseltaan hän on muusikko pääaineenaan pop/jazz laulu. Yona on tehnyt kappaleita lapsuudestaan saakka, ja hänen debyyttialbuminsa ilmestyi vuonna 2010 hänen ollessaan 24-vuotias. Hän on keskittynyt pääasiassa omaan projektiinsa, joka toimii nimellä Yona. Lisäksi hän on tehnyt useita kymmeniä yhteistyökappaleita esimerkiksi vierailemalla toisen artistin kappaleella tai kirjoittamalla laulutekstejä myös muille artisteille. Laulunkirjoittamista hän ei ole yhtä konservatorion kurssia lukuun ottamatta varsinaisesti opiskellut, vaan hän on oppinut taidon tekemisen kautta.

JARKKO MARTIKAINEN

Jarkko Martikainen on 49-vuotias laulaja-lauluntekijä. Koulutukseltaan hän on videoalan artsaani. Ensimmäiset demonsa hän teki 15-vuotiaana, josta laulunkirjoittaminen on lähtenyt rakentumaan ammattiin asti. Lauluntekijänä hän on toiminut ammatikseen yhteensä 23 vuotta. Hän on toiminut uransa aikana lauluntekijänä suunnilleen viidessä eri projektissa ja keskittynyt tekemään pääasiassa materiaalia itselleen satunnaisia tilaustöitä lukuun ottamatta. Martikainen on tunnettu esimerkiksi YUP-yhtyeestä. Tällä hetkellä hänen oma projektinsa tunnetaan hänen nimellään. Laulunkirjoittamiseen liittyvät taidot ovat tulleet kokemuksen ja tekemisen kautta ilman formaalia koulutusta.

4.3.2 Haastattelujen toteuttaminen

Ennen haastattelujen toteuttamista tutkijan täytyy antaa haastateltaville selkeä kuva omasta tutkimusaiheestaan. Tutkimuksessa on tärkeää huolehtia, että haastateltavat tietävät mihin suostuvat. Haastateltavan tulee olla tietoinen siitä, miten hänen tietojaan säilytetään ja että hänen on mahdollista vetäytyä tutkimuksesta, mikäli hänestä tuntuu siltä. (Hyvärinen 2017b.) Kaikki lauluntekijöiden kanssa tapahtuneet yhteydenotot siirtyivät ensimmäisen kontaktin jälkeen sähköpostiin, jossa annoin tarkempaa tietoa tutkielmasta ja sovin tutkielmaan osallistumisesta. Lähettämäni tutkimuslupa on luettavissa liitteestä 1.

Kaikki haastattelut pidettiin keväällä 2019 lauluntekijöiden aikataulujen puitteissa. Ennen varsinaisia haastatteluja tein yhden pilottihaastattelun tuntemani lauluntekijän kanssa, minkä perusteella viilasin haastattelurunkoa ja kysymyksien asettelua ennen varsinaisia haastatteluja. Yksi haastattelu toteutettiin kontaktihaastattelulla ja kolme muuta puhelimen välityksellä. Haastattelutilanne lähti aina käyntiin pienellä alustuksella tutkimuksen käytänteistä sekä tutkitavasta aiheesta. Suostumus tutkimukseen tapahtui suullisesti, vaikka olinkin lähettänyt haastateltaville myös etukäteen kirjallisena tutkimuslupan heidän sähköposteihinsa. Kysyin alussa taustatietoja, kuten kuinka kauan he olivat toimineet lauluntekijöinä ja minkälaisissa musiikillisissa projekteissa he olivat toimineet nimenomaan laulunkirjoittajan roolissa. Taustatietojen jälkeen pääsimme keskustelemaan itse aiheesta: laulunkirjoittamisen motivaatiosta. Varmistin haastateltavilta vielä haastattelutilanteen jälkeen, suostuvatko he osallistumaan tutkielmaan omilla nimillään tai taitelijanimillään.

Olin valmistautunut haastatteluun yhdellä isolla kysymyksellä: mitkä asiat ovat motivoineet sinua laulujen tekemisessä ja niiden valmiiksi saattamisessa? Lisäksi olin miettinyt kahdeksan mahdollista lisäkysymystä, jotka voivat johdatella haastateltavaa kertomaan kertomuksia laulunkirjoittamisesta. Painotin haastateltaville vapaata kerrontaa ja pyrin säilyttämään tilanteessa aktiivisen ja empaattisen kuuntelijan roolin niin, että haastateltavilla oli tilaa kertoa vapaasti omista kokemuksistaan mahdollisimman spontaanisti ja keskeytyksettä. Haastateltavien puheenvuorot olivat pitkiä ja välillä esitin tiivistäviä ja konkretisoivia kysymyksiä. Haastateltavien kertomukset olivat ikään kuin kurkitusikkunoita esimerkiksi joidenkin tiettyjen kappaleiden taustatarinoiden ja heidän omiin polkuihinsa matkalla laulunkirjoittajiksi. Painotin haastattelutilanteessa vapaata kerrontaa ja pyrin olemaan johdattelematta keskustelua liikaa. Jokainen haastattelu oli omanlaisensa, ja esitin artisteille osittain samoja ja osittain erilaisia lisäkysymyksiä riippuen heidän kertomuksistaan. Pohjustus ja haastattelurunko ovat luettavissa liitteestä 2.

Jokainen haastattelu äänitettiin sanelimeen ja litteroitiin. Ruusuvuoren ja Nikanderin (2017, 437) mukaan litterointi on myös ensimmäinen analyysin vaihe, jossa tutkija tutustuu aineistonsa lähemmin ensimmäistä kertaa. Litterointitapoja on monenlaisia, ja valinta eri tyylien väliltä riippuu siitä, minkälaista analyysia aikoo tutkimuksessaan toteuttaa. Aineistot kannattaa litteroinnin työläydestä huolimatta purkaa kokonaan. (Eskola 2018, 210.) Litteroinnissa käytinkin sanatarkkaa litterointia. Haastattelut olivat kestoltaan 23-43 minuuttia ja litteroitua aineistoa kertyi 15 248 sanan verran eli 32 liuskaa litteroitua tekstiä (fonttikoko 12, riviväli 1,5).

4.4 Aineiston analyysi

Kerronnallista aineistoa voidaan analysoida monenlaisin eri menetelmin. Polkinghorne (1995) on kehittänyt klassisen jaottelun, jonka mukaan kerronnallinen analyysi voidaan jakaa kahteen tyyppiin: narratiiviseksi analyysiksi tai narratiivien analyysiksi. *Narratiivisessa analyysissä* tutkija koostaa aineiston pohjalta tyyppikertomuksen, jolloin analyysissa kertomusten elementteistä koostetaan uusi, juonellinen kertomus. *Narratiivien analyysissä* kertomusten elementtejä kategorisoidaan erilaisiin luokkiin esimerkiksi etsimällä yhteneväisiä teemoja tai kategorioita ja raportoimalla niistä. Narratiivisessa analyysissä aineisto muuntuu uusiksi tarinoiksi ja narratiivien analyysissä tarinat muuttuvat yleisiksi teemoiksi. (Polkinghorne 1995, 12.) Analyysien lopputulokset ovat siis erilaiset ensimmäisen tähdätessä juonellisiin kertomuksiin ja jälkimmäisen erilaisiin kertomuksista nouseviin teemoihin.

Lieblich, Tuavli-Mashiach ja Zilber (1998) ovat erotelleet kerronnallisessa analyysissä kaksi itsenäistä pääulottuvuutta, jotka ovat *sisällöllinen – muodollinen* ja *holistinen – kategorinen*. Nämä kaksi ulottuvuutta muodostavat neljä analyysin tekemisen tapaa. Jos analyysi keskittyy *sisältöön*, tutkija suuntaa huomionsa siihen sisältöön, mitä aineistossa sanotaan. Tutkimuksen kohteen ollessa *muoto* tutkija tarkastelee esimerkiksi juonen rakennetta tai kertomuksessa käytettävää sanastoa eli sitä, miten kertomukset on kerrottu. Sisällön ja muodon rajojen erottaminen ei ole kuitenkaan kovin selväpiirteistä. *Holistisessa* analyysissä kertomusta käsitellään kokonaisuutena, ja yksilön ainutkertaisen kertomuksen noustessa tarkastelussa keskiöön. Esimerkiksi elämäkertaa voidaan analysoida kokonaisuutena tarkastellen siitä nousevia teemoja koko muun kertomuksen kontekstissa. *Kategorisessa* lähestymistavassa aineistosta kootaan useampien haastateltavien kertomuksista yhteneväisiä elementtejä koostaen niistä erilaisia teemoja. (Lieblich ym. 1998, 11–12; Kaasila 2008, 47–48.) Kategorinen analyysi vastaa edellä esiteltyä

Polkinghorne (1995) määrittelemää narratiivien analyysia, koska molemmissa menetelmissä aineistosta nostetaan yleisimpiä käsitteellisiä ilmenemismuotoja (Kaasila 2008, 46).

Riessman (2008, 19) jakaa kerronnallisen analyysin neljään tyyppiin, jotka ovat *temaattinen*, *rakenteellinen*, *vuorovaikutuksellinen* ja *visuaalinen analyysi*. Näistä neljästä temaattinen analyysi vastaa Polkinghorne (1995) narratiivien analyysia ja Lieblichin ym. (1998) kategorista analyysia. Temaattisessa analyysissa keskiössä ovat kertomusten sisältö eli se, mitä sanotaan. Pyrkimys on koota yhteen aineistosta nousevia yleisiä, temaattisia elementtejä. Se on yleinen analyysimenetelmä tutkijalle, joka tekee ensimmäistä kertaa kerronnallista tutkimusta, sillä se on etenemistavaltaan suoraviivainen. (Riessman 2008, 73–74.)

Edellä mainituista analyysimenetelmistä narratiivien analyysi, kategorinen analyysi ja temaattinen analyysi ovat hyvin samankaltaisia ja tähtäävät kaikki samaan lopputulokseen eli kategorisoidaan haastateltavien kertomuksista erilaisia teemoja. Tässä tutkielmassa päädyin valitsemaan aineiston analyysiin temaattisen analyysin, sillä keräämäni aineisto sisältää ennemminkin pieniä osatarinoita ja sekä tarinallisia pilkahduksia sieltä täältä kuin yhtenäisiä juonellisia kertomuksia. Kyseinen analyysimenetelmä tarjoaa selkeä tavan käsitellä aineistoa ja luokitella sieltä tutkimuskysymyksen kannalta merkittäviä asioita, eli mielestäni temaattinen analyysi oli sopiva tapa käsitellä tämän tutkielman aineistoa. Hyvärinen (2010, 90) toteaa, että kertomusten analyysi ei tarkoita tarkkaa orjallisesti noudatettavaa valmista mallia, vaan tutkija soveltaa käytössä olevia menetelmiä ja välineitä omaan aineistoonsa juuri omaan tutkimuskysymykseensä sopivalla tavalla. Eskola (2018, 210, 212) täydentää, että tutkijan on itse aktiivisesti työstettävä aineistosta analyysinsä ja tulkintansa. Aineiston analyysin tekeminen vaatii tutkijalta erilaisten valintojen tekemistä.

Aineiston analyysi aloitetaan lukemalla aineistoa läpi avoimesti useita kertoja ilman muistiinpanojen tekemistä. Vasta tämän jälkeen kannattaa alkaa käymään aineistoa läpi analyttisesti. (Hänninen 2018, 196.) Aloitin analyysini juuri aineistoon tutustumisella lukemalla sitä läpi monien otteeseen. Kun olin tutustunut kokonaisuutena aineistooni ja lauluntekijöiden kertomuksiin, aloin lukea aineistoa analyttisemmin läpi. Pyrin samalla paikantamaan aineistosta erilaisia kertomuksia tekemällä alleviivauksia ja muistiinpanoja. Suuntasin huomioni juuri minun tutkimuskysymyksieni kannalta olennaisiin kertomuksiin ja aloin luokitella kertomuksista havaittavia sisältöalueita ja sitaatteja erilaisiksi teemoiksi. Teeman hahmottamisen helpottamiseksi redusoin eli pelkistin sitaatit yleiselle kielelle. Esimerkkejä kertomusten redusoimisesta ja nimeämisestä teemoittain:

”Niin niin...Ja ja kyl mä jotenki uskonki siihen, et semmonen hyvä sattumanvaraisuus on laulun-
tekijyydessäkin paljon mielenkiintoisempaa kun se, että tarkkaan tietäis kaikki ne käänteet. Koska
sillon se... oikeestaan se salaisuus lakkaa olemasta.” (Jarkko)

Se, että laulunkirjoitusprosessi voi kehittyä erilaisiin suuntiin ja sisältää sattuman mahdollisuu-
den, voidaan kokea motivoivaksi.

TEEMA: SATTUMANVARAISUUS LAULUNKIRJOITUSPROSESSISSA

”Esimerkiksi jos meillä on vaikka bänditreenit tulossa ja tota, joissa on ollu puhetta, et vois ko-
keilla jotain uutta biisiä, nii sitten se on semmonen yllyke ikään ku tehdä pidemmälle tai tehdä
niinku ikään ku johonki valmiimpaan muotoon se joku aihio, mikä on kummitellut päässä.”
(Olavi)

Tulevat bänditreenit voivat motivoida kirjoittamaan työstettävää kappaletta valmiimpaan muo-
toon.

TEEMA: TAVOITTEET/PÄÄMÄÄRÄT

Analyysin teemoitteluvaiheessa tutkija lajittelee aineistosta merkittäviä asioita erilaisiksi tee-
moiksi siten, että mitään olennaista ei jää aineistosta huomioimatta, mutta teemojen kannalta
epäolennaiset asiat karsiutuvat luokittelussa (Hänninen 2018). Analyysin tässä vaiheessa en
vielä rajoittanut ajatteluni liikaa pohtimalla, mitkä teemat ovat tarpeellisimpia tai yleisimpiä
tai minkälaisia suhteita niillä on toisiinsa, vaan tarkoituksenani oli saada aineistosta mahdolli-
simman paljon irti huomioiden kaikki kertomukset. Kun olin käsitellyt haastatteluja erikseen,
aloin tarkastella aineistoa kokonaisuutena kooten teemoja yhteen. Analyysini toteutettiin ai-
neistolähtöisesti, eli pyrin käsittelemään aineistoa mahdollisimman avoimesti antamatta teorian
ohjata liikaa analyysin tekemistä. Aineiston analyysin pohjalta syntyi 23 kategoriaa, joiden pe-
rusteella koostin kahdeksan (8) pääteemaa. Analyysin perusteella muodostetut alakategoriat ja
niiden perustella syntyneet pääteemat on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3: Pääteemat ja alakategoriat (Peltomaa 2019).

1. Ideoihin ja inspiraatioon perustuvat motiivit	- Ideat ja aihiot - Esikuvat ja toisten tekijöiden musiikki - Maailman katsominen lauluntekijän silmin
2. Laulunkirjoitusprosessiin tai siihen liittyviin elämyksiin perustuvat motiivit	- Laulunkirjoittaminen itsessään - Uuden luominen - Sattumanvaraisuus - Ratkaisujen löytyminen - Vapaus laulunkirjoitusprosessissa
3. Itsensä kehittämiseen perustuvat motiivit	- Itsensä kehittäminen - Itsekriittisyys - Usko omaan tekemiseen
4. Itseterapiaan perustuvat motiivit	- Itseterapia
5. Tavoitteisiin perustuvat motiivit	- Päämäärät - Toiveet ja odotukset - Ulkoinen menestys
6. Lauluntekijän ammattiin perustuvat motiivit	- Omaehtoisuus - Artistina toimiminen - Esiintymiset
7. Vuorovaikutukseen perustuvat motiivit	- Sosiaalinen kommunikointi ja jakaminen - Kannustus ja palaute
8. Mikä ei motivoi	- Raha - Musiikkiteollisuus - Väkisin tekeminen

Pääteemoihin ja alakategorioihin jaottelun jälkeen aineiston analyysin seuraava vaihe on kirjoittaa jokaisesta teemasta auki analyysi. Avaan analyysissä muodostuneet pääteemat ja alakategoriat seuraavassa luvussa aineistonäytteiden avulla.

5 Tulokset ja yhteenveto

Tässä luvussa esitellään tutkielman tulokset. Etenen tulosten etenemisessä teema kerrallaan osoittaen myös haastateltavien omia sitaatteja jokaisesta teemasta. Mielenkiintoista tämän tutkielman aineistossa on se, että kertomuksista nousee spontaanisti esiin myös motiiveja, jotka eivät motivoi lauluntekijöitä kirjoittamaan lauluja. Avaan myös näitä havaintoja luvun lopussa omana teemanaan.

5.1 Ideoihin ja inspiraatioon perustuvat motiivit

Kertomuksissa ilmeni, että erilaiset ideat ja aihiot sysäävät laulunkirjoitusprosessin liikkeelle.

5.1.1 Ideat ja aihiot

”Mää useimmiten tai silleen eniten niinku... useimmiten mul tulee jonkun näkönen idea, joka mulla ei...ei...niinku välttämät oo sanoja eikä melodiasia, et et useimmiten se mun ensimmäinen idea on niinku joku saundi tai tai staili. Tai... Tai rytmi. Tai noiden yhdistelmä - -” (Jussi)

”- - niinku mä sanoin, koska mun laulunkirjoitus usein niinku lähtee niinku semmoista tavallaan saundiasioista, nii jos mä kuulen jonku hyvän saundin, hyvän biitin tai jotain.” (Jussi)

Ideat voivat lähteä liikkeelle pienistä elementeistä eivätkä ne välttämättä sisällä esimerkiksi laululle tunnistettavia piirteitä kuten sanoja tai melodiasia. Ensimmäinen idea voi olla rytmi tai saundi, jonka ympärille kappale lähtee rakentumaan.

”- - ku seuraavan kerran ottanu sen vihkon esille, nii sit sitä on niinku pläränny taakse päin ja siellä on joku kohta tuntunu kiinnostavammalta kuin muut ja sit se on tavallaan. Mä oon saattanu kirjottaa sen kohdan niinku uudestaan sen lauseen tai... tai tota. Tai kappaleen...sit se on lähteny, sen ympärille on lähteny syntyyn joku uus aihio.” (Olavi)

”Tai se fiilis, kun saa tehtyy jonku aihion, tai et joku biisi lähtee. (Tulee) tai ees idea bändistä tai biisistä tai jotain, tai mistä tahansa, nii usein tulee se fiilis et: ”hei tää on niin hyvä”, et: ”tää pitäis saada julkastua. - -” (Jussi)

Ideoita voi ilmaantua runsaasti, ja jotkut tietyt ideat saattavat tuntua lauluntekijästä kiinnostavimmilta kuin toiset, ja sen vuoksi motivoida lauluntekijää kehittämään niitä eteenpäin ensin ahioksi ja lopulta valmiiksi kappaleiksi.

”- - jos aatellaan, jos kirjoitukses puhutaan, niin kaikki kielellinen toiminta oikeesti. Et hyvä keskustelu, hyvä kirja. Miksei nyt oikeestaan mikä tahansa, mis on kieltä.” (Jussi)

”Ja sit kans samaan niinku syssyyn, myös ihmisten kans keskusteleminen, et se klassinen lauluntekijäjuttu kyl on mun mielest totta, et joskus joku sanoo hauskaasti jotain, nii sit sä oot silleen et: ”Noni. Tossa on biisi” tai silleen.” (Jussi)

”- - Lukemalla kirjallisuutta. Ja kaikenlaista kirjallisuutta, vaikkapa historiaakin tutkimalla tai sitten tietysti runous ja hmm...Tottakai hyvät romaanit myös, fiktiiviset romaanitkin ja elokuvat opettaa. Tanssitaide opettaa. - -” (Jarkko)

Laulun ensimmäiset ideat ovat joskus kielellisiä. Lähde voi olla niin arkinen keskustelu kuin lauluntekijää kiinnostava romaani. Toisaalta idea lauluun voi kummuta myös esimerkiksi historiaa lukemalla tai kokonaan eri taiteenlajeista, kuten elokuvataiteesta tai tanssitaiteesta.

”- - et mä oon niinku heränny yöllä tai aamuyöllä ja sit on ikäänku soinu päässä joku melodia tai ollu joku tota fraasi mielessä, jonka voi sitten niinku... sen voi sitten tallentaa johonkin mahdollisemman muuttumattomana - -.” (Olavi)

Olavin kertomuksessa ilmenee, että osa ideoista muhii alitajunnassa ja ilmaantuu lauluntekijän tietoisuuteen unen aikana.

”- - mulle on tosiaan aika erilaisia ne tavat, miten mä teen biisejä, mutta ehkä silleen paras biisi syntyy tai helpoten biisi syntyy, jos on mahdollista saavutta niinku jonkinlainen vahva semmonen niinku tunnetila tai ...vahva mielikuva.” (Yona)

”- - musta tuntuu niinku, et mun on helppo saavuttaa se tavallaan niinku tunne. Tai mun... mun on helppo sanottaa tavallaan joku... tunne tai tila. Ja mun on niinku helppo ehkä tavallaan löytää niinku sanat semmosen niinku ilmeisen takaa niinku.” (Yona)

Yonan kertomuksissa korostui vahvan tunnetilan olevan hänelle tärkeä lähtökohta laulujen kirjoittamiselle. Erilaiset tunteet voivat synnyttää ideoita lauluille ja tunnetilat voivat herättää lauluntekijälle voimakkaita mielikuvia ja visioita, joita hän lähtee työstämään laulun muotoon.

”Semmoset hetket ku tavallaan et...tulee se fiilis et ne on tietyl taval niinku yhtä ne, esimerkiks teksti ja se sävellys mm.... et ne on niinku samaa jollain tavalla-- --Mä ajattelen jotenki, et ne on jotenki kuitenkin erottamattomat tai parhaimmillaan se fiilis on ainaki se, et ne on niinku, et ne erottamattomat. Se niinku sävellys ja sanat, että vähä niinku tähtiin kirjoitettu, et niiden pitää olla näin. Että, et tietyl tavalla mulla ehkä onki semmonen niinku ehkä vähän romanttinenki käsitys siitä laulunteosta, et mä ajattelen usein et ne laulut tavallaan on jo tuolla ikään ku olemassa, et sit

vaan pitää olla herkistynyt niille ja vähä niinku jotain ihmisiä jota haavilla ottaa niinku. Et sit pitää olla vaan niinku perushaaveilijan tota taidot kohillaan.” (Olavi)

Joskus ideat voivat olla jo ilmaantuessaan hyvin pitkälle jäsenyntyneitä ja sisältää esimerkiksi sekä melodian että sanat. Kyseiset ideat tuntuvat lauluntekijästä valmiilta ja tietyllä tavalla oikeilta. Kyseiset ideat koetaan motivoiviksi, koska ne tuntuvat syntyvän kuin itsestään ilman väkinäistä yrittämistä.

5.1.2 Esikuvat ja toisten tekijöiden musiikki

”- - koska mä pidin niin suuressa arvossa monien punkkilevytyksiä ja ihmettelin sitä... sitä syvyyttä ja laajuutta ja sitä näkemystä ja sitä muotokieltä. Ja... ihailin varauksettomasti monia tekijöitä, ja sit tottakai synnytti jonkin verran epäilyksiä, riittävän määrä epäilyksiä niin, että ei uskaltanu ajatellakaan. Ajattelin, että eihän minusta oo sellaseen tietenkään, mutta ku mä olin piirtäny paljon sarjakuvia kuitenkin ja kirjottanu tarinoita ja näin edelleen, niin jossain vaiheessa mä rohkaistuun.” (Jarkko)

”- - kyl muistan niinku, et jo tosi nuorel iällä mulla... Ehkä se on pinttyny jostain siit, et ku ekan kerran näkee jotain lapsuden lempiyyhteitä tai silleen, nii... tulee semmonen, et: ”Tää on niinku siistii hommaa.” Tai ylipäätään musiikki ja bänditouhu ja tällain. Et sit se on niinku liittyny siihen.” (Jussi)

”- - etenki lapsenahan sitä osaa olla niin vilpittömästi innoissaan ja aivan olla sekasin jostain Laman ensialbumista tai Terveiden käsien Ääretön joulu -ep tai tän kaltaset jutut, mitkä vaikutti muhun silloin vähä yli kymmen vuotiaana tosi syvästi, niin tota... nii jotenki siis se, et sitä mä halusin tehdä.” (Jarkko)

Erilaiset musiikilliset esikuvat synnyttävät ihailua, ja ihailun tunne voi saada aikaan tunteen, että haluaa itse tehdä jotain samankaltaista. Inspiraatio laulunkirjoittamiselle saa usein alkunsa erilaisten esikuvien myötä.

”No varmaan ihan musiikkia kuuntelemalla on varmaan se ensisijainen, et kyl mä ajattelen et se varmaan lähtee tämmösest jäljiittelyst ensin. Että... lähetään jäljittelemään jotain omia, omien tota suosikki-, lempiartistien, esikuvien musiikkia.” (Olavi)

”Sitte tottakai tietysti... kun Cohen laulaa laulujen tornista, missä sata kerrosta ylempänä hän kuulee sitten Hank Williamsin yskivän, niin tottakai, siis onhan se selvää, et jos rakastaa muitten lauluja, niin silloin tottakai sitä saattaa hyvinki intoutua tekemään omiaan.” (Jarkko)

Muiden artistien kappaleiden kuunteleminen inspiroi kirjoittamaan myös omia kappaleita. Kysyessäni lauluntekijöiltä, mistä he ovat oppineet laulunkirjoittamista, varsin yleinen vastaus oli, että muiden artistien ja bändien musiikkia kuuntelemalla. Lauluntekijät kertoivat, että hyvän musiikin kuuleminen inspiroi heitä tekemään itse musiikkia.

5.1.3 Maailman katsominen lauluntekijän silmin

”Sitte tottakai tietysti kyllähän sitä katsoo maailmaa, et ku tietynlaista levyä unelmoi tekevänsä, ja on joku tietty otsake, niin kulkiessaan oikeastaan missä vaan, niin kyllähän alitajunta yrittää etsiä sitte niitä ihmisiä, joita ihan vaan vaikkapa tarkkailemalla vois löytää oikean kulman johonki lauluun. Siis ihan elämän eläminen siis.” (Jarkko)

”Ihan semmoset niinkun kaikki mitä ympärillä kokee ja näkee on niinkun inspiraation aiheita lauluntekijälle ja tota... -- Et ne voi syntyä ihan yllättäenkin ja sit jostain niinku tietenki omast elämästä ja tota omista ja läheisten ihmisten niinku ihmissuhteista ja... kiemuroista ja tota rakkauksista ja rakkaudettomuuksista ja tota. Kaikista mitä, mitä vaan ympärillään näkee ja kokee.” (Olavi)

Kertomuksista nousi esiin ajatus siitä, että elämää voi katsoa ikään kuin ”lauluntekijän silmin”, jolloin ideat ja inspiraatio kappaleiden kirjoittamiselle voi löytyä melkein mistä vain. Laajasti ajateltuna siis elämän eläminen toimii inspiraation lähteenä, ja ideat kumpuavat niin omista kuin muiden ihmisten kokemuksista.

5.2 Laulunkirjoitusprosessiin tai siihen liittyviin elämyksiin perustuvat motiivit

5.2.1 Laulunkirjoittaminen itsessään

Lauluntekijöiden kertomuksista ilmeni, että laulunkirjoittaminen itsessään koetaan palkitsevana ja motivoivana. Laulujen tekeminen ja siihen liittyvä prosessi herättää lauluntekijöissä positiivisia tunteita, kuten mielihyvää ja nautintoa sekä merkityksellisyyden kokemusta.

”- - mut kyllä mä koen kuitenkin niin, että koska mä oon päässy kuitenkin niin lähelle semmosta nousukännin tunnetta niin monta kertaa ollessani selvin päin musiikin kans pelaamassa tai kirjoittamassa jotaki ja nimenomaan välillä sit ihmetelty sitä, että yhtä hyvä olo ku hyvässä nostekännissä niin siis, ku se toimii mulle, nii se toimii varmaan aika monelle muullekin jos he vaan antautuvat lajille.” (Jarkko)

”Mut kuitenkin, täl hetkel, sanosin, miks mä täl hetkel teen kappaleita, tai miks mä rupeen tekeen kappaleita niin on se, et se on yksinkertasesesti vaan niinku hauskinta, mitä mä voin, mä oon mun elämäs tehny.” (Jussi)

”Improvisaatiohan on tavallaan lauluntekemistä siinä hetkessä. Nii... nii se ehkä tavallaan, on niinku kannustanu mua tai tehny mulle siitä niinku hauskan asian ja helpon asian.” (Yona)

”- jos miettii et, mitä mä yritän sanoo, et. No kylhän tottakai mä teen niinku lauluja sen takii, et mä nautin siitä.- - Et siin saa flowtilan ja kokee sen merkityksen.” (Jussi)

Laulunkirjoitusprosessi saa aikaan nostattavaa mielihyvän tunnetta, ja se koetaan hauskana ja helppona ja sitä kautta motivoivana toimintana. Prosessille antautuminen voi saada aikaan jopa flow-kokemuksen, kuten Jussi avaa kertomuksessaan.

”- - et on tärkeää tehdä asioita, jos ne on itselle tärkeitä, niin tehdä sellaisiaki levytyksiä. No aikonaan ku Rakkaus-levyä muun muassa viimeisteltiin 2006, nii mietin sitä ylväästi ja sanoin ki sen sillon sille XXXX, joka äänitti ja miksas sen, että ”tää tuntuu kyllä ihan erityisen hyvältä”, koska ne ihmiset, jotka on kuullu sitä materiaalia, mitä mää oon ollu aikojen saatossa tekemässä, nii heille tää voi olla joko... suuri elämys tai todella mahtavan kokonen pettymys.” (Jarkko)

Joskus tietynlaisen kappaleen tai kokonaisen albumin tekeminen tuntuu tekijästä hyvin merkitykselliseltä ja sitä kautta sisäisesti motivoivalta. Jarkon kertomuksissa korostui hänelle olevan merkityksellistä, että kappaleet ovat ennen kaikkea hänelle itselleen tärkeitä.

”- - must tuntuu, että oikeasti se syy, miks mä teen, niin tavallaan ei oo mitään syytä, vaan et mä oon vaan luontasesti lauluntekijä. Noh. Se kuulostaa vähä pateettiselta, mut luontasesti lauluntekijä. Et se on lapsesta asti ollu mulle semmonen luontanen tapa itteäni ilmasta, et se ei oo vaatinu mult mitään kauheesti efforttia. Et se on vaan semmonen niinku, mun persoonassa myös semmonen niinku, se on vaan niinku sellanen luontanen tapa olla. Et varmaan niinku, et jos mä en olis laulaja, nii mä varmaan sit jollain muulla muulla tavalla sitten ilmaisisin niinku mun tunteita.” (Yona)

Laulunkirjoittamiseen motivoi se, että se tuntuu niin luontevalta tavalta ilmaista itseään. Lauluntekijänä toimiminen voi muodostua myös vahvaksi osaksi identiteettiä ja omaa persoonallisuutta, kuten Yona toteaa kertomuksessaan. Lauluntekijänä oleminen voi olla ikään kuin tapa olla maailmassa.

”- -mä teen sen takii, et mä koen, se on mun juttu. Myös koen, teen sitä sen takia, mä koen, et se on myös asia mis mä oon kaikist paras. - -” (Jussi)

Esimerkiksi Jussi on koulutukseltaan myös kitaristi ja on työskennellyt myös muusikkona erilaisissa yhtyeissä. Kuitenkin hän kokee, että juuri laulunkirjoittaminen on musiikillisesti juuri sitä osa-aluetta, missä hänen taitonsa pääsevät esiin ja se motivoi häntä tekemään lauluja.

” Et ehkä se, mut miks teen sitte lauluja enkä esimerkiksi kirjoita jossain pidemmässä muodossa olevia sinfonioita tai romaaneja, niin en tiedä. Ehkä ehkä joskus kirjoitankin. Että tuo lauluhan on sil tavalla niinku. Mä koen et se on aika, aika kiehtovana formaattina.”(Olavi)

Laulujenkirjoittamiseen motivoi myös se, että laulu on formaattina niin kiinnostava.

5.2.2 Uuden luominen

Lauluntekijöiden kertomuksissa laulunkirjoitusprosessiin sisältyy ajatus uuden luomisesta. Prosessin tuloksena syntyy aina jotain uutta kuten uudenlaisia ajatuksia tai musiikillisia ideoita kappaleen muodossa. Lauluntekijöiden kertomuksista ilmenee, että juuri uuden luominen koetaan motivoivana.

”- - vaan, et oma tavallaan euforia siitä, et et, tää on hyvä biisi, mä oon tehny tän. Se on sellainen, et jos sitä ei oo kokenu, nii se on jopa niinku vaikee selittää, mut et se vois liittyä johonkin niinku semmoseen kokemukseen, et sä opit jonku taidon joka kerta ku sä keksti uuden biisin. Tavallaan sellainen fiilis, ku sä eka kerta onnistut vaik luistelemaan viis metriä. - -” (Jussi)

Uuden kappaleen syntymiseen liittyvä tunne voi tuntua yhtä palkitsevalta, kuin esimerkiksi uuden taidon oppiminen, kuten Jussi kertomuksessaan vertaa.

”Kyllähän se palkkio... se demovaiheessa, kun ajattelee kotidemon valmiiksi saatuaan, että et mä jo pidän siitä päivästä, ku mä vien tän bänditreeneihin esimerkiks. Et etukäteen mulla liittyy siihen jo tietty semmonen ilon tunne. Ja ja... must tuntuu ihan vilpittömästi siltä, että tää laulu on jollain erityisellä tavalla onnistunu. Niin... siihen se varmaan kiteytyy.” (Jarkko)

”- - Mä niinku koen kaikkein parhaana sen hetken, ku mä oon tehny ensimmäisen demon. Et se biisi on syntyny, ja mä oon tehny ensimmäisen demon niinku vaikka ihan, tiiät sä soittanu pianolla ja laulanu niinku mun läppärille. Ja sit ku mä pääsen kuuntelemaan sitä -- -- Niinku se on tosi hyvän tunnunen hetki, et se tulee aina sit semmonen fiilis jotenki, että” Jes et mulla on...mä vielä osaan tehdä biisejä.” Silleen. Se on hyvä tunne.” (Yona)

Yonan kertomuksen mukaan hetket, joissa lauluntekijä pääsee kuulemaan uuden kappaleensa ensimmäistä kertaa, ovat kaikista palkitsevimpia hetkiä laulunkirjoitusprosessissa. Jarkon kertomuksesta nousee esiin sama teema: tilanteet, joissa kappaletta päästään ensimmäistä kertaa soittamaan esimerkiksi bändin kanssa, koetaan motivoivaksi.

”Ja laulunteko on mulle aika samanlaista, että... Ja onhan siinä tietysti seki ongelma, ku on tehny paljo lauluja, nii joskus ryhtyy tekemään jotakin kunnes huomaa jo, että no sä oot tän tainnu tän kyllä sanoa jo tiivistetymin ja paremmin. Kattoo peilikuvaansa ja toteaa, että ”eeeeipä varmaan kannata. Et jos et sä tähän uutta perspektiiviä enää löydä niin anna olla.” Et se on tämmöstä keskustelua mulla ainaki siis itseni kanssa, että (et et) ... sen täytys olla jollain tavalla kuitenkin jotakin edes häviävissä määrin ikään kuin uutta, jotta se herättää vaan uskon tehdä.” (Jarkko)

Jarkon kertomuksen perusteella uuden luominen voi olla myös laulunkirjoittamisen tavoite ja lähtökohta. Kappaleiden loppuun tekemisen kannalta ratkaisevaa voi olla se, että lauluntekijä kokee synnyttävänsä nimenomaan jotain uutta.

5.2.3 Sattumanvaraisuus

Laulunkirjoittamiseen motivoi se, että laulunkirjoitusprosessi ei ole täysin kontrolloitavissa ja ennustettavissa.

”Ajattelen ne samalla tavalla kun noi mangapiirtämisen kautta yleistyneet sivellintussit. Et vaikka mä oon piirtäny pienestä pojasta saakka päivittäin, no melkeinpä päivittäin. Mä oon aina tykänny piirtämisestä. Niin mä voin sen myös piirtää kuvaksi. Siis sen jonkinlaisen raa’an hahmotelman siitä laulusta, mutta yhtä kaikki, niin, se sivellinhän ei oo samantyyppinen luonteeltaan kun noi kartanpiirustussit, joita mä oon käyttäny kans ihan sieltä teinivuosistani lähtien. Niissähän se viiva on aina suora siis. Hiusterän alla 013 on nimenomaan tasan 013. Ei se oo yhtään sen enem-
pää ellei se paperi sit oo helvetin pahalaatust. Ja kolmivitonen on just kolmivitosen kokonen, mutta kun sen saman viivan tekeekin sivellistussilla, niin se.... Se alkaa elää heti omaa elämäänsä. Ainaki mää en koskaan pystyny hallitsemaan sitä ihan täydellisesti. Ja siitä mä nimenomaan pi-
dän.” (Jarkko)

”- ja kyl mä jotenki uskonki siihen, et et et semmonen hyvä sattumanvaraisuus on laulunteki-
jyydessäkin paljon mielenkiintoisempaa kun se, että tarkkaan tietäis kaikki ne käänteet. Koska
sillon se... oikeestaan se salaisuus lakkaa olemasta.” (Jarkko)

Laulunkirjoitusprosessi voi kehittyä erilaisiin suuntiin eikä sitä voi täysin hallita. Se, että pro-
sessi sisältää myös sattuman mahdollisuuden, koetaan motivoivaksi. Jarkko vertaa kertomuk-
sessaan laulunkirjoittamista sivellintussilla piirtämiseen: kappaleet elävät ikään kuin omaa elä-
määnsä. Hänen kertomuksensa mukaan se, että prosessilla on mahdollisuuksia edetä monella
eri tavalla, tekee siitä niin mielenkiintoista.

”Mut kyl sitte niinku yleensä myöskin aika usein ne biisit sitte johonki pisteeseen asti ite myös
tekee itsensä, et ne niinku ne tota et huomaa, että se vähä niinku, et siitä pikku hiljaa saa vähän

enemmän tietoa siitä biisistä, että jos se on ollu vaik se. -- -- Vaikka joku säkeistö tai kertosäe tai joku intron melodia, nii sit sitä niinku luontasesti sit vähän tunnustelee, et miten se vois jatkaa siitä tai mitä sitä ennen vois olla ja tota. Mut sit se, se niinku tiettyyn pisteeseen asti pystyn niinku... saattaa tulla tuolleen vähä niinku puolittain omalla painollaan.” (Olavi)

Laulunkirjoitusprosessin sisältämä sattuman mahdollisuus voi ilmetä myös kokemuksena, että laulu ikään kuin itse kirjoittaa itsensä. Kyseisissä tilanteissa laulunkirjoitusprosessi etenee vauhtomasti. Olavin laulunkirjoitusprosessiin liittyvissä kertomuksissa korostui, että hänen kohdallaan laulut syntyvät usein omalla painollaan.

”- - sit se tuntuu myös semmoselta, et tavallaan semmonen ikäänku ois joku joku semmonen niinku. Kuvittelet, et sulla on joku kivi ja sit sen sisällä on patsas. Vaik emmä tiedä ihan uskoks mä näin, et se on, mut se fiilis on se, et okei. Nyt mä niinku pystyn tosta, yhtäkkiä sieltä niinku paljastuu, et näin tän kuuluikin mennä että tavallaan. Tässä mössössä, mitä mun aivoissa oli, niin on semmonen tavallaan muoto, mitä kohti se oli koko ajan menossa tavallaan. Ikäänku mulle paljastuis niinku tulevaisuus...” (Jussi)

”Ja... Sit alkaa se työnteko, joka tietysti usein vielä muuttaa muotoaan. Ei siitä laulusta yleensä tuu sellanen, ku mä oon ehtiny ajattelemaan, mut mä pidän nimenomaan siitä sattumanvaraisuudesta.” (Jarkko)

Laulunkirjoitusprosessin alussa ei heti voi ennustaa prosessin lopputulosta. Prosessi voidaan ajatella eräänlaiseksi tutkimusmatkaksi ja juuri se, että kaikkea ei paljasteta kerralla, on motivoivaa. Kertomuksissa kävi ilmi, että mysteerin mahdollisuus tekee laulunkirjoittamisesta toimintana niin mielenkiintoista ja palkitsevaa.

5.2.4 Ratkaisujen löytyminen

Olavin kertomuksista nousee esiin laulunkirjoitusprosessin aikana ilmaantuneiden ratkaisujen löytymisen teema. Laulunkirjoitusprosessin ollessa käynnissä lauluntekijä tekee erilaisia valintoja ja ratkaisuja. Kappaleen eri palasien paikalleen lokahtamisen hetket koetaan motivoiviksi.

”Tavallaan palkitsevinta on just se, just se hetki, se fiilis, kun tavallaan ikään ku lokahtaa, ku palaset lokahtaa kohilleen ja tavallaan, et tavallaan tulee just se fiilis että niinku, et toi on niinku jollain tavalla tähtiin kirjoitettu ja tarkoitettu olevan juuri niin. Se on monesti palkitsevin hetki.” (Olavi)

Olavin kertomuksissa ilmenee, että laulunkirjoitusprosessin aikana tapahtuvien ratkaisujen löytyminen herättää erityisen myönteisiä tunteita. Laulunkirjoittaja voi kokea motivoivaksi

sen hetken, kun aluksi irrallisilta tuntuneet elementit löytävät tarkoituksensa kokonaisuudessa. Ratkaisun hetket ovat motivoivia nimenomaan silloin, kun ne tuntuvat ilmaantuvan lauluntekijän tietoisuuteen kuin itsestään.

”- Ja sit saattaa olla niinku ehkä kaikista kiehtovampia on just ne hetket, että tavallaan vähä niinku lahjana tulee joku täydellinen melodia ja tota... ja sitte. Joka sitte jää pyörimään päähän. Ja sitten niinku jää ikäänku vähäniinku tiedosuuden tasolle ja vähä niinku alitajuisestiki työstämään eteenpäin.” (Olavi)

Toisinaan laulunkirjoitusprosessi edistyy kuin itsestään, jolloin lauluntekijän alitajunta tarjoaa varsin jalostuneita ideoita ja ratkaisuja kappaleen etenemiselle.

5.2.5 Vapaus laulunkirjoitusprosessissa

Laulunkirjoittamisessa on kertomusten mukaan merkittävää, että laulunkirjoittaja kokee vapautta tehdä minkälaista musiikkia vain. Motivaatiota lisää vapaus kokeilla esimerkiksi erilaisia tyyliälajeja. Vapaus tehdä erilaisia valintoja laulunkirjoitusprosessin aikana koetaan motivoivaksi.

”- Ja se voi herättää hyvinkin ihmisissä semmosen ajatuksen, et: nyt se on lopullisesti seonnu. Mitä tää on olevinaan oikeen? Niin tota se tuntu hyvältä koska se...mää uskoin siihen materiaaliin. Must tuntu me ollaan suljettu se just oikeen. Ja must tuntu, että XXXX äänitti sen just oikeen. Mutta samalla älys sen, et tää on hyvin kaukana jostain YUP Homo Sapiens -levystä ja voi olla et se, joka rakastaa sitä Homo sapiens -levyy, nii ei löydä mitään kiinnekohtaa tähän levyyn. Ja mää katsoin, et se on myös hyvin tärkeää sillon, kun se on sisäsyntyisesti itselle ollut tärkeää. Et tavallaan, että ei ryhdy hakemaan sille sitä asua, joka on ollu aiemmin joissain levytyksissä vain sen takia, että ajattelee, että nyt multa karkaa yleisö. Vaan päinvastoin oikeastaan: jos karkaa, nii sitte karkaa että. Mitä siitä? Että lopulta kuitenkin se, että et me ei olla itsellemme useinkaan rehellisiä.” (Jarkko)

Jarkon kertomuksissa korostuu että hänelle tärkeä lähtökohta laulunkirjoitusprosessissa on se, että prosessi voi päättyä vapaasti erilaisiin lopputuloksiin.

”Tai mä saatan usein niinku ihan mietiskellä, et ”oispa hauska tehdä tän ja tän tyylist” ja silleen yhdistellä tommost ja tommost jotenki komppimaailmaa tai jotain.” (Jussi)

Erilaisten tyyliäajien vapaa kokeilu ja ideoilla leikittely on motivoiva lähtökohta laulunkirjoittamiselle.

”- Ja yks ystävä, joka tota, niin niin, on käynyt koulut viimeisen päälle. Niin joskus mietti sitä, et se saattaa olla mulle siunaus, etten koskaan oppinu perusteita. Koska silloin mä en myöskään säikähdä semmosta lakikirjaa. Eli jos ryhdyin säveltämään jotakin, nii mulla ei siis oo tietoa siitä mikä on väärin. Ja mun korvani kertoo mistä mää satun pitämään.” (Jarkko)

Jarkko kertomuksista ilmeni, että hän ei ole opiskellut laulunkirjoittamista vaan on hankkinut siihen liittyvän kompetenssin itseoppineesti. Se, että ei ole opiskellut taitoa teoreettisesti, voi vapauttaa ajattelemaan laulunkirjoitusprosessia avoimemmin. Liika laulunkirjoitusprosessiin liittyvä teoreettinen tieto voi jopa rajoittaa prosessia.

”No lähdetään siitä, että mä pyrin löytämään mahdollisimman monta tapaa tehdä lauluja.” (Jarkko)

Lauluntekijä ei välttämättä halua lukittua tietynlaiseen laulunkirjoitusprosessin kaavaan. Pyrkimys löytää erilaisia tapoja tehdä lauluja voi toimia motiivina laulujen kirjoittamiselle. Joskus rutiinin vältteleminen koetaan myös haasteena laulunkirjoitusprosessissa:

”Luulisin että, että... rutiinin...rutiinin vältteleminen. Et se helposti voi vaan rutinoitua. Siis helposti voi sormet hakeuuta ihan samoihin pisteisiin ja tietyllä tavalla siis se, että hyvässä mielessä unohtas ittiesä, ja poistaa kaikki niinku turhat suodattimet tietysti, myös seki voi olla iso haaste.”(Jarkko)

”No kyllä...mulla on semmonen haaste on varsinki, jos on niinku enemmän tehny tai pitemmän aikaa tehny, nii sitte sitä alkaa havaita semmosia omia manereja siinä tekemisissä -- -- Et ei ole mitään, mitään ennalta määritettyä kaavaa minkälainen vaikkapa pop-kappaleen pitäisi olla. Että sitä alitajuisesti helposti lähtee niinku vähä niinku toteuttamaan jotain kaavan tapaista tai jotain semmosta niinku tietynlaista ... niinkun tietyllä tavalla niinkun ehdollistettua niinkun toimintamallia toisintamaan, että. Mutta et siitä tavallaan irti pääseminen on varmaan se niinku yks isoimmista, isoimmista haasteista. Mä ajattelen näin.” (Olavi)

Rutiinien rikkominen toimii myös motiivina tehdä erilaisia ratkaisuja laulunkirjoitusprosessin aikana.

5.3 Itsensä kehittämiseen perustuvat motiivit

5.3.1 Itsensä kehittäminen

Laulunkirjoittamiseen motivoi halu kehittyä lauluntekijänä. Kertomuksista ilmenee, että lauluntekijät myös hylkäävät ideoitaan ja viilaavat materiaaliaan joskus ihan prosessin loppuvaiheille saakka. Erityisesti kertomukset keskittyivät lauluteksteihin ja niiden kirjoittamisessa kehittymiseen. Lähes kaikki lauluntekijät kertoivat, että laulutekstejä muutetaan studiossa vielä juuri ennen niiden lopullista taltiointia.

”Joo kyllä mä vaihan niitä ihan loppuvaihees vielä ja kyseenalaistan tosi paljon. Mulla on silleen, et mä saatan tallentaa samast tekstist vaikka viis eri versiota. Ja sitte loppujen lopuks palata vaikka siihen ensimmäiseen tai sitte ottaa sen viimesen, joka on merkittävästi erilainen ku se ensimmäinen. Ja... silleen niin. Ja...sitte mä saatan tosi kauan niinku muokata jotain lausetta niinku ihan sanajärjestystä-- -- Et mä niinku kyseenalaistan ja pyörittelen tosi paljon sitä, sitä että onko tarpeellist sanoo tässä ”minä” vai että onko se vaikka tän melodian tai sanarytmin kannalta oikeesti niin tärkeä, et sen on pakko olla tässä tai... semmosta viilailua teen kyllä tosi paljon.” (Yona)

”- - Usein niinku aika vähä hälyttävänki myöhään... tästä mä en oo välttämättä... varma onko se hyvä juttu, mut et vaik sanotukset on mulle, on tosi rakas asia, mä koen, et tietyl taval välillä jopa, että sanat on ehkä vähintään yhtä luonnollinen tapa mulle ilmasta mitään ku musiikki. Nii ehkä se jostuu myös siitä, et sanotukset mulle usein aika vaikeita, joka on ehkä semmonen, joka muuttuu pikkuhiljaa sen myötä, ku yhä enemmän ja enemmän tiedostaa ja hyväksyy sen ajatuksen, et se on ihan ok, et mun ammatti voi olla lauluntekijä tai silleen. Ja sit se usein usein se prosessi saattaa kestää ihan viimeseen asti siin vaihees ku vielä nauhotetaan, nii miettii et: ”okei miten tää pitäs laulaa” ja silleen. Eihän totakai sulla on siinä vaihees about se teksti, mut tosi tosi moniin biiseihin on tehty ihan oleellisia muutoksia ja lisäyksiä ihan niinku mikin varresta studiossa vielä.” (Jussi)

Halu kehittyä laulunkirjoittajana motivoi esimerkiksi hiomaan laulutekstejä vielä laulunkirjoitusprosessin lopussakin.

”Mut tää on ehkä se (laulunkirjoitusprosessi) perinteisin kaava, miten mulla tähän on mennä. Mä uskon, et se on myös semmonen asia, joka on muutoksia ja mä uskon, et mä opin koko ajan lisää ja nyt mä oon ehkä oppinu enemmän semmost tiettyä luottoa semmoseen omaan tekstinkirjoitustaitoon.” (Jussi)

”Ku siinä kuitenkin tullaan aika lähelle tämmöstä niinku tiivistämisen taitoa, joka sit tuntuu että kehittyy koko ajan enemmän ja enemmän, et miten tavallaan vähin siveltimen vedoin voit tulla sanoneeksi aika paljon.” (Olavi)

Lauluntekijä voi myös tiedostaa kehittyvänsä laulunkirjoittamiseen liittyvissä taidoissaan. Tunne omasta kehittymisestä voi kasvattaa luottoa omiin taitoihinsa ja voi sitä kautta motivoida laulujen tekemiseen.

5.3.2 Itsekriittisyys

Itsekriittisyys ohjaa lauluntekoprosessia ja ajaa lauluntekijää hylkäämään osan ideoista tai valinnoistaan, joita on tehnyt laulunkirjoitusprosessin aikana. Kritiikki toimii välineellisenä motiivina itsensä kehittämiseen ja sitä kautta paremman lopputuloksen saavuttamiseen.

”- - Ja kyllä mä aika usein siis tottakai siis samoin tekstipuolellakin, nii hylkään materiaalia aika äkkiä. Että teen paljo muistiinpanoja, mutta suurin osa niistä tietenki, niinku ihmisten ajatukset jo kaikkineen. Meillähän on päivittäin varmasti tuhansia, kymmeniä tuhansia ajatuksia pääsämme...kuinka moneen niistä tartumme? Emme moneenkaan.” (Jarkko)

”No sitte pitää tietysti olla -- ja kykyä niinku tavallaan myös kyseenalaistaa ne omat niinku. Pitää olla kykyä mennä itensä ulkopuolelle ja ottaa kritiikkii - -.” (Yona)

5.3.3 Usko omaan tekemiseen

Erilaisia ideoita tai aihioita ei motivoi työstää eteenpäin valmiiksi kappaleiksi, ellei lauluntekijä usko niihin itse.

”Mutta... mut suurin osa kuitenkin on sellasia, että toiveikkaasti jotaki... mää aattelen aika usein säveltämisen itseasiassa jonkinlaisena jäsenneltynä improvisaatiohommana. Et improvisoi jotakin ja sit laittaa sen talteen ja myöhemmin tutkii, että kannattaako sitä ryhtyä muovaamaan miksikään, vai oliko se vaan jotaki, mitä sattui sillä hetkellä sitte hetken verran soittelemaan ja siihen usko ehkä hivenen hetken verran. Tunnin päästä ei enää usko. Aa jos ei viidenkään vuoden päästä usko, niin ei siinä ehkä mitään syytä oo ryhtyä sitä työstämään, mutta tota.” (Jarkko)

”- - Se (idea) voi olla hatarampi tai sit se voi olla hyvin selkee. Sillä ei oo väliä millainen se on, kunhan mä vaan uskon siihen. Kysymys on mun edessäni uskosta.” (Jarkko)

Usko omaan tekemiseen toimii motiivina tarttua tiettyihin ideoihin ja jatkaa laulunkirjoitusprosessissa eteenpäin.

”- Ehkä se liittyy kans semmoseen niinku aika överiin niinku itseluottamukseen, mitä mul tulee jostain kappaleist, jotka on ehkä vähä niinku tavallaan aika läppäkin sanoo, mut et se on vaan, tulee vaan itelle semmone, et: ”Vitsi tää on hyvä. Ja myös, et tää on niinku merkittävää. Tää on semmost musaa mitä mä haluun kuunnella.” ” (Jussi)

Joskus kappaleiden aihiot tuntuvat lauluntekijästä niin hyviltä, että ne synnyttävät vahvaa uskoa itseensä.

5.4 Itseterapiaan perustuvat motiivit

”Ja sit mä usein kirjotan myös, jos mä joudun ongelmiin itseni kanssa, että mistä tää nyt lopulta kertoo.” (Jarkko)

”Mä oon usein yrittäny, ku mä en ymmärrä jotain asiaa, jota mä mietin paljon. Ja mää haluan sille jonkilaisen välitilinpäätöksen, no mä teen laulun- -.” (Jarkko)

Laulunkirjoitusprosessi toimii myös väylänä käsitellä kompleksisia kokemuksia ja sitä kautta helpottaa niiden ymmärtämistä. Laulujen avulla voi hakea vastauksia erilaisiin selkeyttä vaati-
viin ajatuksiin.

”Täähän (laulunkirjoitus) aika usein on omaterapiaa ja se oli pitkä kysymys, mutta sehän piti sisällään myös tämän, että, mistä syistä niitä lauluja oikein tekee, niin niitähän tekee nimenomaan siis itsensä lohduttamiseksi.” (Jarkko)

”- - sitte on semmosia (lauluja), et samalla niinku terapoin sillä itseä ja näin - -.” (Yona)

Jarkon ja Yonan kertomuksista ilmeni, että lauluja kirjoitetaan osittain siksi, että se koetaan itseterapeuttiseksi toiminnaksi. Laulunkirjoitusprosessi voi siis olla myös prosessina terapeutti-
nen, ja motiivina laulunkirjoittamiselle voi olla oman itsensä terapointi. Prosessin avulla voi pyrkiä säätelemään omia tunnetilojaan, esimerkiksi lohduttamaan itseään, kuten Jarkko avaa kertomuksessaan.

5.5 Tavoitteisiin perustuvat motiivit

5.5.1 Päämäärät

”No kyllä yks semmonen vaikuttava tekijä on, että, et on niinku ikäänku jonkunlainen prosessi käynnissä. Joku semmonen ikään kun... vähä niinku intentionaalinen prosessi, joka tähtää johon-
kin.” (Olavi)

Laulunkirjoitusprosessi itsessään voi olla luonteeltaan päämääräsuuntautunut prosessi.

” - - ja sitte kun on jollain tavalla hulppeeta ja on jotenki ilo erityisesti käsillä ja löytää jonku semmosen aiheen, mikä tuntuu puhuvan sitä samaa kieltä, nii yrittää tehdä laulun, joka tiivistäis ilon.” (Jarkko)

”Joo siis mun kaikki biisit on sellasii. Et mulla on niinku aina joku henkilökohtainen tarina tai niinku syy tai ihminen, jolle mä kirjotan. Tai voi olla niinku, että, no joskus siihen sekottuu fiktiota jonkun verran, mut tavallaan, ei se oo välttämättä totta, mut se on totta siinä hetkessä just, ku mä oon sen kirjottanut, et kyl ne niinku aina... aina niillä on niinku tavallaan joku kohde.” (Yona)

”Ja se yritys myötäelää. Tai useinhan mä teenki lauluja niin, että niiden tärkein lähtökohta on kuitenkin joku toinen ihminen ja mä yritän myötäelää hänen tilannettaan tai hänen haasteitaan. Tai sitte hänen riemuaan olla olemassa, jollain erityisellä tavalla.” (Jarkko)

Kappaleen kirjoittamisen päämäärä voi olla se, että lauluntekijä haluaa kirjoittaa kappaleen täyttämään jotain itse määriteltyä tarkoitusta. Tarkoitus voi olla esimerkiksi tavoite tiivistää jokin ajatus, tunnetila tai toisen ihmisen kokemus tarina laulun muotoon.

”Mä tykkään tehdä musiikkia tavallaan käyttömusiikkia jollain tavalla, et vaik se on mulle aito ilmasu, nii sen pitää olla niinku ihmisille merkittävää. Nii. Jos mennään tähän vertaukseen hetkeks, katotaan pysykö mun omatkaan aivot mitä mä yritän sanoa, mut et... jos sä katot jotain sanotaan et saunakiulu, joka on kaunis nii tavallaan ajattelet sä sitä, et tän veistäjän niinku läpi on virrannu joku semmonen todennäköinen ahdistukseen liittyvä mystinen voima, joka on pakottanut sen kerrtoon oman elämänsä tuskasta tähän saunakiuluun vai onkse vaan. Se on ihminen, jol on ollu joku inspiraatio tehdä johonki tarkoitukseen jonku asian, joka tavallaan merkitys muodostuu muille ihmisille sitten kun ne käyttää sitä mut siinä on silti sen tekijän jälki. Siinä on silti sen tekijän elämän jälki.” (Jussi)

Joskus laulunkirjoittamisen päämääränä voi olla se, että yleisö saa siitä itselleen jonkin merkityksen, ja kappale saa tarkoituksensa siitä kautta. Musiikin voi ajatella käyttömusiikkina, ja tämän ajatuksen Jussi vertaa tarinassaan laulua saunakiuluun: saunakiulu on ikään kuin merkityksetön, jos sitä ei ymmärretä käyttäen saunakiuluna, mutta oikeassa yhteydessä käytettynä se täyttää merkityksensä. Vaikka saunakiulu voidaan ajatella myös hyödylliseksi käyttöesineeksi, se sisältää myös tekijänsä jäljen ja tarinan. Saunakiululla on käytännöllisen funktion lisäksi myös itseisarvo. Samaa voidaan ajatella lauluista: ne sisältävät tekijänsä jäljen, mutta jokainen ihminen voi itse löytää sille merkityksiä eri käyttötarkoituksiin.

”Esimerkiksi jos meillä on vaikka bänditreenit tulossa ja tota, joissa on ollu puhetta, et vois keilla jotain uutta biisiä, nii sitten se on semmonen yllyke ikäänku tehdä pidemmälle tai tehdä niinku ikään ku johonki valmiimpaan muotoon se joku aihio, mikä on kummitellut päässä.” (Olavi)

”Tai sitte ihan nytte vaikka ajatus siitä, että on sovittu, että tähdätään johonkin julkaisuun. Esimerkiks sinkun julkasuun tai albumin julkasuun joskus tulevaisuudessa, nii sit se on tavallaan semmonen niinku mikä sitte, mikä sit vähän potkii eteenpäin sitä tekemistä - -.” (Olavi)

”Ja sit se usein usein se prosessi saattaa kestää ihan viimeseen asti siin vaihees ku vielä nauhote-taan, nii miettii et: ”okei miten tää pitäis laulaa” ja silleen. Eihän totakai sulla on siinä vaihees about se teksti, mut tosi tosi moniin biiseihin on tehty ihan oleellisia muutoksia ja lisäyksiä ihan niinku mikin varresta studiossa vielä.” (Jussi)

Aikataulut ovat selkeitä päämääriä laulunkirjoitusprosessille ja motivoivat prosessissa eteen-päin. Tulevat bänditreenit motivoivat kirjoittamaan laulua valmiimpaan muotoon. Kappaleen päämäärä voi konkretisoitua sen julkaisemiseen, ja tieto tulevasta julkaisusta motivoi työstä-mään kappaleita pidemmälle. Kappaleen äänittäminen studiossa on konkreettinen takaraja tehdä laulunkirjoitusprosessin lopulliset ratkaisut.

”Vaan tää on ensisijaisesti halu ottaa osaa siihen upeaan historiaan, mitä laulunteko on parhaim-millaan, ja levyttäminen ja keikkojen soittaminen, on ollu mun silmissäni.” (Jarkko)

Perinteen vaaliminen ja siihen oman osuutensa tuominen voi olla laulujen tekemiseen moti-voiva päämäärä.

5.5.2 Toiveet ja odotukset

”Mm... No tärkein asia varmastiki on edelleen usko. Siis usko siihen, että siinä on sisäänraken-nettuna lupaus, jonka todellista luonnetta ei toki voi tietää. Mutta se, et se lupaa mulle jotakin. Hyvin samantyyppinen asia ku se, että haluan ku tutustua ihmiseen. Niin... Samantyyppinen et. Jokin itsessä olettaa, että tän ihmisen kanssa vois olla hauskaa vaikka. Mennä baarin tiskille ja juoda koko yö, niin ihan sama asia oikeastaan, mut jos taas tulee semmonen olo, et tää on ihan puunaama, jollain tavalla elämän pahasti väsyttämä, nii mä en just ehkä sillä hetkellä oo valmis olemaan jonkinlainen markan terapeutti hänelle, niin sillen mä en häntä lähesty.” (Jarkko)

Kappaleisiin liittyy erilaisia odotuksia, ja laulunkirjoittamiseen voi motivoida usko siihen, että kappale sisältää lupauksen jostain hyvästä.

”Oli tietenkin suuret odotukset, ku oli isolle levy-yhtiölle päässyt levyttämään, mut sit se tavallaan se ei juuri myynytkään se levy, sitte, sit mä aattelen se on tehny ikään ku siunauksellista ehkä, että sitte, et sieltä niinku putos tavallaan niistä pilvilinnoista sinne niinku realistin tasolle - -.” (Olavi)

”Varmaan maailma oli siinä mielessä toisenlainen ku tää nykyinen ja... ja tavallaan se tietty semmonen sattumanvaraisuus ja, et joutuu vähä arvailemaan, mitähän tästä oikeen mahtaa tulla lopulta. Niin, siitä mä pidän, vaikka siinä on myös se onglema sitte, että sittehän ne suuret unelmat tiettyyn lauluun saattaa liittyä, ne ei todeudu. Et se laulu valmistuu, mutta siis joutuu toteamaan, et no se on... se oli tommosta arvailua ja siitä tuli tollanen mm... hahmotelma, mutta emmä tavottanu sillä niitä asioita, mitä mä halusin ja sit sitä ei levytetä.” (Jarkko)

Laulunkirjoittamiseen ja työn alla olevien kappaleiden edistämiseen motivoivat erilaiset odotukset. Odotukset voivat ovat toiveita esimerkiksi levyn menestymisestä tai ne voivat kohdistuvat johonkin tiettyyn kappaleeseen. Toisaalta kertomuksissa käy ilmi myös toiveiden kääntöpuoli eli pettymykset, jotka myös vaikuttavat osaltaan motivaation rakentumiseen. Pettymyksen jälkeen laulunkirjoitusmotivaatiota tulee rakentaa jälleen uudelleen.

5.5.3 Ulkoinen menestys

”Ja sitte sen niinku kai. Tosi ulkoinen on se, et onhan se niinku sit jotenkin, jos joku kappale niinku menestyy, nii kyl se on vaan niinku hauskaa et et. Mut sen se on ehkä noist semmonen viimesin uloke jotenki. Mä haluun erottaa tavallaan sen... se suora menestys, johon liittyy vaik jos saa jotain massii tai jotain niin se on. Usein menee sekaisin semmosen tavallaan sosiaalisen puolen kanssa.” (Jussi)

Kappaleiden tekemiseen motivoi myös kappaleiden mahdollinen menestys. Jussi toteaa kertomuksissaan kappaleen menestymisen olevan kuitenkin ”viimeisin uloke” hänen laulunkirjoitusmotivaatiossaan. Populaarimusiikin kentällä menestymistä mitataan nykyään enemmän esimerkiksi Spotify-suoratoistopalvelun kuuntelukerroilla kuin suoranaisella rahallisella menestyksellä eli levyjen tai sinkkujen myynnillä. Menestystä voidaan mitata myös sosiaalisella mitarilla eli esimerkiksi fanikunnalla, joka on havaittavissa esimerkiksi seuraajien määränä sosiaalisessa mediassa.

”Siis tottakai mulla on kaikenlaisii silleen motiivei tehä niinku biisei silleen. On taloudellisii motiivei.” (Yona)

Kun toimii lauluntekijänä ammatikseen, se sitoo myös taloudellisesti. Yona toteaa kertomuksissaan taloudellisten tekijöiden vaikuttavan hänen laulunkirjoitusmotivaatioonsa.

5.6 Lauluntekijän ammattiin liittyvät motiivit

5.6.1 Omaehtoisuus

Useista lauluntekijöiden kertomuksista nousee esiin omaehtoisuuden teema, ja lauluntekijät kokevat kertomusten perusteella omaehtoisuuden tärkeäksi ja motivoivaksi tekijäksi laulunkirjoittamisen motivaatiossa.

”Seuraava tota vaihe siinä tekijyydessä ainaki sit se, sen sijaan et olis yrittäny herättää levy-yhtiön kiinnostusta tai tarvinu yrittää miellyttää jotain radio, radiossa päättäviä ihmisiä tai kritikoita niin sit alkoki kirjottaa vaan niinku ensisijaisesti itselleen niitä lauluja, niin tota, et se oli semmonen ehkä niinku kuoriutumisen hetki siinä, siinä kaaressa. Ja sit semmonen havahtuminen myös sit siihen, et oikeestaan miten tahansa voi kirjoittaa ja. Ne laulut, miten tahansa voi sanoa laulussa. Siin voi olla mitä tahansa, että ei ole mitään niinku tiettyä oikeaoppista tapaa tai kaavaa tai muotoa.” (Olavi)

”- Tietysti sitä on ollu myös tilanteessa, jossa ajautuu ajattelemaan, ”et mitähän minulta nyt odotetaan?” Ja sehän nyt on ihan viho viimenen ainaki mun nähdäkseni se ajatus, että rupeisin palvelemaan ketään. Et missään tapauksessa mä en koe olevani mikään, niinku iskelmätahet usein sanovat: ”olen kansanpalvelija.” Nii mä koen sen ajatuksen itselleni vieraannuttavaks ja se herättää mussa hyvin ilottomia ajatuksia.” (Jarkko)

Ulkopuolelta tulevat odotukset esimerkiksi yleisön, radion tai levy-yhtiön puolelta voivat toimia laulunkirjoitusprosessia häiritseväenä tekijänä. Omaehtoisuus puolestaan koetaan kertomusten mukaan laulunkirjoittamiseen motivoivana tekijänä. Lauluntekijät kokevat motivoivana sen, että he saavat itse vapaasti tehdä valintoja materiaalinsa suhteen. On motivoivaa kirjoittaa lauluja ensisijaisesti itselleen ja luomisen ilosta käsin eikä ulkopuolisia tahoja miellyttääkseen.

”No siin on ehkä se, et... mä oon sen verran jotenki omapäinen, mä oon ollu rivikitaristina, nii mua saattaa usein alkaa ahdistaan se, et jos mä en allekirjota sitä musiikkii, et mä oon vähä niinku... - - Mä oon siis tavallaan kokenu sen ja sit mä oon vaan tajunnu, et mä vaan kukoistan paljo enemmän ja oon onnellisempi sillon, ku mä saan ite tavallaan päättää mitä tekee.” (Jussi)

Omaehtoisuus on yksi selittävä tekijä sille, että päätyy musiikillisella urallaan juuri lauluntekijäksi eikä esimerkiksi rivimuusikoksi. Lauluntekijänä on mahdollista toimia omaehtoisesti, ja se koetaan motivoivaksi.

”Et sit tiety taval vasta sitte sillä seuraavalla levyllä ”Me ei kuolla koskaan” oli sit semmonen, missä enemmän se oma lauluntekijän ääni alkoi syntyä ja kehittyä niinku, kirkastua. Niin tota... ja ehkä siinä sit vaikutti myös sitte.” (Olavi)

Ilman omaehtoisuutta oman lauluntekijän äänensä löytäminen voi olla haastavaa. Olavin kertomuksessa tulee ilmi, että hän koki löytävänsä oman äänensä tekijänä vasta ensimmäisen levynsä jälkeen, jolloin hän ei enää miettinyt niin paljon, mitä esimerkiksi levy-yhtiö häneltä odottaa.

5.6.2 Artistina toimiminen

”No... se, että tästä tuli ammatti on tottakai sattuman kauppaa isolta osin. Se perustuu tietysti paljon työntekoon. Mä rakastin lajia niin paljon, että mä unelmoin ensin jotain vuosia, että uskaltaisinko mä yrittää kirjottaa itte laulun.” (Jarkko)

”- - haluu olla niinku artisti ja sillee niinku mmm... myös niinku työkseni. Haluu tätä tehä työkseni. Öö...niinku motivoi ehkä siihen (kappaleiden) loppuunsaattamiseen.” (Yona)

” Ehkä mä teen laului siks, et mä haluisin olla pappi, mut mä en usko riittävän paljon jumalaan ollakseni. Tää nyt oli tämmönen, et yritti kaivaa jonkun vielä. Mut siis tavallaan.” (Jussi)

Lauluntekijän ammatti ja artistina toimiminen voivat olla laulujen tekemisen päämäärä. Halu olla artisti motivoi kirjoittamaan kappaleita, ja erityisesti se voi motivoida juuri työstämään aihiot loppuun valmiiksi kappaleiksi. Lauluntekijän ammatissa yhdistyvät monet mielenkiintoiset ulottuvuudet, joten juuri lauluntekijän ammatissa toimiminen on itsessään motivoivaa.

”- - että tää on juuri oikea tapa elää tätä iltaa ja tätä yötä esimerkiksi. Ja sit ku näkee ihmisten naamastaki parhaimmillaan sen, että väki osaa aika tarkkaan ainaki mun keikoilla noi tekstit ulkoo ja niin päin pois, niin tota... seki tottakai innostaa, et sitä voi ajatella olevansa vähä niinku joku moderni runoilija vaikkapa että tota. Tietyllä tavalla enhän mä osaa vastauksia antaa, mutta mä ehkä parhaimmillaan osaan esittää hyviä kysymyksiä. Ja se kuvio kokonaisuudessaan niin. Se on sen kaltanen, et enhän mä ois millään voinu, jos mä oisin vaikka tehnyt isäni valinnan, et ollu patologi tai syöpätutkija, niin en mä ois saanu näitä asioita.” (Jarkko)

”Mulla on rooli täs yhteiskunnassa, joka on niinku semmonen en mä tiedä joku semmosen niinku tarinan kertojan ja shamaanin ja en mä tiedä jopa ehkä jonkinnäköisen hengellisen työntekijän sekoitus, jos puhuu tämmösist tosi vanhoist ammateist, mitkä mun mielestä saattais tiivistää vaikka rockmuusikon.”(Jussi)

Sen lisäksi, että lauluntekijä on luovan prosessin tuloksena synnyttänyt omia kappaleitaan, hän myös esiintymistilanteissa pääsee jakamaan tuotoksiaan vuorovaikutuksessa yleisön kanssa. Kyseiset tilanteet tarjoavat lauluntekijälle sellaisia merkityksiä ja kokemuksia, joita ei monissa ammateissa pääse kokemaan.

5.6.3 Esiintymiset

”Tää on yks kulma, mut mutta toinen kulma on taas sitte se, et nimenomaan, kun on keikalla ja sillon jos todella toimii se kuvio, niin tulee sellanen olo, että näin... Näin tulee olla. Mun kohdallani.” (Jarkko)

”Sitte mua motivoi keikat, et mua on motivoinu tekemään paljon biisejä, jotta mä pääsen paljon keikoille, mutta näähän on vaan niinku näit motivaatioita siihen, miks mä teen niinku ne loppuun saakka ja miks mä julkasen niitä - -.” (Yona)

Esiintymiset motivoivat lauluntekijöitä tekemään kappaleet loppuun.

5.7 Vuorovaikutukseen perustuvat motiivit

5.7.1 Sosiaalinen kommunikointi ja jakaminen

”Se ei riitä se henkilökohtainen kiksi. Se on yks puoli sitä, mut sit toinen vähintään yhtä tärkeä puoli on se sosiaalinen kiksi - -” (Jussi)

”Se motivoi se, että mä voin niinku saavuttaa sillä niinku muita ihmisiä.” (Yona)

Laulunkirjoittamiseen astuu vuorovaikutuksellinen ulottuvuus mukaan siinä vaiheessa, kun kappaleet jaetaan muiden ihmisten kanssa. Laulujen avulla luodaan yhteyksiä ihmisiin, ja lauluntekijöiden kertomuksissa sosiaalinen jakaminen koetaan motivoivana.

”Ei mut, et se no tietysti ja tähän liittyy just se merkityksen kokeminen siitä sosiaalisuudesta ja sit myös ihan vaan se ilo yhteydestä, et mä aattelen, et niinkun mä sanoin ehkä aiemmin, että tosi moni inhimillinen toiminta nii tähtää siihen, et niinku yhteyteen. Et ihmiset yrittävät päästä omista tavallaan bokseistaan hetkeks niinku. Tai koska tavallaan semmonen täydellinen yhteys on aika vaikeeta, niin musiikin keinoin ainakin illuusio siitä, ehkä myös oikea yhteys on hetkittäin saavutettavissa. Ja ei se oo välttämättä ees semmost jatkuvaa nirvanaa. Mut se on oikeesti todella, todella, todealla voimaannuttava kokemus - -” (Jussi)

Musiikki rakentaa yhteyden kokemuksen lauluntekijän ja yleisön välille. Lauluntekijöiden kertomusten perusteella sosiaalisen yhteyden kokemus on yksi voimakkaimmin motivoivista syistä kirjoittaa lauluja.

”Osa on tällasia siis, että mä otan osaa ihmisten elämään tätä kautta. Että he kokevat, että se musiikki sit helpottaa heitä jonku kriisin äärellä esimerkiksi.” (Jarkko)

”Ja sit jotenki ehkä parasta on semmonen, että joku henkilökohtaisesti kertoo saaneensa siitä jotain, joka tukee semmosta, et tällä on merkitystä, et mä tein tän.” (Jussi)

Lauluntekijöiden kertomusten mukaan ne hetket ovat merkityksellisiä, kun kuulijat jakavat heille kappaleiden synnyttämiä merkityksiä ja kokemuksia.

”Niinku mä aattelen paljo enemmän tollasta ku semmost, et mä yritän kehittää itselleni jonku semmosen niinku mystisen neroartisti Leonardo Da Vinci individuaali tavallaan tarinan. Vaan enemmän semmosen niinku yhteisen tarinan niinku kaikkien niiden kanssa, jotka tekijä tai ns. kokija puolella on mukana siin musas.” (Jussi)

Jussi kiteyttää sosiaalisen yhteyden kokemisen yhteisen tarinan jakamisen kokemukseen.

5.7.2 Kannustus ja palaute

”- - varmaan semmonen ensimmäinen niinku yllyke oli mun serkkuni XXXX, joka on mua yhdeksän vuot vanhempi ja tota ja myös muusikko ja musiikintekijä. Niin tota, nii XXX joskus aikoinaan anto mulle omia sävellyksiään mididiskillä. Niit tais olla seitsemän, seitsemän biisiä, jois ei ollu tekstii ollenkaan, niin se ehdotti, et mitä jos mä kokeilisin kirjoittaa niihin tekstejä ja se oli semmonen niinku ensimmäinen. Sillon niinku tuli semmonen fiilis, et, et mä voisin tota olla... olla tota sellaiseenkin kyvykäs jostain syystä.” (Olavi)

Ulkopuolelta tuleva kannustus voi motivoida laulujen kirjoittamiseen. Olavin kertomuksessa selviää, että hän on päätenyt ensimmäisen kerran kokeilemaan laulunkirjoittamista nimenomaan ulkopuolisen kannustuksen seurauksena.

”Ku mää lähetin niitä jonneki levy-yhtiöihin, nii sitte levy-yhtiöissä innostuttiinkin aika piankin, aika nopeestikin ja niistä ensimmäisistä demoista jo... koska ne ikään ku, ikäänku kuulosti niiden korvaan valmiilta ja sit se...se tavallaan niinku. Sit tavallaan se niinku, et siinä tuli vähän niinku ulkoapäin ohjailtuksi. Ohjailuksi.” (Olavi)

Kappaleiden tekemiseen vaikuttaa toisinaan myös esimerkiksi levy-yhtiö, joka voi motivoida lauluntekijää kirjoittamaan kappaleita lisää tai julkaisemaan materiaalia. Ulkopuolelta tuleva

ohjaus ei tosin aina ole välttämättä kannustusta, vaan siihen voi liittyä vaatimuksen elementti. Olavi toteaa kertomuksessaan, että hän koki tulleen uransa alkuvaiheissa myös osittain ulkoapäin ohjailluksi.

” - - Sitte tietysti se, että kun saa palautetta ihmisiltä - -.” (Yona)

”Varsinki se liittyy myös siihen, miten niinku käsittämättömän niinku hellyttävän hyvää palautet on saanu. Ja usein nimenomaan teksteistä tai silleen, et et jengi kokee ne jotenki merkityksellisesti ja tykkää siit tyylistä mikä mul on ehkä vähä semmonen niinku polveileva ja välillä paljon oveluuksia sisältävä tavallaan tyyli kirjottaa.” (Jussi)

”Toinen joka on, joka on vähintään yhtä tärkeä, et soittaa sitä kappaletta tai julkasee sen, ja ihmisiltä tulee jotain palautetta. Positiivist.” (Jussi)

Yleisöltä saatu palaute toimii ulkoisena motiivina laulujen kirjoittamiselle. Kertomuksista ilmenee yleisöltä tulevan positiivisen palautteen ruokkivan laulunkirjoitusintoa.

5.8 Mikä ei motivoi

Lauluntekijöiden kertomuksissa käsitellään myös tekijöitä, jotka eivät toimi motiiveina laulun kirjoittamiselle.

5.8.1 Raha, musiikkiteollisuus ja väkisin tekeminen

”Mut toisaalta taas niin ajattelen myös sen niin, että, et jos tää olis tuotantotalouslaji ja ens sijaisesti täs haettais sit hyöty päälausekkeena. Kuljettais etsien aina hyötyä, niin ei tätä kannata valita tätä lajia. Oon sen kärjistänyt usein, et jos me tehtäis tätä rahan takia, nii me ei tehtäs tätä. Et jos jos...enssijainen motivaatio ois raha, nii ei kukaan meistä sitä tekis, vaan aika äkkiä opittais, et ei se kannata. Jos se raha on tärkeä motivaattori, nii missään tapauksessa ei kannata tätä valita. Kannattaa valita jotain aivan muuta, ku mitään näistä taidekuvioista. Mutta sitte taas toisaalta on myöski niin ett-, että et mä oon itte kokenu, et mä oon saanu niin paljon tästä irti.” (Jarkko)

Jarkon kertomuksessa nousi esiin, että raha ei toimi pääasiallisena motiivina laulujen kirjoittamiselle.

”Ja no, sit mä koen nykyään haasteeks just sen motiivin, et mä huomaa, et mua helposti häiritsee niinku tavallaan vääränlaiset motiivit. Tai, tai niinku ulkomusiikilliset asiat häiritsee sitä mun biisinkirjoittamista niinku että. Et esimerkiksi kesken, mulla on hyvä inspiraatio, mä rupeen kir-

jottamaan, mut sitte kesken kaiken mä rupeenki ajattelemaan, että... että... niinku vaikka, et ”miten tää markkinoitais?” Tai: ”Onkohan tää liian pitkä tää biisi sinkkubiisiks?”-- -- Siinä on kaks hyvää esimerkkiä, että rupee miettimään jotaki, mikä ei oo oleellista tavallaan just sillä hetkellä, ku tekee sitä biisiä, että mä pyrin siihen, että mä miettsin sellasia asioita vasta sitten kun ne biisit on valmiita.” (Yona)

”Ja mitä enemmän tietää vaik musabisneksestä ja kaikesta, nii sitä vaikeempaa... mä koen, et välillä on vaan, niinku astuu tavallaan johonki muuhun semmoseen puhtaaseen luovuuden tilaan, missä ei ajattelis niit asioita ollenkaan. Et tavallaan ööö... siis tavallaan, siis tavallaan ”Ignorence is a bliss” tai silleen, että koen, et silloin ku mä en tienny niin paljo nii oli helpompaa.” (Yona)

Itse luovan prosessin ulkopuolelta kumpuavat tekijät, kuten musiikkiteollisuus ja sen asettamat arvot ja odotukset, voidaan kokea luovaa prosessia hankaloittavaksi tekijäksi. Yonan kertomuksesta paljastuu, että liika tietoisuus musiikkiteollisuuden odotuksista koetaan luovaa prosessia vaikeuttavana tekijänä.

”- Et mun on aina ollu vaikee rupee ikään ku varaamaan sille aikaa, et nyt mä meen ilman mitään ajatusta niinku työhuoneelle ja tartun kitaraan ja alan vaan tapailemaan sitä.” (Olavi)

Mikäli laulunkirjoitusprosessin lähtökohta on, että se aloitetaan ilman luonnostaan ilmaantunutta ideaa, sen aloittaminen on vaikeaa.

5.9 Tulosten yhteenveto

Tämän tutkielman tutkimuskysymykset olivat: mikä motivoi laulunkirjoittajia tekemään lauluja ja mitkä motiivit ohjaavat laulunkirjoitusprosessin eri vaiheita? Tutkimusaineiston pääteemoiksi nousivat: *ideoihin ja inspiraatioon perustuvat motiivit, laulunkirjoitusprosessiin tai siihen liittyviin elämyksiin perustuvat motiivit, itseterapiaan perustuvat motiivit, tavoitteisiin perustuvat motiivit, lauluntekijän ammattiin perustuvat motiivit, vuorovaikutukseen perustuvat motiivit* sekä viimeisenä pääteemana tekijät, jotka *eivät motivoi* laulujen kirjoittamiseen.

Ideat laittavat laulunkirjoitusprosessin liikkeelle eli toimivat motiiveina laulunkirjoittamiselle erityisesti prosessin alussa. Lauluntekijöiden kertomuksista ilmenee, että inspiraatio ja ideat laulujen kirjoittamiseen voivat kummuta hyvin monista eri lähteistä ja ilmaantua lauluntekijän tietoisuuteen monilla eri tavoilla. Ideat voivat olla niin musiikillisia kuin kielellisiäkin tai sisältää jopa molempia elementtejä. Ne voivat perustua myös johonkin tunnetilaan tai visuaaliseen mielikuvaan.

Ideoita lauluihin saa eletystä elämästä niin omista kuin muiden ihmisten kokemuksista ammentaan. Kaikkien lauluntekijöiden kertomuksissa kuvaillaan erilaisia inspiraation hetkiä ja tarinoita, joista ideat saavat alkunsa. Jotkin ideat ovat niin voimakkaita, että niistä syntyy laulumelkein samalta istumalta. Esikuvat inspiraation lähteenä nousevat esiin erityisesti lapsuuden kertomuksissa. Toisten lauluntekijöiden musiikki innoittaa tekemään omaa musiikkia. Kertomuksissa esiintyy myös ajatus, että lauluntekijä katsoo maailmaa ikään kuin lauluntekijän silmin löytäen ideoita kappaleilleen melkein mistä vain.

Laulunkirjoitusprosessi ja siihen liittyvät elämykset toimivat motiiveina laulujen kirjoittamiselle. Lauluntekijöiden kertomuksissa puhutaan paljon siitä, että laulunkirjoittaminen koetaan mukavana ja luontevana toimintana. Laulunkirjoittaminen itsessään koetaan sisäisesti motivoivana toimintana, ja laulunkirjoitusprosessi voidaan kokea flow-tilaan verrattavissa olevana kokemuksena. Laulu on kiehtova formaatti, ja siinä yhdistyvät mielenkiintoisesti sekä musiikilliset että kielelliset ulottuvuudet, mikä tekee siitä motivoivan taiteen muodon. Lauluntekijät nostavat kertomuksissaan esille uuden luomisen teeman, johon kiteytyi laulunkirjoittamisen kaikista palkitsevimmat tunteet. Laulunkirjoittamisen motivoivimmat hetket kulminoituvat tilanteisiin, kun juuri syntynyt kappale on saatettu ensimmäiseen kuunneltavaan kokonaiseen muotoonsa, ja tekijä pääsee kuuntelemaan kappaleensa ensimmäisen kerran. Lauluntekijät kokevat vilpittömästi iloa uusien kappaleiden syntyhetkillä.

Kuvaillessaan kertomuksissaan omia laulunkirjoitusprosessejaan, sattumanvaraisuuden, prosessiin liittyvien ratkaisujen löytymisen sekä vapauden teemat nousevat kertomuksista esille. Laulunkirjoitusprosessiin liittyvä sattuman mahdollisuus tekee laulujen kirjoittamisesta mielenkiintoista, ja lauluntekijöistä on motivoivaa, että prosessia ei voi täysin hallita. Tämä teema nousee erityisesti Jarkko Martikaisen kertomuksista.

Laulunkirjoitusprosessin aikana lauluntekijä prosessoi monenlaisia vaiheita, mutta erityisesti ratkaisun hetket prosessin sisällä koetaan motivoiviksi. Varsinkin Olavi Uusivirran kertomuksissa korostuu häntä motivoivan ne hetket, kun kappaleen palaset tuntuvat lokahtavan paikalleen tai kun kappale ikään kuin itse kirjoittaa itsensä luovan prosessin edistyessä vaivattomasti.

Lauluntekijöiden kertomusten perusteella he kokevat tärkeäksi, että laulunkirjoitusprosessiin sisältyy tietynlainen vapaus. Vapaus tarkoittaa tässä yhteydessä, että lauluntekijä ei rajoita liikaa luovaa prosessiaan esimerkiksi musiikin teoreettisilla säännöillä tai pakota kappaleita väkisin tiettyihin muotteihin. Vapauden teemaan liittyy myös lauluntekijöiden halu rikkoa omia kaavojaan ja rutiinejaan laulunkirjoittamisessa. Sattumanvaraisuus, ratkaisujen löytyminen ja

vapaus liittyvät nimenomaan laulunkirjoitusprosessiin ja motivoivat lauluntekijöitä prosessin ollessa käynnissä.

Itsensä kehittämiseen perustuvien motiivien teema löytyy lähes jokaisen lauluntekijän kertomuksista. Lauluntekijöillä on halu kehittyä laulunkirjoittajina, ja oman kehittymisen havaitseminen ruokkii laulunkirjoitusmotivaatiota. Itsekriittisyyden teema on esillä useissa kertomuksissa, ja juuri itseen kohdistuva kritiikki ohjaa lauluntekijöitä viimeistelemään kappaleitaan. Lauluntekijät puhuvat myös uskosta omaa laulunkirjoittamistaan ja siihen liittyviä ideoita ja valintoja kohtaan. Omaan tekemiseen uskomisen koetaan kertomusten perusteella lisäävän laulunkirjoitusmotivaatiota, ja itseensä uskomisen on merkittävässä roolissa laulujen loppuun saattamisen kannalta.

Yonan ja Jarkko Martikaisen kertomuksissa käsitellään myös laulujen kirjoittamisen itseterapeuttista ulottuvuutta. Laulunkirjoittamisen terapeuttinen ulottuvuus voi ilmetä tarpeena kirjoittaa laulu jostain tietystä tapahtumasta tai tunnetilasta, ja prosessi voi auttaa ymmärtämään tai käsittelemään vaikeita asioita.

Erilaiset tavoitteet ja päämäärät ohjaavat laulunkirjoitusprosessia. Motiivi tehdä jokin kappale voi olla tavoite tiivistää jokin tietty ajatus tai tunnetila laulun muotoon. Laulunkirjoitusprosessi itsessään voi olla päämääräsuuntautunut prosessi, kuten Olavi Uusivirta kertomuksessaan kuvaili. Laulunkirjoittamisen päämäärät konkretisoituvat myös erilaisiin aikatauluihin, ja lähestyvät aikarajat motivoivat erityisesti kappaleiden loppuun kirjoittamisessa.

Kappaleisiin ja omaan uraan liittyvät toiveet sekä odotukset voivat motivoida lauluntekijöitä laulujen ja kokonaisten albumien tekemiseen. Lauluntekijöiden kertomuksissa puhuttiin myös ulkoisesta menestyksestä. Ulkoisella menestyksellä viitataan populaarimusiikin kontekstissa laulunkirjoitusta ohjaaviin ulkoisiin motiiveihin, jotka voivat tarkoittaa esimerkiksi kappaleiden menestymistä kuuntelukerroilla tai myynnillä mitattuna. Lauluntekijöiden kertomuksissa nousee esiin ulkoisia motiiveja, mutta kertomuksissa korostuu ajatus, että he eivät koe ulkoisten palkkioiden olevan isossa roolissa heidän laulunkirjoitusmotivaatiossaan kokonaisuutta ajatellen. Jussi Pelkonen toteaaakin kertomuksessaan, että menestys on hänen laulunkirjoitusmotivaatiossaan kaikista ulkoisin ulottuvuus.

Monet kertomukset liittyivät lauluntekijän ammattiin ja siihen liittyviin tekijöihin, ja kuudes pääteema on lauluntekijän ammattiin perustuvat motiivit. Kaikki tähän tutkielmaan osallistu-

neet lauluntekijät sekä kirjoittavat kappaleensa itse että esittävät itse omaa materiaaliaan. Jokainen lauluntekijä myös keikkailee aktiivisesti. Kertomusten perusteella lauluntekijänä toimiminen on yksi laulunkirjoitusmotivaatiota lisäävä tekijä. Kertomuksissa käy ilmi, että artistin ja lauluntekijän ammatissa toimimiseen liittyy monia motivoivia ulottuvuuksia, ja työnkuva on mielenkiintoinen.

Lauluntekijän ammattia ja työnkuvaa verrataan kertomuksissa esimerkiksi shamaaniin, pappiin tai mystiseen tarinankertojaan, eli itse lauluntekijänä toimiminen ilmenee mielenkiintoisena ammattina. Lauluja kirjoitetaan ennen kaikkea itseä eikä ulkoisia tahoja varten. Kaikki tähän tutkielmaan haastateltavat artistit ovat kokeilleet erilaisia tyylejä ja vaiheita musiikillisen uransa aikana. Tämän tutkielman kertomusten perusteella lauluntekijöille on tärkeää, että kappaleet ovat sisäsyntyisesti heille itselleen tärkeitä. Se, että lauluntekijän ammattiin sisältyy esiintymiset ja keikkailu, koetaan kertomusten perusteella motivoivaksi. Esiintymiseen liittyvät motiivit linkittyvät sosiaalisen vuorovaikutuksen teemaan.

Vuorovaikutukseen liittyvät motiivit, kuten sosiaalinen kommunikointi ja jakaminen sekä muilta ihmisiltä ja yleisöltä saatu kannustus ja palaute, nousevat esille kaikkien lauluntekijöiden kertomuksista. Kertomusten perusteella sosiaalisilla tekijöillä on vaikutusta motivaation rakentumisen kannalta. Lauluntekijät kokevat palkitsevaksi sen, että heidän kuulijansa luovat omia merkityksiään heidän musiikistaan, ja yksi iso syy kirjoittaa lauluja on kuulijoiden kanssa jaetut merkitykset. Erityisesti hetket, joissa lauluntekijät pääsevät jakamaan musiikkia yleisön kanssa ja pääsevät kokemaan sitä kautta yhteyttä yleisön ja oman bändinsä kanssa, koetaan kertomusten mukaan sisäisesti motivoiviksi tilanteiksi. Jussi Pelkosen kertomuksissa ilmenee, että pelkkä henkilökohtainen ulottuvuus ei riitä syyksi kappaleiden tekemiseen, vaan palkinto tulee juuri sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta.

Lauluntekijät puhuivat kertomuksissaan spontaanisti myös tekijöistä, jotka eivät motivoi heitä laulujen kirjoittamiseen. Jarkko Martikainen toteaa kertomuksissaan selkeästi, että raha ei ole merkittävä motiivi laulujen tekemiselle. Lauluja tehdään tutkimusaineiston perusteella ensisijaisesti muiden kuin taloudellisten motiivien ohjaamana, ja mikäli rahallinen menestys olisi pääasiallinen motiivi tehdä lauluja, kannattaisi Martikaisen sanoja lainaten valita jokin aivan muu kuin taideala.

Yonan kertomuksissa nousevat esiin musiikkiteollisuuden lainalaisuudet, odotukset ja arvot, jotka voivat häiritä lauluntekijän luovaa prosessia ja harhauttaa ajattelemaan sellaisia asioita, joita ei todellisuudessa koeta oikeiksi motiiveiksi laulujen kirjoittamiselle. Olavi Uusivirran

kertomuksissa tulee ilmi, että laulujen kirjoittamiseen ei myöskään motivoi ”tekemällä tekeminen” eli laulujen kirjoittaminen ilman ideaa tai syytä. Kyseinen lähtökohta laulunkirjoitusprosessissa voidaan kokea väkinäiseksi ja sitä kautta vähemmän motivoivaksi tavaksi tehdä lauluja.

6 Pohdinta

6.1 Johtopäätöksiä

Tässä tutkielmassa olen tarkastellut lauluntekijöiden laulunkirjoitusmotivaatiota kerronnallisen tutkimuksen menetelmillä. Omat ennakko-oletukseni tutkielman tutkimuskysymyksistä kumpusivat omista laulunkirjoittamiseen liittyvistä kokemuksista. Monet kertomuksista nousseet teemat olivatkin sellaisia, mitkä tunnistan myös itse lauluntekijänä. Vaikka aineiston analyysi toteutettiin aineistolähtöisesti teorian ohjaamatta liikaa aineiston tulkintaa, on kertomuksista havaittavissa yhteyksiä myös tämän tutkielman teoreettisen viitekehyksen kanssa.

Kuten tutkielman taustateoriassa ilmeni, motivaatio on dynaaminen ja moniulotteinen ilmiö (Kosonen 2010; Austin ym., 2007; Salmela-Aro & Nurmi 2005). Myös laulunkirjoittamisen motivaatio koostuu monista eri motiiveista, ja lauluntekijöiden kertomuksissa oli havaittavissa iso joukko erilaisia laulunkirjoitusprosessia ohjaavia tekijöitä. Vaikka jokaisen lauluntekijän laulunkirjoitusmotivaatio on yksilöllinen, oli joitakin yhteneväisiä motiiveja löydettävissä kaikkien laulunkirjoittajien kertomuksissa. Tutkimusaineistosta nousseet teemat ja yksittäiset motiivit linkittyivät toisiinsa ja olivat osittain päällekkäisiä.

Tähän tutkielmaan haastateltujen lauluntekijöiden kertomuksista nousivat yleisimpinä ja selkeimpinä teemoina seuraavat: ideoihin ja inspiraatioon perustuvat motiivit, laulunkirjoittaminen itsessään ja laulunkirjoitusprosessin luonteeseen liittyvät motiivit, tavoitteisiin perustuvat motiivit, vuorovaikutukseen perustuvat motiivit, lauluntekijän ammattiin perustuvista motiiveista erityisesti omaehtoisuus ja lopuksi itsensä kehittämisen teema.

Kaikkien lauluntekijöiden kertomuksiin sisältyi ideoihin ja inspiraatioon perustuvia motiiveja. Inspiraation tila ja erilaiset motiivit sysäävät laulunkirjoitusprosessin alkuun, ja ideat voivat olla mitä moninaisimpia ja ilmaantua lauluntekijöille eri tavoilla. Heinonen (1995, 21) uskoo, että juuri inspiraation ilmaantumisen aikaansaama mielihyvän tunne on yksi tärkeimmistä laulunkirjoittamisen motiiveista. Aineiston perusteella erityisen innoittaviksi koetaan ideat, jotka voivat olla hyvin valmiin oloisia jo ensimmäisellä ilmaantumisen hetkellä. Tällaiset ideat voivat synnyttää tekijässä tunteen, että ne ovat kuin tähtiin kirjoitettuja. Sippolan (2017, 85) mukaan musiikillinen idea voi olla jo syntyessään valmiin kuuloinen.

Kertomuksista nousi yhtenä voimakkaimpana teemana esille, että laulunkirjoittaminen itsessään on toimintana motivoivaa. Kaikkia tämän tutkielman lauluntekijöitä yhdisti, että he olivat

kiinnostuneet laulunkirjoittamisesta jo nuorella iällä ja kirjoittavat lauluja omasta tahdostaan. Laulujen tekeminen herättää merkityksen tunteita, ja lauluntekijänä toimiminen voi olla vahva osa identiteettiä ja luontainen tapa olla maailmassa. Oman aineistoni valossa lauluntekijät tekevät lauluja rakkaudesta lajiin ja kokevat laulunkirjoitusprosessin itsessään palkitsevana. Nämä kuvailut ja kokemukset heijastavat hyvin myös taustateorian keskustelupohjaa.

Musiikilliset motiivit, kuten soittamisen tuottama ilo, ovat tärkeimpiä motiiveja soittamiselle. Kuitenkin varsinaista soittotaitoa tärkeämpää on musiikista kokonaisvaltaisesti nauttiminen (Kosonen 2010, 304; Kosonen 2001, 73.) Hirvosen (2003, 77-78) pianonsoiton ammattiopiskelijoihin keskittyvässä tutkimuksessa esitetään, että itse soittaminen on merkittävin tekijä soittamisen motivaatiossa. Maijalan (2003, 144-145) väitöstutkimuksen tulokset tukevat samoja havaintoja: tutkiessaan huippumuusikoiden soittomotiiveja hän havaitsi, että muusikoilla oli yleensä jo lapsuudesta alkaen herännyt kiinnostus musiikkiä kohtaan. Suhde musiikkiin oli syventynyt entisestään vuosien aikana, ja muusikoille oli kehittynyt intohimoinen ja palkitseva suhde musiikkiin. Kurkela (1993, 348, 352) toteaa musiikillisen toiminnan ja luovuuden aikaansaaman tyydytyksen olevan kytköksissä ihmisen alkuperäisimpiin pyrkimyksiin, tavoitteisiin ja kaipuun lähteisiin. Musiikki itsessään voi tuottaa sisäistä iloa ja toimia siten päämääränä.

Laulunkirjoittamisprosessin teeman yhteydessä kertomuksissa käsiteltiin uuden luomisen riemua. Heinonen (1995, 23) ja Torvinen (2005, 76) toteavat luomisen olevan yksilön sisäinen tarve, joka toimii voimakkaana motiivina musiikin tekemiselle. Tästä päätellen laulunkirjoittamisen motivaatio linkittyy luomisen tarpeeseen, ja osittain juuri siksi se koetaan niin sisäisesti motivoivana. Sekä laulunkirjoittaminen itsessään että oman luovan prosessin lopputuloksen kuuleminen koetaan tutkimusaineiston perusteella mielihyvää tuottaviksi asioiksi.

Aineistosta oli havaittavissa, että nimenomaan laulunkirjoitusprosessin luonne sisältää useita motivoivia elementtejä. Tieteellisessä keskustelussa on kuvailtu laulunkirjoitusprosessin ominaispiirteitä. Laulunkirjoitusprosessi on monimuotoinen prosessi, joka sisältää myös tiedostamattomia mielen toimintoja (Bennett 2012; Heinonen 1995; Sloboda 1986; Pohjannoro 2012, 2013) Oman aineistoni valossa juuri prosessiin liittyvä sattuman mahdollisuus ja vapaus tekevät laulunkirjoittamisesta niin kiehtovaa. Kertomuksissa puhuttiin myös laulunkirjoitusprosessin aikana tapahtuvista ratkaisujen löytymisen hetkistä erityisen palkitsevina, ja kertomuksia leimasi ajatus, että ratkaisut ilmaantuvat ennemminkin intuitiivisesti kuin rationaalisten mielen toimintojen pohjalta. Kenties juuri se, että laulunkirjoitusprosessi on ominaisuuksiltaan arvaamattomuuksia ja mystisyyksiä sisältävä, tekee laulunkirjoittamisesta niin sisäisesti motivoivaa.

Pohjannoro (2012; 2013) toteaa sävellysprosessin sisältävän sekä intuitioon että rationaalisuuteen perustuvia toimintoja.

Kososen (2010, 1996) mukaan tavoitteellisuus on motivoitumisen edellytys, ja nimenomaan tavoitteet voivat vaikuttaa motivaation kestoon ja voimakkuuteen. Erityisesti erilaiset lähestyvät aikarajat kuten bänditreenit, äänityssessio studiossa tai kappaleen tuleva julkaisu toimivat motiiveina tehdä kappale loppuun asti ja voivat kasvattaa motivaatiota hetkellisesti. Lauluntekijöiden kertomuksissa yksi yleisimmin esiintynyt teema oli erilaiset päämäärät motiiveina. Laulunkirjoittamiseen liittyvät tavoitteet voivat liittyä itse kappaleisiin asetettuihin päämääriin tai esimerkiksi ulkoa päin vaikuttaviin aikarajoituksiin.

Kosonen (1996) kategorisoi tavoitteisiin liittyvät motiivit suoritusmotivaatioon, jolloin omien tavoitteiden saavuttaminen on toiminnan lähtökohta. Tavoitteet voivat olla itsestä lähtöisin olevia sisäisiä tai ulkoisten virikkeiden aikaansaamia motiiveja. (Kosonen 1996, 58.) Usein tavoitteet ovat päällekkäisiä, ja monet päällekkäiset tavoitteet lisäävät esimerkiksi oppimistuloksia (Austin ym. 2007, 215). Oma aineistoni tarjosi samanlaisia tuloksia. Kertomuksissa ilmeni, että kappaleisiin liittyi erilaisia toiveita ja odotuksia, jotka olivat lauluntekijöille itselleen tärkeitä ja herättivät positiivisia tunteita. Lauluntekijöitä ohjasivat niin sisäiset kuin ulkoisetkin tavoitteet. Sisäiset tavoitteet liittyivät itse musiikkiin, lauluihin kohdistuviin odotuksiin tai itselle merkittävien päämäärien saavuttamiseen. Ulkoiset päämäärät kulminoituivat erinäisiin konkreettisiin aikarajoituksiin.

Vuorovaikutukseen perustuvien motiivien teema nousi vahvasti esiin lauluntekijöiden kertomuksista, mikä on yhtenevässä linjassa taustateorian kanssa. Erilaiset vuorovaikutussuhteet sekä jakamisen ja kommunikoimisen tarve vaikuttavat motivaation rakentumiseen (Heinonen 1995, 23, 25; Kosonen 1996, 62). Kosonen (2001) on motiiviluokituksessaan nostanut vuorovaikutusmotiivit yhdeksi isoksi pääryhmäksi musiikillisten motiivien sekä saavutus- ja suoritusmotiivien rinnalle soittamisen motivaatiossa. Ammattisäveltäjien haastattelujen perusteella yksi tärkeä syy säveltämiselle on tarjota kuulijoille elämyksiä ja kokemuksia (Torvinen 2005, 67–71).

Omien ajatuksien, tunteiden ja tarinoiden jakaminen kuulijoiden kanssa laulujen muodossa koetaan tutkimusaineiston perusteella erityisen tyydyttävänä ja mielihyvää tuottavana. Sosiaalisen jakamisen sekä yhteyden kokemuksen elämykset kulminoituvat keikkatilanteisiin, joissa lauluntekijä ja yleisö jakavat yhteisen elämyksen. Lauluntekijöiden kuvailut keikkatilanteista

sisälsivät paljon flow-kokemuksen piirteitä. Aikaisemman tutkimuksen perusteella juuri kyseiset elämykset koetaan erityisen motivoiviksi.

Maijala (2003) ja Kosonen (2010) toteavat, että musiikillinen flow on kaikista optimaalisin soitto- ja esiintymiskokemus, ja sen vuoksi muusikot tavoittelevat flow-kokemuksia. Sosiaalisen vuorovaikutuksen yhteydessä lauluntekijöiden kertomuksissa käsiteltiin myös yleisön palautteen ja ulkopuolisen kannustuksen merkitystä. Kososen (1996, 62–63) Muiden ihmisten kannustus voi heijastua motivaatioon pitkäkestoisesti. Aineiston perusteella yleisön palaute koettiin tärkeäksi.

Kertomuksista nousi yhtenä teemana lauluntekijänä toimimiseen perustuvat motiivit ja erityisesti siihen liittyvä omaehtoisuus, joka on linkitettävissä myös laulunkirjoitusprosessiin liittyvään vapauden teemaan. Omaehtoisuus on tärkeä motiivi laulujen kirjoittamisessa. Kertomusten perusteella lauluntekijöille on tärkeää, että heidän kappaleensa syntyvät sisäisistä tavoitteista ja lähtökohdista käsin ja että heillä on vapaus toteuttaa itseään musiikillisesti. Tämä teema kiteytyy vapaaehtoisuuteen: lauluja ei tehdä pakon sanelemana. Kertomuksista oli pääteltävissä, että lauluntekijät tekisivät lauluja joka tapauksessa ja nauttivat siitä, että saavat tehdä musiikkia omilla ehdoillaan.

Koska laulunkirjoittaminen toimintana koetaan niin vahvasti sisäisesti motivoivana, näkemykseni mukaan se edellyttää nimenomaan omaehtoisuutta ja vapautta tehdä juuri tekijää itseään inspiroivia kappaleita. Kososen (1996) motiiviluokituksessa esiintyy persoonallisuuteen liittyvät motiivit, jotka voivat ilmetä tottumuksena tai velvollisuuden tuntona. Tutkimuksen havaintojen mukaan nuoret musiikinharrastajat saattavat esimerkiksi soittaa vain tottumuksesta ja velvollisuudentunnosta käsin, jolloin soittamiseen liittyy sisäisiä velvoitteita tavoitteiden toteuttamiseksi. Mikäli nämä velvollisuudet eivät täyty, siitä seuraa syyllisyyttä, pettymystä ja häpeää. (Kosonen 1996, 67.) Tämän tutkielman tuloksista nousee päinvastainen ilmiö, ja tutkielman aineiston perusteella päätellen lauluntekijäksi ei päädytä velvollisuudentunnosta tai esimerkiksi tottumuksen vuoksi.

Laulunkirjoittamisen itseterapeuttinen ja hoivaava vaikutus on ollut näkyvillä musiikin tutkimuskentällä (Heinonen 1995; Kurkela 1993; Derrington 2005; Baker, Kennelly & Tamplin 2005; Baker ja Wigram 2005). Laulunkirjoittamisen itseterapeuttinen näkökulma nousi esiin myös tämän tutkielman aineistosta mutta silti ei niin näkyvästi kuin olisin teoreettisen viitekehysten perusteella odottanut. Aineiston kertomusten perusteella osa lauluntekijöistä tiedosti kirjoittavansa lauluja itsensä terapoinnisen vuoksi esimerkiksi säätelemällä omia tunnetilojaan

purkaakseen mielessä myllertäviä kompleksisia asioita. Sävellysprosessi tarjoaa tekijälleen väylän tutkia niin itseään kuin ympäristöään ja etsiä uusia mahdollisuuksia ja vaihtoehtoja (Partti 2016, 23).

Tutkimusaineistosta nousivat esiin rahan, musiikkiteollisuuden ja väkisin tekemisen teemat motivaatiota laskevin tekijöinä. Tutkielman tulosten perusteella vaikuttaa, että koska laulun kirjoittaminen on niin vahvasti sisäisesti motivoivaa toimintaa, ulkoiset motiivit, kuten rahalliset palkkiot, eivät ole tarpeeksi vahvoja motiiveja laulujen kirjoittamiselle. Tekemällä tekemisen teemaan liittyy väkinäinen pakko. Ilmiö on näkyvillä myös soittamisen motivaation tutkimuksissa. Kosonen (1996, 67–68) toteaa väkinäisen pakon olevan eräänlainen ei-musiikillinen motiivi. Myös soittaminen voidaan kokea väkinäisenä pakkona, jolloin yllykkeenä toimivat ulkopuolelta tulevat vaatimukset.

Useat lauluntekijöiden kertomukset liittyivät lauluntekijän ja artistin ammatin kiinnostavuuteen. Tämän tutkielman aineiston perusteella monet laulunkirjoittamiseen liittyvät motiivit liittyvät laajemmin siihen, että lauluntekijät todella haluavat toimia ammatikseen lauluntekijöinä. Kaikkien lauluntekijöiden kertomuksissa selvisi, että he ovat ikään kuin ajautuneet lauluntekijöiksi. Syy tähän on ollut se, että laulujen kirjoittaminen on ollut heille niin luontainen ilmaisun tapa, ja laulujen tekeminen on koettu kiehtovaksi jo lapsuudesta lähtien.

Tutkimusaineiston perusteella voi todeta, että laulunkirjoittamisesta ei tule kuitenkaan leipätyötä ilman kovaa työtä ja pitkäjänteisyyttä, joka ei nähdäkseni ole mahdollista ilman vahvaa sisäistä motivaatiota. Lauluntekijöiden kertomukset sisälsivät myös itsensä kehittämisen teemoja, mistä päätellen lauluntekijät haluavat edelleen kehittyä työssään ja tehdä aina vain parempia lauluja. Itsensä kehittäminen ja henkisen kasvun tavoittelu ovat keskeisiä motiiveja säveltämiselle (Torvinen 2005, 65–66).

Tämän tutkielman tulosten perusteella laulunkirjoittaminen on ennen kaikkea sisäisten motiivien ohjaamaa toimintaa ulkoisten motiivien ollessa väliaikaisia yllykkeitä tai virikkeitä laulunkirjoittamisen motivaatiossa. Lauluntekijät ovat tehneet musiikkia pitkään, ja tutkimusaineiston perusteella he ovat motivoituneita jatkamaan uraansa lauluntekijöinä edelleen. Päätelisin omaehtoisuuden ja vapauden olevan avaintekijöitä siihen, että lauluntekijöiden motivaatio laulunkirjoittamista kohtaan on pysynyt yllä. Päätelmästä herää kysymys: miten tähän pystytään vastaamaan lauluntekijöiden lisääntyvässä ammatillisessa koulutuksessa? Kuinka lauluntekijöiden opinnot voitaisiin suunnitella ja toteuttaa niin, että lauluntekijöillä olisi mahdollisuus

toimia omaehtoisesti? Kuinka opetussisällöt voisivat edesauttaa oman tekijän äänen löytämisessä? Tämän tutkimusaineiston perusteella omaehtoisuus on merkittävä lähtökohta sille, että laulunkirjoittaminen on sisäisesti motivoivaa.

6.2 Luotettavuus ja eettisyys

Kerronnallisen tutkimuksen luotettavuutta voi arvioida viiden kerronnallisen tutkimuksen validointiperiaateen avulla, jotka ovat (Heikkinen 2018, 185):

1) Historiallisen jatkuvuuden periaate

2) Refleksiivisyyden periaate

3) Dialektisuuden periaate

4) Toimivuuden periaate

5) Havahduttavuuden periaate.

Historiallisen jatkuvuuden periaate tarkoittaa, että kertomuksen ajalliset ja paikalliset yhteydet pyritään tuomaan lukijalle tietäväksi. Tämän tutkielman aihe liittyy laajasti ajateltuna laulunkirjoittamiseen suomalaisen populaarimusiikin kontekstissa. Olen teoreettisessa viitekehyksessä tuonut esille esimerkiksi lauluntekijöiden aseman kehittymisen, joka näkyy esimerkiksi lisääntyvänä alan koulutuksena ja luovien työskentelytapojen lisääntymisenä musiikin oppiaineen opetussuunnitelmissa. Tutkimuskysymykseni kannalta kuitenkin historialliset sekä yhteiskunnalliset näkökulmat ovat pienessä roolissa, sillä tutkimuskysymys on rajattu lauluntekijöiden henkilökohtaiseen laulunkirjoitusmotivaatioon, joka ei ole näkyvästi kytköksissä yhteiskunnallisiin tai historiallisiin teemoihin. Tämän tutkielman lauluntekijöiden ammatillinen ura vaihtelee viidestä vuodesta useaan kymmeneen vuoteen, eli lauluntekijät antavat monipuolista näkökulmaa aiheesta.

Reflektiivisyyden periaate liittyy siihen, että tutkijan on hyvä tarkastella omia ymmärtämisyhteyksiään suhteessa tutkimuksen kohteeseen. Olen itse kirjoittanut kappaleita vuosia, ja sitä kautta tutkielman aihepiiri on minulle henkilökohtaisesti tuttu ja vahvasti omakohtainen. Haastateltavien lauluntekijöiden kertomuksista löytyi minulle paljon samaistumispintaa.

Toisaalta vahva omakohtainen kiinnostus voi asettaa tutkimukselle vahvoja hypoteeseja, jotka ohjaavat tutkimusaineiston käsittelyä omien intressien suuntaan. Olin tästä ajatuksesta tietoinen

ja pyrin välttämään liian voimakkaita ennakkoluuloja, jotka olisivat esimerkiksi voineet vaikuttaa aineiston analyysiin. Omakohtaisesta kokemuksesta oli toisaalta myös hyötyä, sillä laulun kirjoittamiseen liittyviä asioita on toisinaan haastavaa ilmaista sanallisesti. Kertomusten vertauskuvat aukesivat minulle konkreettisesti. Oman kokemuksen kautta ymmärsin, mistä lauluntekijät puhuivat.

Dialektisuuden periaate viittaa siihen, että tulkinta on dialoginen ja dialektinen prosessi, joka tapahtuu vuorovaikutuksessa tutkittavan kohteen ja muun maailman kanssa. Tutkimuksen laatua arvioitaessa tulee huomioida ”totuuden” konstruointi yhdessä toisten kanssa. Lisäksi dialektisuuden periaatteeseen sisältyy moniäänisyyden huomiointi.

Huomioin dialektisuuden periaatteen monissa eri tutkielman osa-alueissa. Tämän tutkielman aineisto on kerätty dialogina haastateltavien kanssa, ja haastattelut ovat edenneet ennen kaikkea haastateltavien ehdoilla. Pyrin olemaan haastattelutilanteissa mahdollisimman avoin ja välttämään kaikenlaista johdattelua. Tutkimustuloksien dialogisuus näkyy siinä, että toteutin aineiston analyysin aineistolähtöisesti, mutta olen peilannut tuloksia ja havaintoja myös aiempaan tutkimukseen keskusteluttamalla tutkielmani tuloksia ja taustateoriaa keskenään. Olen myös pyrkinyt raportoimaan tutkimuksen eri vaiheet mahdollisimman läpinäkyvästi.

Moniäänisyys ilmenee tutkielmassa siten, että haastattelin tutkielmaani erilaisia lauluntekijöitä. He ovat musiikillisella urallaan eri vaiheissa, ja heidän musiikkinsa edustaa eri musiikkigenrejä. Tosin tutkielman aineisto olisi mielestäni voinut olla laajempi. Mikäli olisin tavoittanut useampia tutkimushenkilöitä ja minulla olisi ajallisesti ollut enemmän aikaa aineiston keräämiselle ja haastattelujen toteuttamiselle, olisin kerännyt laajemman aineiston.

Kertomuksien välillä oli havaittavissa niin eroavaisuuksia kuin yhteneväisyyksiäkin. Jokaisen lauluntekijän kertomukset huomioitiin yhdenvertaisesti tutkimuksen eri vaiheissa niin analyysissä kuin myös tutkielman tulosten raportoimisessa. Erilaiset kokemukset raportoitiin yhtä avoimesti, ja jokaisella haastateltavalla oli yhtä merkittävä arvo tässä tutkielmassa.

Toimivuuden periaate kiteytyy siihen, että onnistunut tutkimus tuottaa jotain hyödyllistä ja käyttökelpoista tietoa. Kuten tämän tutkielman johdantoluvussa totesin, kiinnostus laulunkirjoittamista kohtaan näkyy konkreettisesti koulutustarjonnan lisääntymisenä, ja sekä musiikin perusopetuksen että taiteen yleisen opetuksen opetussuunnitelmissa luovien työskentelytapojen yleistymisenä. Lauluntekijöiden tarkastelu valtaa alaa myös musiikin tutkimuksen kentällä.

Kiinnostus lauluntekijöitä ja laulunkirjoittamista kohtaan on esillä myös television ohjelmatarjonnassa. Useissa musiikkiohjelmissä näkökulma on keskittynyt musiikintekijöihin ja heidän tarinoihinsa. Erilaisia lauluntekijäklubeja järjestetään aktiivisesti eri puolella Suomea. Mielestäni tästä tutkielmasta kumpuava tieto voi tarjota näkökulmia niin musiikinopettajille, soitonopettajille, erilaisille musiikin tekijöille kuin yleisesti populaarimusiikin kuuntelijoille. Tutkielman aihepiiri voi herättää inspiraatiota laulujen kirjoittamiseen ja jatkotutkimuksille.

Tuloksien luotettavuutta arvioidessa on tärkeää huomioida, että tämän tutkielman aineisto on suhteellisen pieni. Tutkielman tuloksista ei siis voi tehdä yleistettäviä ja laajasti tutkittavaa ilmiötä kuvaavia yleistyksiä. Lauluntekijöiden kertomukset ja aikaisempi tutkimus ovat kuitenkin monelta osin linjassa, minkä perusteella tutkimusaineistosta nousseita tuloksia voi arvioida luotettaviksi.

Havahtuvuuden periaate tarkoittaa, että parhaimmillaan tutkimus saa lukijan havahtumaan ja tarkastelemaan maailmaa uudella tavalla. Tutkimuksen myötä hänelle aukeaa uusi näkökulma maailmaan, uusi horisontti. Tässä tutkielmassa uskon havahtuvuuden periaatteen toteutuneen esimerkiksi siltä osin, että lauluntekijät päätyivät pohtimaan haastatteluissa asioita, joita he eivät välttämättä aikaisemmin olleet käsitelleet yhtä tietoisesti. Tutkimushaastattelujen myötä lauluntekijät tekivät matkaa itseensä ja musiikkiinsa. Laulunkirjoittamisen motivaatioon liittyvien kysymyksien johdatteluina he päätyivät pohtimaan syvällisesti sekä oman musiikkinsa merkityksiä itselleen että laulunkirjoittamiseen liittyviä tekijöitä.

Tämän tutkielman lukijoiden havahduttavuutta huomioin avaamalla teoreettisessa viitekehyksessä, miten monisyinen prosessi laulun kirjoittamisen taustalla on ja toisaalta miten moniulotteinen psykologinen ilmiö motivaatio on. Toivon, että tämän tutkielma tuo lukijoille uusia näkökulmia laulujen tekemisestä, laulunkirjoitusprosessista sekä sitä ohjaavista motiiveista.

Tuomi ja Sarajärvi (2018, 150) toteavat, että hyvässä tutkimuksessa tutkija sitoutuu toimimaan eettisesti kaikissa tutkimusta koskevissa asioissa. Eettinen toiminta näkyy niin tutkimussuunnitelman huolellisessa laatimisessa, tutkimusasetelman sopivuuden perustelussa sekä laadukkaassa raportoimisessa tutkimuksen kaikissa vaiheissa. Eettiset kysymykset nivoutuvat myös luotettavuus- ja arviointikriteereihin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 149–150.)

Tähän tutkielmaan osallistuneet lauluntekijät ovat osallistuneet tutkielmaan vapaaehtoisesti, ja heitä on informoitu asianmukaisesti tutkimukseen liittyvistä seikoista niin kirjallisesti kuin

suullisesti. Lauluntekijät esiintyvät tutkielmassa omilla nimillään tai taiteilijanimillään vapaaehtoisesti. Varmistin lauluntekijöiden halukkuuden osallistua tutkielmaan omilla nimillään vielä haastattelujen jälkeen. Koska tutkimushenkilöiden henkilöllisyydet tulevat tutkielmassa ilmi, olen pyrkinyt tulosten raportoinnissa olemaan hienovarainen ja herkkä. Olen pyrkinyt kunnioittamaan haastateltavia tutkielman kaikissa vaiheissa. Haastateltavat lauluntekijät puhuivat henkilökohtaisista aiheista ja kokemuksista, jonka vuoksi olen pyrkinyt raportoimaan lauluntekijöitä koskevia tietoja arvokkaasti. Hänninen (2018, 181) kiteyttää arvokkuuden perustan kerroksellisessa tutkimuksessa tarkoittavan ihmisen ominaislaadun kunnioittamista ja tutkittavien avoimen itseilmaisun mahdollistamista.

6.3 Jatkotutkimusaiheita

Tämän tutkielman tekemisen eri vaiheissa mieleeni on noussut erilaisia jatkotutkimusaiheita. Tutkielman aineiston analyysin yhteydessä huomasin, että tämän tutkielman aineistosta olisi riittänyt analysoitavaa myös laulunkirjoitusprosesseista. Laulunkirjoitusprosessiin keskittyviä tutkimuksia on olemassa. Uusi näkökulma olisi tehdä esimerkiksi vertailevaa tutkimusta, joissa etsitään prosessien yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia erilaisten tekijöiden välillä. Tutkimuksista kumpuavaa tietoa laulunkirjoitusprosessin eri vaiheista voisi soveltaa esimerkiksi lauluntekijöiden koulutusohjelmissa, jotka ovat viime aikoina kasvattaneet suosiotaan Suomessa.

Tutkimusaineistosta selviää, että toisinaan luova prosessi etenee hyvin vaivattomasti, ja kappale ikään kuin itse kirjoittaa itsensä näissä tilanteissa. Olisi herkkäinen aihe pureutua juuri tähän kysymykseen: mitkä tekijät vaikuttavat siihen, että laulunkirjoitusprosessi on toisinaan vaivalloinen ja toisinaan helppo?

Sekä tämän tutkielman teoreettisen viitekehyksen että tutkimusaineiston perusteella ilmenee, että laulunkirjoitusprosessiin liittyy paljon mielen tiedostamattomia toimintoja. Ideat voivat ilmaantua lauluntekijöille esimerkiksi unen aikana. Olisi mielenkiintoista tutkia juuri tietoisuuden ulottumattomissa olevia mielen toimintoja luovan prosessin yhteydessä. Mistä luova inspiraatio tulee tietoisuuteen, ja mistä aineksista ihmisen aivot saavat erilaisia ideoita?

Lauluntekijöiden kertomuksissa nousee esiin monenlaisia ajatuksia lauluntekijän ammatista. Mielestäni lauluntekijän ammatti on itsessään kiinnostava, ja olisi kiehtovaa tutkia esimerkiksi lauluntekijöiden kokemuksia omasta identiteetistään lauluntekijänä. Tutkimus voisi myös tarkastella heidän käsityksiään ja kokemuksiaan työstään lauluntekijänä.

Lähteet

- Austin, J., Renwick, J. & McPherson, E. (2007). Developing motivation. Teoksessa E. McPherson (toim.), *The child as musician. A handbook of musical development* (s. 231–208). Oxford: Oxford University Press.
- Baker, F. & Wigram, T. (2005). *Songwriting: Methods, Techniques and Clinical Applications for Music Therapy Clinicians, Educators and Students*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Baker, F., Kennelly, J. & Tamplin, J. (2005). Songwriting to Explore Identity Change and Sense of Self-concept Following Traumatic Brain Injury. Teoksessa F. Baker & T. Wigram (toim.), *Songwriting: Methods, Techniques and Clinical Applications for Music Therapy Clinicians, Educators and Students* (s. 116–133). London: Jessica Kingsley Publishers.
- Bennett, J. (2012). Constraint, Collaboration and Creativity in Popular Songwriting Teams. Teoksessa D. Collins (toim.), *The Act of Musical Composition: Studies in the Creative Process* (s. 139–169). SEMPRES Studies in The Psychology of Music: Ashgate.
- Bold, C. (2012). *Using narrative in research*. London: Sage Publications.
- Byman, R. (2002). Voiko motivaatiota opettaa? Teoksessa P. Kansanen & K. Uusikylä (toim.), *Luovuutta, motivaatiota, tunteita: Opetuksen tutkimuksen uusia suuntia* (s. 25–42). Jyväskylä: Gummerus Oy.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: choosing among five approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Csikszentmihalyi, M. (1991). *Flow: The psychology of optimal experience* (1. Harper Perennial ed.). New York (N.Y.): Harper Collins.
- Csikszentmihalyi, M. (2005). *Flow. Elämän virta. Tutkimuksia onnesta ja siitä, kun kaikki sujuu*. Helsinki: Rasalas Kustannus.
- Derrington, P. (2005) Teenagers and Songwriting Supporting Students in a Mainstream Secondary School. Teoksessa F. Baker & T. Wigram (toim.), *Songwriting: Methods, Techniques and Clinical Applications for Music Therapy Clinicians, Educators and Students* (s. 68–81). London: Jessica Kingsley Publishers.
- Ervasti, M., Muhonen, S., Tikkanen, R., (2013). Säveltämisen monet mahdollisuudet musiikkikasvatuksessa. Teoksessa M. Juntunen, M. Nikkanen & H. Westerlund (toim.), *Musiikkikasvattaja: Kohti reflektiivistä käytäntöä* (s. 246–291). Jyväskylä: PS-Kustannus.

- Eskola, J. (2018). Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat: Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. (s. 209–231). Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Fintopalvelu (2018). Suomalainen asiasanasto- ja ontologiapalvelu. Haettu 22.10.2019 osoitteesta <https://finto.fi/fi/>.
- Haapamäki, S. (2002). Teoksessa J. Torvinen & P. Tuovinen (toim.), *Minä, säveltäjä: Nykysäveltäjät kirjoittavat työstään 2* (s. 39–49). Helsinki: Summa.
- Haapanen, P. (2002). Teoksessa J. Torvinen & P. Tuovinen (toim.), *Minä, säveltäjä: Nykysäveltäjät kirjoittavat työstään 2* (s. 50–69). Helsinki: Summa.
- Hako, P. (2005). *Säveltäjän maailmat: Näkökulmia aikamme suomalaiseen taidemusiikkiin*. Helsinki: Gaudeamus.
- Hallam, S. (2009). Motivation to learn. Teoksessa S. Hallam, I. Cross & M. Thaut (toim.), *The Oxford handbook of music psychology* (s. 285–294). Oxford: Oxford University Press.
- Hänninen, V. (2018). Narratiivisen analyysin käytäntöjä. Teoksessa R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin* (s. 188–208). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Heikkinen, H. L. T. (2001). Narratiivinen tutkimus – Todellisuus tutkimuksena. Teoksessa R. Valli & J. Aaltola (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin: 2, Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin* (s. 142–158). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Heikkinen, H. L. T. (2015). Kerronnallinen tutkimus. Teoksessa R. Valli & J. Aaltola (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin: 2, Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin* (s. 149–167). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Heikkinen, H. L. T. (2018). Kerronnallinen tutkimus. Teoksessa R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin* (s.170–187). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Heinonen, Y. (1995). *Elämyksestä ideaksi - ideasta musiikiksi: Sävellysprosessin yleinen malli ja sen soveltaminen Beatles -yhtyeen laulunteko- ja äänitysprosessiin*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Herman, D. (2009). *Basic Elements of Narrative*. Malden: Wiley-Blackwell cop.
- Hiltunen, R. (2016). Luovia valintoja rajoitetussa tilassa: Popkappaleen tekeminen ryhmätyönä Biisilinnassa 2015-leirillä. *Etnomusikologian Vuosikirja*, 28. <https://doi.org/10.23985/evk.60231>

- Hiltunen, R. & Hottinen, M. (2016). Suomalaisten musiikintekijöiden popkappaleet maailmalla. Selvitys teosviennin käytännöistä, nykytilasta ja menestystarinoista. Music Finland. Tunnuslukuja ja tutkimuksia. Haettu 11.5.2019 osoitteesta http://musicfinland.fi/fi/media/dokumentit/Popkappaleet_Maailmalla.pdf
- Hirvonen, A. (2003). *Pikkupianistista musiikin ammattilaiseksi*. Solistisen koulutuksen musiikinopiskelijat identiteettinsä rakentajina. Oulu: Oulu University Press.
- Holmqvist, C. (2002). Christian Holmqvist. Teoksessa J. Torvinen & P. Tuovinen (toim.), *Minä, säveltäjä: Nykysäveltäjät kertovat työstään 2* (s. 61–71). Helsinki: Summa.
- Hyvärinen, M. (2010). Haastattelukertomuksen analyysi. Teoksessa J. Ruusuvuori, P. Nikander & M. Hyvärinen (toim.), *Haastattelun analyysi* (s. 90–118). Tampere: Vastapaino.
- Hyvärinen, M. (2017a). Kertomushaastattelu. Teoksessa M. Hyvärinen, P. Nikander & J. Ruusuvuori (toim.), *Tutkimushaastattelun käsikirja* (luku 7). Tampere: Vastapaino.
- Hyvärinen, M. (2017b). Haastattelun maailma. Teoksessa M. Hyvärinen, P. Nikander & J. Ruusuvuori (toim.), *Tutkimushaastattelun käsikirja* (luku 1). Tampere: Vastapaino.
- Hyvärinen, M. & Löyttyniemi, V. (2005). Kerronnallinen haastattelu. Teoksessa J. Ruusuvuori, L. Tiittula & T. Aaltonen (toim.), *Haastattelu: tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus* (s. 189–222). Tampere: Vastapaino.
- Impett, J. (2009). Making a mark. The psychology of composition. Teoksessa S. Hallam, I. Cross & M. Thaut (toim.), *The Oxford handbook of music psychology* (s. 403–412). Oxford: Oxford University Press.
- Kaasila, R. (2008). Eri lähestymistapojen integroiminen narratiivisessa analyysissä. Teoksessa R. Kaasila, R. Rajala & K.E. Nurmi, (toim.), *Narratiivikirja: Menetelmiä ja esimerkkejä* (s. 41–67). Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.
- Kaasila, R., Rajala, R. & Nurmi, K. E. (2008). Lukijalle. Teoksessa R. Kaasila, R. Rajala & K. E. Nurmi (toim.), *Narratiivikirja: Menetelmiä ja esimerkkejä* (s. 5–7). Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.
- Karlsson, L. (2002). Lars Karlsson. Teoksessa P. Hako (toim.), *Minä, Säveltäjä: Nykysäveltäjät kirjoittavat työstään 1* (s. 35–46). Helsinki: Summa.
- Kilpiö, L. (2002). Intensiivistä olemassaolon tunnetta kokemassa. Teoksessa J. Torvinen & P. Tuovinen (toim.), *Minä, säveltäjä: Nykysäveltäjät kirjoittavat työstään 2* (s. 89–103). Helsinki: Summa.
- Koskelin, O. (2002). Miten sävellykseni ovat syntyneet. Teoksessa P. Hako (toim.), *Minä, säveltäjä: Nykysäveltäjät kirjoittavat työstään 1* (s. 61–69) Helsinki: Summa.
- Kosonen, E. (1996). *Soittamisen motivaatio varhaisnuorilla*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

- Kosonen, E. (2001). *Mitä mieltä on pianonsoitossa? 13–15-vuotiaiden pianonsoittajien kokemuksia musiikkiharrastuksesta*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Kosonen, E. (2010). Musiikkiharrastusten motivaatio. Teoksessa J. Louhivuori & S. Saarikallio (toim.), *Musiikkipyskologia* (s. 295–304). Jyväskylä: Atena.
- Kurkela, K. (1993). *Mielen maisemat ja musiikki: Musiikin esittämisen ja luovan asenteen psykodynaamiikkaa*. Helsinki: Sibelius-akatemia.
- Lehtinen, E., Kuusinen, J. & Vauras, M. (2007). *Kasvatuspsykologia*. Helsinki. WSOY.
- Lichtman, M. (2012) *Qualitative research in education. A user's guide*. (3rd ed.). Thousand Oaks: Sage Publications.
- Lieblich, A., Tuavt-Mashiach, R. & Zilber, T. (1998). *Narrative research reading, analysis and interpretation*. London: Sage.
- Long, P. & Barber, S. (2017). Conceptualizing Creativity and Strategy in the Work of Professional Songwriters. *Popular Music and Society Volume 40*, 556–572.
- Maijala, P. (2003). *Muusikon matka huipulle: Soittamisen eksperttiys huippusoittajan itsensä kokemana*. Helsinki: Sibelius-Akatemia, DocMus-yksikkö.
- Malmberg, L-E. & Little, T. (2005). Nuorten koulumotivaatio. Teoksessa K. Salmela-Aro & J-E. Nurmi (toim.), *Modernin motivaatiospsykologian perusteet* (s. 127–144). Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Middleton, R. (2015). Popular Music in the West. Teoksessa Middleton, R. & Manuel, P. (toim.), *Popular music*. (s. 1–49) Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.43179>
- Oksanen, A. (2007). Lyriikka populaarimusiikin tutkimuskohteena. Teoksessa M. Aho & A. Kärjä (toim.), *Populaarimusiikin tutkimus* (s. 159–178). Tampere: Vastapaino
- Opetushallitus (2017). Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2017: 11a. Opetushallitus.
- Opetushallitus. (2014). Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Haettu 20.5.2019 osoitteesta https://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus.
- Partti, H. (2016). Kohti tulevaisuuden koulua. Teoksessa H. Partti & A. Ahola (toim.), *Säveltäjyyden jäljillä: Musiikintekijät tulevaisuuden koulussa* (s. 113–123). Helsinki: Taideyliopisto Sibelius Akatemia.
- Partti, H. (2016). On aika säveltää. Teoksessa H. Partti & A. Ahola (toim.), *Säveltäjyyden jäljillä: Musiikintekijät tulevaisuuden koulussa* (s. 41–58). Helsinki: Taideyliopisto Sibelius Akatemia.

- Partti, H. (2016). Sävellän – siis lennän. Teoksessa H. Partti & A. Ahola (toim.), *Säveltäjyyden jäljillä: Musiikintekijät tulevaisuuden koulussa* (s. 21–35). Helsinki: Taideyliopisto Sibelius Akatemia.
- Pohjannoro, H. (2002). Tekijän jälki. Teoksessa P. Hako (toim.), *Minä, säveltäjä: Nykysäveltäjät kirjoittavat työstään I* (s. 162–168). Helsinki: Summa.
- Pohjannoro, U. (2012). Stimulated recall -menetelmä säveltämisen aikaisen ajattelun jäljittämisessä. Mahdollisuuksia, haasteita ja metodologista rajankäyntiä. *Musiikkikasvatus* 15, 24–38.
- Pohjannoro, U. (2013). *Sävellyksen synty: Tapaustutkimus säveltäjän ajattelusta*. Helsinki: Taideyliopisto Sibelius-akatemia.
- Pohjola, S. (2002). Miksi sävellän? Teoksessa P. Hako. (toim.), *Minä, säveltäjä: Nykysäveltäjät kirjoittavat työstään I* (s. 169–172). Helsinki: Summa.
- Polkinghorne, D. (1995). Narrative configuration in qualitative analysis. Teoksessa J. Hatch, & R. Wisniewski (toim.), *Life history and narrative* (s. 5–23). London: Falmer.
- proaches*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Puumala, L.-M. (2002). Teoksessa P. Hako (toim.), *Minä, säveltäjä: Nykysäveltäjät kirjoittavat työstään I* (s. 173–193). Helsinki: Summa.
- Räihälä, O. T. (2002). Miksi en tiedä, vaikka tiedän etten tiedä. Teoksessa P. Hako (toim.), *Minä, säveltäjä: Nykysäveltäjät kirjoittavat työstään I* (s. 194–205). Helsinki: Summa.
- Riessman, C. K. (2008). *Narrative methods for the human sciences*. Los Angeles: SAGE Publications.
- Root, D-L. (2001). *Songwriter*, *Grove Music Online*. Oxford: Oxford University Press.
- Ruohotie, P. (1998). *Motivaatio, tahto ja oppiminen*. Helsinki: Edita.
- Ruusuvuori, J. & Nikander P. (2017). Haastatteluaineiston litterointi. Teoksessa M. Hyvärinen, P. Nikander & J. Ruusuvuori (toim.), *Tutkimushaastattelun käsikirja* (s. 427–444). Tampere: Vastapaino.
- Ryan, R, M. – Deci, E., L. (2017). *Self-Determination Theory*. New York: The Guilford Press.
- Salmela-Aro, K. & Nurmi, J-E. (2005). Modernin motivaatiopsykologian perusta ja käsitteet Teoksessa K. Salmela-Aro & J-E. Nurmi (toim.), *Mikä meitä liikuttaa? Modernin motivaatiopsykologian perusteet* (s. 10–27). Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Salo, H. (2014). Kahlekuningaslaji: Laululyriikan käsikirja. 6. painos. Helsinki: Like Kustannus Oy.

- Sippola, L. (2017). *Tehdä maailmasta laulu: Laulaja-lauluntekijän taiteilijakuva tradition ja tekijän näkökulmasta*. Helsinki: Taideyliopisto Sibelius-Akatemia.
- Sloboda, J. A. (1986). *The musical mind. The cognitive psychology of music*. Oxford: Claredon Press.
- Squire, C., Davis, M., Esin, C., Andrews, M, Harrison, B., Hyden, L. & Hyden, M. (2014). *What is narrative research?* London: Bloomsbury.
- Torvinen, J. (2005). Miksi sävellykset syntyvät? Katsaus suomalaisen säveltäjäntyön lähtökohtiin vuosituhannen vaihteessa. Teoksessa P. Hako (toim.), *Säveltäjän maailmat: Näkökulmia aikamme suomalaiseen taidemusiikkiin* (s. 58–78). Helsinki: Gaudeamus.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (Uudistettu laitos). Helsinki: Tammi.
- Uusikylä, K. (2012). *Luovuus kuuluu kaikille*. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Vainio, L-M. (2002). Teoksessa J. Torvinen & P. Tuovinen (toim.), *Minä, säveltäjä: Nykysäveltäjät kirjoittavat työstään 2* (s. 283–289). Helsinki: Summa.
- Vartiainen, M. & Nurmela, K. (2005). Tavoitteet ja tulkinnat -motivaatio ja palkitseminen työelämässä. Teoksessa K. Salmela-Aro & J-E. Nurmi (toim.), *Mikä meitä liikuttaa? Modernin motivaatiopsykologian perusteet* (s. 188–210). Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Vasalampi, Kati (2017). *Itsemääräämisteoria*, teoksessa K. Salmela-Aro & J-E. Nurmi (toim.), *Mikä meitä liikuttaa – Motivaatiopsykologian perusteet* (s. 54-67). Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Vuori, H. (2002). Teoksessa P. Hako (toim.), *Minä, säveltäjä: Nykysäveltäjät kirjoittavat työstään 1* (s. 237–249). Helsinki: Summa.

Liite 1

Tutkimuslupa

Kerään aineistoa pro gradu -tutkielmaani, jonka aiheena on laulunkirjoittamisen motivaatio. Tutkimuksen lähestymistapa on kerronnallinen. Aineistonkeruu toteutetaan haastatteluilla. Haastateltavien henkilöllisyyttä ei paljasteta tutkimusraportissa, mikäli haastateltava näin haluaa.

Tutkimuksen on määrä valmistua vuoden 2019 aikana. Aineisto joko hävitetään tai säilytetään luottamuksellisesti tutkimuksen päätyttyä.

*Olen saanut riittävästi tietoa tutkimuksen sisällöstä ja tavoitteista, sekä haastattelun etenemisestä ja haastattelusta syntyvän aineiston käsittelystä. **Osallistun tutkimushaastatteluun.***

Osallistuja

Allekirjoitus ja nimen selvennys

Tutkija

Allekirjoitus ja nimen selvennys

Liite 2

Haastattelurunko

Taustatiedot:

Ikä, sukupuoli, koulutus, kuinka kauan olet toiminut lauluntekijänä, kuinka monessa musiikkiprojektissa toimit/olet toiminut lauluntekijänä, mistä tilanteista/kokemuksista olet voinut kartuttaa erilaisia lauluntekijyyteen liittyviä taitoja informaalisti?

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja se on mahdollista keskeyttää milloin tahansa. Aineistoa käsitellään luottamuksellisesti ja anonyymisti, ja se hävitetään tutkimuksen valmistuttua.

*Tutkimus käsittelee **laulunkirjoittamisen motivaatiota**.*

Kuvaa kappaleittesi syntyä ja valmistumista: mitkä asiat ovat **motivoinneet** sinua laulujen tekemisessä ja niiden valmiiksi saattamisessa?

Lisäkysymyksiä:

- 1) Kerro, millaiset syyt tai asiat saivat sinut päättämään lauluntekijäksi?
- 2) Kuvaa lauluntekoprosessisi tapahtumien kulkua.
- 3) Millaiset asiat ovat tärkeitä lauluntekoprosessissa, että kappale valmistuu?
- 4) Mikä innoittaa sinua laulunkirjoittamiseen?
- 5) Mikä on haasteellisinta/helpointa laulunkirjoittamisen prosessista, kun ajatellaan kaikkia vaiheita ideoista soivaan kappaleeseen?
- 6) Mikä laulunkirjoittamisessa tuntuu palkitsevalta?
- 7) Kerro eri kappaleiden syntyyn liittyvistä syistä.
- 8) Miksi teet lauluja?